

ततः प्राप्ते वाञ्छितार्थं स्वात्मन्युद्घास्य देवताः ।
 चक्रं प्रक्षाल्य तत्त्वोयं केदारादिषु नित्तिपेत् ॥५१॥
 एवमन्यानि यन्त्राणि प्रोक्तानि क्रमतः शिवे ।
 विनियुज्ञागदभौषेषु कार्येषु क्रमतः शिवे ॥५२॥
 परसंख्यासमेतानि तेषु तेष्वप्ययं विधिः ।
 सर्वतः सौम्यकर्माणि सिध्यन्ते वानया भ्रुवम् ॥५३॥
 वश्येषु ज्ञानसंप्राप्तैः सर्वप्रत्यृहशान्तिषु ।
 लक्ष्मीप्राप्तैः तथारोग्य सिङ्गौ रोगार्त्तिशान्तिषु ॥५४॥
 विजयाय समस्तापत्तारणायाभिसिङ्गये ॥
 पुत्राप्तैः सर्वरक्षायै पूजयेत्तेषु तत्क्रमात् ॥५५॥
 गजाश्वगोखरोष्टाणां महिषाणां विङ्गये ।
 तेषां रोगादिपीडासु तच्छान्त्यै च यथाक्रमात् ॥५६॥

सर्वत्र कार्येषु नक्षत्राणि नव क्रमेण पुनः पुनर्लिखेत् । मस्म्या विभक्त्या सम्मी-
 विभक्त्यन्तं नक्षत्रलेखनमिति यावत् । नाथानेकस्त्रिक्रमेकं देवीरिति यन्त्र
 वाहूल्यापेच्या बहुवचनम् । नाथान्देवोः पूजयेदित्युरुषोर्कनान्वयः । तत्क्रमात्
 प्रागादिक्रमात् प्रोक्तवामरं मण्डलानि तानि देवताः प्राग्वद्बहुवचनम् । केदारादिषु
 केदारमिति चेत्मुच्यते । आदिशब्दः उद्यानिष्कृटादिविषयः । एवमित्यादिभि-
 रक्तार्थः । सौम्यकर्माणि वच्चमाणवश्यार्दीनि । अनया प्रोक्तप्रक्रिययेत्यर्थः । पर-
 संख्येत्यादिना एतदुक्तं भवति । मर्त्रेमण्डलामेतामन्तरेणान्यामां पञ्चदशानां
 नित्यानां प्रोक्तक्रमतो निर्मितानां परमसंख्यापूर्वकसंख्यासमेतानां यन्त्राणामप्युक्त-
 क्रमतोऽयमेव विनियोगक्रम इति । तथा लक्ष्मीप्राप्ते तेषु यन्त्रेषु तत्क्रमात्
 प्रागुक्तक्रमतः पाडासु सर्तापु तच्छान्त्यै पीडाणान्त्यै यथाक्रमं नवनवक्रमतः
 तेषु तेषु यन्त्रेषु वश्यादिपीक्षेषु अन्येष्वपि चिलश्चः । नवप्राकारयुक्तानि षोडश-
 षोडशनवकार्नाल्यर्थः । प्रथमादिषु तिर्थिषु पूजयेदित्युत्तरतान्वयः । प्रथमे नवके

निर्माय नव यन्त्राणि तव तत्राच्चयेच्छिवाम् ।
 तेषु तेषूक्तकार्य्येषु तत्तत् समाप्तिहेतवे ॥५७॥
 नवप्राकारयन्त्रानि षोडश प्रथमादिषु ।
 तिथिषु प्रोक्तरूपाणि तत्र तां सर्वमङ्गलाम् ॥५८॥
 पूजयेद्वाच्छितावासै प्रथमे सर्वदापयेत् ।
 एवमेषा महासिद्धिकरी पूजाजपादिना ॥५९॥

एषा सर्वमङ्गला षोडशयन्त्रनवकविन्यासार्थं मण्डलं सम्प्रदायप्राप्तं लिख्यते । यथा प्राक् प्रत्यभृत्यन्तिर्णीदक्षपञ्चस्त्रं सूत्राणि स्वेष्टमानात् समान्तरालानि क्लत्वा तेषु षोडशसु कोष्ठेषु प्रत्येकं मध्ये मध्ये तिर्थगूर्हच्च समान्तरालरेखाहयविन्यासेन नवनव कोष्ठानि क्लत्वा तेषु षोडशस्त्रोशानादिमध्यान्तं प्रवेशगत्या तदस्तर्गतेषु (नवसु नवसु कोष्ठेषु प्रागादिप्रादक्षिण्यप्रवेशगत्या मध्यान्तं चैव क्रमात्तेषु सर्वत्र यन्त्राणि कल्पयेदिति । सम्भूतदुक्तं भवति प्रोक्तसंख्यानां यन्त्राणां नवधाहरणनिःशेषतया नव नव यन्त्राणि पूर्वोक्तनवकोष्ठमण्डले प्रागादिप्रादक्षिण्यात्माध्यपर्यन्तं विलिख्य तदयन्त्रमध्ये सप्तमीविभक्तयन्त्रान्यशिन्यादीनि मधार्दीनि मूलादीनि च नवनव-नवत्राणि तत्त्वात्मसहितान्यालिख्यैवं क्रमेणा पुनः पुनर्विलिख्योपरितननवकेष्वपि तत्त्वात्मते तदयन्त्राच्चनादिकं यावत् फलावासि कुर्यात् । किञ्च प्रागुक्तयन्त्रनव नवषोडशकं प्रागुक्तनवकोष्ठगम्भे षोडशकोष्ठे मण्डले प्रागुक्तक्रमेण विलिख्य प्रतिपदादिपञ्चदश्यन्तं पञ्चदशसु तिथिषु प्रतितिथि एकस्मिन्नेकस्मिन्नवके हितीयनवकादिषु पञ्चदशसु नवकेष्वभ्यर्थं सर्वासु तिथिषु पूर्वमीशदिग्मतप्रथमनवकेष्वर्जयेत् । एवं यावत् फलासि तदुपरितनान्यपि नवकषोडशकान्यालिख्य तिथिषु पूजनात् सर्वफलावासिकरी सर्वमङ्गलेति । अत एव संख्यावान्मरसंख्याचतुष्टत्वारिंशदधिकशतरूपा नव संख्याभरणतत्त्वे निःशेषा भवति परसंख्यापि तथैव । तेन नाथाकलं षोडशनित्यामकलं चैषामिति सम्प्रदायः ॥ ५८ ॥

लघुमन्त्रक्रियाद्वासां पूजां सर्वार्थसिद्धिदाम् ।
 पूर्णामनतिविस्तारं मङ्गलां ब्रूहि मे शिव ॥६०॥
 देवर्षिसिद्धगम्भर्वयच्चदेवाङ्गनाश्रयाम् ।
 पूजां वच्यामि ते देवि ! गुह्यां शृणु मनोहरे ॥६१॥
 विद्यया कुलसुन्दर्या कराङ्गन्यासपूर्वकम् ।
 अर्चितया विधायाथ पौठे चक्रं विधाय तत् ॥६२॥
 चन्दनागुरुकर्पूररोचनादरदादिषु ।
 एकेन तत्र ताः सम्यगुक्तरूपमथार्चयेत् ॥६३॥
 रत्नादिषूक्तेष्वालिख्य प्रतिष्ठाप्यात्र पूजयेत् ।
 हृतस्यायामविस्तारहये त्वेकतुरौयतः ॥६४॥

लघुमन्त्रेत्यादिभिः: पूजयेदित्तन्ते रथ्यैश्चतुर्भिः श्लोके स्तप्रश्लोकरूपप्रस्ताव-
 पूर्वं वच्यमाणायां लघुमन्त्रक्रियायां पूजायां षोडशनित्यासाधारणायां कराङ्ग-
 न्यासमर्घविधानं यन्वलेखनद्रव्याधिष्ठानादिकच्छोपदिशति । तत्र लघुमन्त्रक्रियायां
 लघुमन्त्रां लघुक्रियाद्वेत्यर्थः । आसां षोडशनित्यानां पूर्णां लघुत्परिहाराय
 मङ्गलां मङ्गलकरौं गुह्यां दिव्यत्वात् । तथा कुलसुन्दर्या चक्रं वच्यमाणहादण-
 कोणरूपं । तदिति चक्रविशेषणम् । एकेन द्रव्येण विधायेति पूर्वत्रान्वयः ।
 तत्र चक्रे ताः नित्याः उक्तरूपं वच्यमाणरूपं यथा रत्नादिषूक्तेषु प्रधाननित्या-
 काम्योक्तेषु प्रतिष्ठाप्य चक्रमिति शेषः । अत चक्रे ॥ ६३ ॥

हृतस्येत्याटिना समाज्ञकामित्यन्तेनाहृदयेन श्लोकहयेन हादशस्त्रचक्रनिर्माण
 क्रमसुपदिशति । अत आयामविस्तारहये त्वेकतुरौयतः आयामविस्तारयोरन्य-
 तमस्य चतुर्थांशमानत इत्यर्थः । तेषु चिङ्गेषु सूताणि हादशेति शेषः । त्वयं
 चिङ्गानां हादशकोणचक्रमिति शेषः । तेषां मर्मसु सूताणां हादशानां रेखादय-
 सङ्गतिस्थानेषु भधे सर्वभधे योनिं स्वाभिसुखं त्रिकोणम् । एतदुक्तं भवति
 अभीष्टमानेन भवेण हृतं निष्पाद्य तस्य व्यासार्हं चतुर्विंशतिष्ठ विभव्य तेष्वशेषु

वृत्तं विधाय चिङ्गानि तेषु सूताणि पातयेत् ।
 वयमन्तरतो मुक्ता तेन हादशकोणकम् ॥६५॥
 तेषां मर्मसु मध्ये च विद्धादृवृत्तयुग्मकम् ।
 मध्यवृत्तस्य मध्ये तु योनिं कुर्यात् समास्तकाम् ॥६६॥
 प्राग्वच्चिसोऽर्चयेन्नियास्तकोणेषु प्रदक्षिणम् ।
 अन्या अन्येषु कोणेषु पूजयेहादश क्रमात् ॥६७॥
 अग्रात् प्रदक्षिणं पश्चादलिं दद्याद्यथाविधि ।
 सप्तान्नर्या केवलया केवलां ललितां यजेत् ॥६८॥

वृत्तात् सप्तमांशादन्तस्तदन्तः । पठाशादन्तस्य वृत्तहयं कत्वासर्ववाह्यवृत्तस्य
 मध्यव्यासस्यायामविस्तारयारन्यतमस्य चतुर्शीकृतस्य चतुर्शींशतः सर्ववाह्यवृत्ते-
 ऽभितो हादशचिङ्गानि विधाय तेषु चिङ्गे षु त्रिविङ्गान्तरितं चिङ्गाचिङ्गमिलेवं
 कर्मण हादशस्त्राण्यास्तात्य सर्वमध्यवृत्तमध्ये प्राग्वत् समतिरेखां स्वाभि-
 मुखां योनिं कुर्यात् । एवं कर्ते तत्त्वमहादशकमध्ययोनिवृत्तोपेतं सर्वमध्य-
 वृत्तान्तर्गतयोनिकं प्रोक्तरूपं हादशास्त्रं चक्रं भवतीति ॥ ६६ ॥

प्राग्वदित्यादिना यजेदित्यन्तेन शोकदयेन तज्जके प्रोक्तशेषां लघुपूजामुप-
 दिशति । तत्र प्राग्वद्यमध्यस्थाया उपरितनाः तत्कोणेषु सर्वमध्यस्थितिकोणवैश्ये
 प्रदक्षिणम् अग्रादि । अन्याः तिसृष्यो नित्याभ्यः । अन्येषु वाह्यस्थेषु कोणेषु हादशसु
 हादश नित्या इति शेषः । क्रमात् यथाक्रमं अग्रात् प्रदक्षिणमिति पूर्ववै
 सम्बन्धः । वलिं दद्यात् पूजान्त एव यथाविधि अग्रादिद्रव्ये मुद्रया च सप्तान्नर्या
 केवलया कुरुकुञ्जयेति शेषः । अस्य पदस्य वलिं दद्यात् इत्यत्रान्वयः । पूजान्तरा ।
 केवलां ललितां ललितानित्यायाः दृतीयखण्डस्यापि ललितेति नाम तामित्यर्थः ।
 एतत्प्रधाननित्यायामङ्गित्वपूजने अन्यासां पञ्चदशानामङ्गित्वपूजने तत्तदविद्यां
 जपेदित्यर्थः । ललिताविद्यायास्तृतीयखण्डात्मकत्वमन्यस्य खण्डहयस्य दृतीयपट्टे
 स्थिमेवोपदिष्टवान् । एवमुक्तं भवति प्रागुक्ते हादशास्त्रे चक्रे मध्ययोनिमध्ये
 ललितां विद्याटतोयखण्डेनाभ्यर्थं तद्योनिकोणवैश्ये अग्रादिप्रादक्षिणात् तिसृः

नित्यानां ललिताद्यानां षोडशानाश्च नामभिः ।
 नित्यासप्ताक्षरौभिः सुर्विद्याः पूजासु सर्वदा ॥६६॥
 ताभिः षोडषविद्याभिर्नित्यास्ताः षोडशार्चयेत् ।
 तद्विद्याक्षरसंख्यान्तु शृणु वच्ये यथाक्रमम् ॥७०॥
 प्रथमायाश्च सप्तम्या विद्या स्यात् षोडशाक्षरौ ।
 हितीयायाश्चतुर्थाः सुश्चतुर्दशभिरक्षरैः ॥७१॥
 द्वतीयायाश्च षष्ठ्याश्च दशम्या दशपञ्चकम् ।
 हादश्याश्च चतुर्दश्याः पञ्चदश्याः क्रमेण वै ॥७२॥

कामेखरोवच्चे खरीभगमालिनीः समाराध्य तत्तद्विद्याभिरन्या हादशनित्या नित्य क्लिकादीः हादशकोणेष्वग्रादिप्रादक्षिणेन तत्तद्विद्याभिरच्चयेत् । कुरुकुम्भासप्ताक्षर्यां वलिमन्ते दस्त्रा कंवलदत्तौयग्वणं जपेत् । अन्यासां पञ्चदशानां अङ्गाङ्गित्वपूर्जनेषु तदुपरितनामिस्त्रस्तद्विद्याभिः प्राग्वटभ्यर्च्च तदुपरितना हादशनित्या यथाक्रमं हादशकोणेषु तत्तद्विद्याभिरच्चयित्वा सर्वासां कुरुकुम्भा सप्ताक्षर्यां वलिं दस्त्रा तत्तद्विद्यां जपेत् । तत्र पूजने अन्तर्हीदये अतः हादशकोणे मध्यस्यां पूजयेदिति ॥६८॥

नित्यानामित्यादिभिरुदिता इत्यन्तेः पञ्चभिः श्लोकैर्नित्यानां षोडशानां नामरूपा विद्याः प्रत्येकं तदक्षरसंख्यास्ताभिर्नामरूपविद्याभिश्च तस्मिन् हादशारै चक्रे पूजाविधानस्त्रोपदिशति । तत्र नामतस्तृतौयपटनप्रोक्तविपुरसुन्दरीत्यादिनाभिः । नित्या सप्तश्चराणि स्युः । नित्या इत्यक्षरदद्यं प्रागुक्तसप्ताक्षराति स्युरित्यनयोः पूर्वावश्योरन्वयः । तेन इति प्रोक्तप्रकारविद्याः स्युरित्यर्थः । सर्वदा नित्यताभिर्नामरूपाभिरुत्यर्थः । विद्यावयस्यापि दशपञ्चकमित्यत्रान्वयः । पञ्चम्या इत्यादि पदतयं विद्यापदविशेषणं प्राग्वटत्रयोदशाक्षराणि । एकादश्या इत्यादिवर्यं प्राग्वट द्वादशोदिता वर्णा इति शेषः । एतदुक्तं भवति षोडशानां नित्यानां द्वतीयपटले षोडशविद्योपदेशे यस्याः विपुरसुन्दरीत्यादिरूपं यस्याम प्रोक्तं तत्तदक्षरे नित्यासप्ताक्षरौति सर्वासां नवाक्षरयोजनमादौ सम्पदायात् सर्वासाम् प्रत्येकं

पञ्चम्याश्च नवम्याश्च तयोदश्यास्वयोदशी ।
 एकादश्यास्तु साष्ठम्याः षोडश्या द्वादशोदिताः ॥७३॥
 अस्मिन्नेवार्चयेच्चक्रे चतुर्विंशतिभिस्तथा ।
 सविंशतिशता विद्या जपेत्तास्ताश्च सिद्धये ॥७४॥
 अन्या विंशत् सप्तशतं तैर्यन्वैर्न च पूजनम् ।
 आसां पूजाजपाद्येषु यन्वेषु च समीरितम् ॥७५॥
 एतत्त्वप्रकारले यन्वं सर्वार्थदायकम् ।
 तेन तन्त्रोक्तमखिलं साधयेद्वज्ररूपिणा ॥७६॥

क्रमेण प्रणवहृष्टे खायोजनञ्च कुर्यात् । तासां तत्रोदितनामाच्चरसंख्यामनुष्टुप् वाक्यरूपेणैव व्याख्यायतेऽस्माभिः । यथा :— सामस्तोमवनासङ्गभूतागौतावता-चत्वैः । इत्यमर्णैः षोडशभिः संख्या नामार्णगाः क्रमात् ॥ इति । एवं प्रोक्तसंख्या-चत्वरनाम विद्या षोडशमीच्छते पूर्वविद्या स्वस्त्रामरूपाभिः प्रोक्तद्वादशारचक्रे पूर्वोक्तक्रमेण षोडशनित्याः समर्च्येदिति ॥ ७३ ॥

अस्मिन्नित्यादिना समीरितमित्यन्तेन श्लोकदयेनोपरिष्ठाइच्छमाणार्णाभिः प्रध-माङ्गिनित्याया ललिताया विद्यायास्तत्खण्डाच्चराणां षष्ठां चतुरच्चरभेदजनिताभिः चतुर्विंशतिभेदजनिताभिस्ततुर्विंशतिभिदाङ्गिविद्याभिस्तत्पञ्चाच्चरप्रभेदस्याभिर्विंशत्यधिक-शतसंख्याभिर्विद्याभिस्तत्-पड़च्चरजनिताभिर्विंशत्यधिक-सप्तशतसंख्याभि-र्विद्याभिस्तस्मिन्नेव द्वादशारं प्रोक्ते चक्रे तस्या ललितायाः समाराधनमुपदिशति । तत्र तास्ता याभिर्विद्याभिरर्चितैस्तैर्विद्यास्वरूपभद्रैः । यन्वेषु तत्तत्पटलवच्यमाणेषु । आसां प्रोक्तसंख्याविद्यानाम् । पूजाजपाद्येषु आद्यशब्दस्तर्पणहोमादिविषयः । समीरितं विधानमिति शेषः । आसां विद्यानां उक्तसंख्यानां पूजनादिषु यन्वेषु च विधानमुक्तमित्यर्थः । अत यन्वेष्विति हिरुपादानं संक्षेपविवरणरूपम् । एत-दुक्तं भवति प्रधाननित्याया ललितायास्तद्वादशारचक्रमध्ये पूजाविधी तद्विद्या-तार्तीयखण्डाच्चरप्रभेदजनिताभिः प्रोक्तसंख्याभिर्विद्याभिस्तार्चयेत् । आभिर्यन्व-पठलवच्यमाणयन्वे ज्यपि पूजादिकं कुर्यात् ॥ ७५ ॥

एतदित्यादिभिः कोणत इत्यन्तैरष्टभिः श्लोकैः षोडशनित्यानामविद्याभिः

तद्ब्रजं ह्विधं प्रोक्तं कोष्ठकोणात्मभेदतः ।
 कोणात्मवज्रनिर्माणप्रयोगः परतः शिवे ॥७७॥
 तयोरु कोष्ठरूपनु वज्रं वच्ये यथाविधि ।
 यत्साधकार्थितावाप्तौ मुगाङ्गुपसमो भवत् ॥७८॥
 प्राक्प्रत्यगदक्षिणोदक्क चतुर्विशतिसूत्रतः ।
 नवविंशतिभिः पञ्चशतं कोष्ठानि तेन वै ॥७९॥
 कोणेषु मार्जयेत् षड्भिः षट्कोष्ठानि पूर्ववत् ।
 शिष्टेषु वकोचष्ठानि पञ्चषष्ठा शतदयम् ॥८०॥

ललिताचतुर्विशतिभेदैश्च कोष्ठरूपवज्रयन्वनिर्माणकममुपदिशति । तत्र एतद् वच्छमालं ते वच्छामीति शेषः । तेन यन्ते ग तन्त्रोक्तमस्तिवनं साधयेत् । षोडशनित्यविद्याक्षरमयत्वात् । परतः यन्वपटले । तयोः कोष्ठकोणात्मकयोः यद्यन्वसुराङ्गुपसम इति स्वातन्त्रं सममित्यर्थः । तेषु कोष्ठेषु नवविंशत्यधिकपञ्चशतसंख्येषु कोणेषु कोणदिक्षु । षड्भिः सहितानोति शेषः षट्पष्टकोष्ठानीत्यर्थः । पूर्ववत् मध्ये वज्ररूपं यथा भवेत्तयेत्यर्थः । तेषु पञ्चषष्ठ्यधिकहिशतसंख्येषु कोष्ठेषु च चतुर्षयैः प्रतिदिग्ं अधोमध्यवाह्नारम्भात् सर्वाधिश्यपञ्चक्षत्य-कोष्ठपञ्चकमध्यकोष्ठरूपवाह्नकोष्ठादारभ्य चिवादिललितान्तिकं नामविद्याक्षराणि सम्भूय पञ्चविंशत्यधिकहिशतसंख्यानीत्यर्थः । अवशिष्टेषु चतुर्विशतिकोष्ठेष्वित्यर्थः । ललितार्णचतुर्भद्रजनितामित्यस्य चतुर्विशतिमित्यत्वान्वयः । नामशक्तियुक्त तत्त्वतुर्विशतिगतहृष्टे खोदरे प्राग्वचाम लिखेदित्यर्थः । ललितां तार्तीयां साध्यगर्भां प्राग्वत् हृष्टे खागतसाध्यां । मध्यकोणतः मध्ये च त्रिकोणेष्वित्यर्थः । तेन प्रतिलोमतश्चतुर्विशतिरूपां विद्यां लिखेदित्यर्थः । एवं कृते अनुलोमरूपास्तुर्विशतितया लिखिता मध्ये भवन्तीति यावत् । तामेव त्रिकोणतुष्टेषु च लिखेदित्यर्थः । एतदुक्तं भवति प्राक्प्रत्यगदक्षिणोदक्कसमाल-रालानि चतुर्विशतिसूत्रवाण्णास्फाल्य नवविंशत्यधिकपञ्चशतकोष्ठानि सम्पाद्य तेषु चतुर्षु कोणदिक्षु प्रतिकोणदिग्ं षट्पष्टकोष्ठानि च एवं सम्भूय चतुर्ष्वधिकहिशतसंख्यानि कोष्ठानि मध्ये वज्ररूपेण मार्जयित्वा मध्ये वज्र-

तेषु प्राग्वच्चिकोणानि चतुर्दिशु चतुष्टयैः ।
 कोष्ठैर्विधायाधो मध्ये वाञ्छारभात् प्रदक्षिणम् ॥८१॥
 प्रवेशगत्या विलिखिच्चित्वादिलितान्तकम् ।
 मध्येऽवशिष्टे खण्डार्णचतुर्विंशतिमालिखित् ॥८२॥
 ललितार्णचतुर्भेदजनितां नामशक्तियुक् ।
 ललितां साध्यगर्भान्तु विलिखिन्मध्यकोणतः ॥८३ ॥
 एवं यन्त्रं समालिख्य शिलालोहवयादिषु ।
 संस्थाप्य कुवचित् स्थाने पूजयेद्वाच्छ्रितास्थये ॥८४॥
 यस्मिन् देशे वच्चयन्तं स्थापितं योजनावधि ।
 मङ्गलान्येव जायन्ते नामङ्गलकथा भवेत् ॥८५॥

रूपावशिष्टेषु पञ्चषष्ठ्यधिकहिशतेषु कोष्ठेषु प्राग्वच्चतुर्दिशु कोष्ठचतुष्टयमेवं
 सम्भूय षोडशकोष्ठानि मार्जयित्वा तत्र समतिरेखं त्रिकोणचतुष्टयं क्लिवा शिष्टे
 ष्वेकोनपञ्चाशदधिकहिशतसङ्करकोष्ठेषु सर्वाधःस्थपद्धतिकोष्ठपञ्चकमध्यकोष्ठ
 मारभ्य प्रादक्षिण्यप्रवेशगत्या मुक्तकमं चित्रादिलितान्तानि षोडशनित्यानामरूप-
 विद्याक्षराणि पञ्चविंशत्यधिकहिशतसङ्करानि यावत्मङ्गलपरिसमाप्ता विलिख्या-
 न्तरावशिष्टेषु चतुर्विंशतिकोष्ठेषु पूर्वलिखितानन्तरकोष्ठाद्यसुपात्तं प्रदक्षिणप्रवेश-
 गत्या ललिताचतुरक्षरभेदजनितं तत्तत् हङ्गे खोदरस्यसाधकादिवयसहितं विद्या-
 चतुर्विंशतिकमनुलोमरूपा तत्प्रथमभूता ललिता मध्ये यथा भवेत्सथा विलोमतः
 समालिख्य सर्वमध्यगतानुलोमरूपलिलिता हङ्गे खोदरे प्राग्वत् नामत्रयं लिखित्वा
 तामेव चतुर्दिशगतविकोणचतुष्टयेऽपि साध्यगर्भां समालिखेत् इति ॥ ८६ ॥

एवमित्यादिना भवेदित्यन्तेन श्वोकद्येन पूर्वोक्तयन्तव्यप्रयोगफलान्युपदिशात् ।
 तत्र सोहवयादिषु आदिशब्दो रत्नादिविषयः । संस्थाप्य निधाय प्राणप्रतिष्ठादि-
 पुरःसरं अमङ्गलकथा अमङ्गलमिति शब्दस्तस्मिन्निति शेषः ॥ ८७ ॥

पूजाचक्रे च तासान्तु नामानि प्रतिकोणी ।
 विलिख्य मध्ये ललितां साधगगर्भा॑ समालिखेत् ॥८६॥
 वहिर्वृत्ते माटकाञ्च तच्क्रं स्थापयेद्गुवि ।
 तेनापि पूर्ववत् प्रोक्तं देशे न स्यादभव्यकम् ॥८७॥
 तस्मिन् सर्वत्र संलिख्य तां विद्यां सर्वमङ्गलाम् ।
 मध्ये साधगाक्षरोपेतां स्थापयेत्तत्फलाम्पये ॥८८॥
 प्रागुक्तवज्रयन्वे वा द्वादशारेऽपि वा शिवे ।
 संस्थाप्य कुम्भं तदर्णभूरुहक्षाथपूरितम् ॥ ८९ ॥
 विद्याया विधिवज्ञाप्तैरभिषिञ्चे ज्ञलैः श्रभैः ।
 जन्मचर्चेषु विशेषेण समस्तलयशान्तये ॥ ९० ॥
 पूर्वसम्पत्समृद्धौ च यहरोगादिशान्तये ।

पूजाचक्रेत्यादिना अभव्यक्तित्यन्ते न श्लोकहृदयेन पूर्वोक्तद्वादशकोणचक्रे घोड़श-
 श्लोकैः प्रागुक्तपूजाक्रमेण प्रोक्तश्यानेषु प्रतिस्थानमेकैकनाममन्तलेखनं तदवहि-
 र्वृत्तवीथां माटकालेखनगतस्वविनियोगमुपदिशति । तत्र एतदुक्तं भवति
 द्वादशारे चक्रे सर्वमध्ये ललितां प्राग्वत् समाधामभिलिख्यान्वेषु स्थानेषु
 पञ्चदशनित्यानां नामविद्याः पूजाक्रमतो लिखित्वा मर्ववाञ्छवृत्तवीथां माटका-
 मनुलोमां सविन्दुकामालिख्या पूर्वोक्तदेशे स्थापनात् पूर्वोक्तफलसिद्धिरिति ॥ ९७ ॥

तस्मिन्तित्यादिना श्लोकेन प्रागुक्तद्वादशकोणे चक्रे सर्वस्थानेषु सर्वमङ्गला-
 विद्यालेखनतो विनियोगात् पूर्वोक्तफलसिद्धित्युपदिशति । तत्र तदवर्णभूरुहं
 तदङ्गिविद्यावर्णप्रोक्तौषिर्धर्द्वादशकोणे वज्रे वा ललिताया एव विद्याया अङ्गिरप-
 तया जन्मचर्चेषु तिजन्मसु पूर्वसम्पत्समृद्धौ पूर्वोक्तफलसमृद्धये ॥ ९१ ॥

प्रागुक्तेत्यादिना शान्तये इत्यन्तेनाध्यर्हेन श्लोकहृदयेन प्रागुक्तवज्रयन्वद्वादश-
 कोणक्योरभिषेकविधानतो वा भव्यानि फलान्वयुपदिशति । तत्र तदवर्णभूरुहं
 तदङ्गिविद्यावर्णप्रोक्तौषिर्धर्द्वादशकोणे वज्रे वा ललिताया एव विद्याया अङ्गिरप-
 तया जन्मचर्चेषु तिजन्मसु पूर्वसम्पत्समृद्धौ पूर्वोक्तफलसमृद्धये ॥ ९१ ॥

तथान्यदपि देवेशि प्रयोगं सर्वपावनम् ॥ ६१ ॥
 दारिद्र्यवनदावाग्निं पापाभ्युवडवानलम् ।
 सङ्गोचधान्तमार्त्तर्गडं सन्तोषाभ्युविधूदयम् ॥ ६२ ॥
 प्रागुक्ताक्षरसभिद्वां विद्यां नित्यां समाहितः ।
 मौनी जपेत् प्रसूनैश्च पूजयेत् सौरभान्वितै ॥ ६३ ॥
 तपंयेत् सलिलैः सिन्धुगामिनौसम्भवैः शिवैः ।
 सौरभाद्यैस्तिलैः शुभै स्तरगडुलैर्विधिवहुनेत् ॥ ६४ ॥
 संख्याप्य कुम्भं प्रोक्ताम्बुपूर्णं संजय्य भक्तिः ।
 समस्तं तत्क्रमादेकवारं तैरभिषेकतः ॥ ६५ ॥
 घोराभिचारकृत्यादिदुःखेभ्यो मुच्यते चण्णात् ।
 भूतप्रेतपिशाचाप * * ॥ ६६ ॥
 कुमारा गुह्यका वीरा डाकिन्याद्याश्च दारुणाः ।
 विमुच्य तत्कण्णाद्वौताः प्रयान्ति चान्यतः चण्णात् ॥ ६७ ॥

तथान्यदपीत्यादिभिः चण्णादित्यन्तेर्गद्यैः षड्भिः श्लोकैः सर्वमङ्गलानित्याया
 आद्यन्तयोर्मातृकाविसरघोडशस्त्रयोजनतो जनितानां प्रोक्तसंख्यानां विद्यानां
 जपादिना फलमुपदिशति । तत्र प्रयोगं वक्ष्यामौति शेषः । दारिद्र्यवनदावाग्निं
 दारिद्र्यं नामातुष्टिः । पापो नामात्रिमृश्यकारिता । सङ्गोच इति दुर्वासना ।
 सन्तोषः स्तरुपानुभवः । प्रागुक्ताक्षरसभिद्वां मातृकाविसरघोडशस्त्रैराद्यन्तयोः
 सर्वभज्ञामिति । विद्यां सर्वमङ्गलां च करोति भिन्नक्रमः । पूजयेच्च सर्वमङ्गलां
 नित्यां सौरभाद्यैः सलिलैरिति पूर्ववान्वयः । शुभैरिति तिलतर्गुलयोर्बिशेषणम् ।
 संख्याप्य हाटशगुणितादिष्वन्यतम् इत्यर्थः । प्रोक्ताम्बुपूर्णं मूलविद्याक्षरैषधिकाथा-
 म्बुभिः । समुद्रगावहृतसलिलसरिदब्युभिर्वां पूर्णं समस्तं तत्प्रोक्तसंख्यारूपमेक
 वारं एकाद्वित्तिः संजय्येत्यतान्वयः । तैर्जनैर्जीरा भिचारकृत्यादिदुःखेभ्यः । आदि-
 शब्दो ग्रहादिविषयः । तम् अभिषिळम् ॥ ६७ ॥

समुद्रगासरित्योये ताः समावर्तयेत् स्थितः ।
 कण्ठमावे मज्जनात्तु॑ प्राग्जन्माद्यैर्विमुच्यते ॥६८॥
 तथैव घृतहोमेन तर्पणैः शुद्धवारिभिः ।
 एवं सकलकल्याणसंप्रोक्ता सर्वमङ्गला ॥६९॥
 नामानुरूपं भजतां कृपया फलमानतः ।
 चिप्रप्रसादतो नित्यं हर्षोत्पादनतोऽपि च ॥१००॥
 व्याख्यतत्त्वमयौ व्याप्तिरिति सम्यक् समीरिता ।
 अस्या निफालना चित्ते तत्तत्त्वस्वात्मसात् कृतम् ॥१०१॥
 इति षोडशनित्यातन्त्रे कादिमते एकोनविंशति पटलं
 परिपूर्णं परामृष्टम् ।

समुद्रगीत्यादिभिरपिचेत्यत्तैस्त्रिभिः श्लोकैः सर्वमङ्गलायाः प्रोक्तसङ्घराविद्या-
 जपादितः पापनाशादिकं फलमुपदिशति । तब प्राग्जन्माद्यैश्चिरतनं दुर्वा-
 सनाभिः । तथैव प्राग्जन्माद्यैर्मुच्यत इत्यर्थः । एवमुक्तप्रकारतः । सकलकल्याणा-
 सकलैर्मङ्गलरूपा इत्यर्थः । कृपयेति पूर्वोत्तरतात्त्वयः । फलदानत इत्यादिना
 मिहानां पदानां नामानुरूपेत्यतात्त्वयः । हर्षोत्पादनतः स्वरूपानुभवतः ॥ १०० ॥
 इति षोडशनित्यातन्त्रे षु श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तत्त्वस्य प्रपञ्चसार-सिंह-
 राजप्रकाशभिधानेन सुभगानन्दनाधीन विरचितायां मनोरमाख्यग्रामा-
 व्याख्यायां सर्वमङ्गलानित्याविद्याविधानप्रकाशनपर-

मेकोनविंशतिपटलं परिपूर्णं परामृष्टम् ॥१८॥

अन्यसंख्या—ऊनविंशे तु पटले व्याख्याग्रन्थगतवयम् ।

अधर्ष्णाईष्टादश श्लोकाः संख्याताः सम्यगीक्षणात् ॥
 अत यन्वाणि लक्षणाणि तयोदश तथा पुनः ।
 षडुत्तरशतेनापि सहस्रमुनिविंशकम् ॥

विंशपटलम् ।

अथ षोडशनित्यासु पञ्चदश्युदिता तु या ।
 तद्विधानं शृणु प्राज्ञे ज्वालामालिन्युदाहृता ॥ १ ॥
 न्यासं ध्यानं तथा शक्तीः पूजामपि च साधनम् ।
 यन्नाणि विनियोगांश्च फलानि च शृणु क्रमात् ॥ २ ॥
 एकहयचतुःपञ्च चतुष्टयदशाक्षरैः ।
 कुर्यादङ्गानि मूलाणेऽगादितः षट् कराङ्गयोः ॥ ३ ।
 ज्वलज्ज्वलनसङ्काशां माणिक्यमुकुटोज्ज्वलाम् ।
 षड्वक्त्रां दादशभुजां सर्वाभरणभूषिताम् ॥ ४ ॥

(२६ ल २७ म १ शहीश्रीः) पूर्वस्मिन्नेकोनविंशे पठले चतुर्दश्याः सर्व-
 मङ्गलानित्याविद्याया विधानमुपदिश्यानन्तरं पञ्चदश्या ज्वालामालिनीनित्याया
 विधानमुपदिति । अथ षोडशनित्यादिना वैभवादितीत्यन्तेन श्लोकशतरूपेण
 विशेन पठलेन । तत्र अथ षोडशनित्यादिना क्रमादित्यन्तेन श्लोकहयेन पठलार्थानु-
 हिष्ठति । तत्र ज्वालामालिन्युदाहृता वर्तीये पठले ज्वालामालिनीविद्योपदिष्टे-
 त्यर्थः । शक्तीः आवरणगाः । विनियागान् तेषां यन्नाणामिति शेषः । क्रमात्
 प्रोक्षक्रमादित्यर्थः ॥ २ ॥

एकत्यादिना श्लोकेन कराङ्गन्यासमुपदिशति । तत्र आदितः मूलविद्यायाः ।
 एतदुक्तं भवति मूलविद्याया आदिभूतेन प्रणवाक्तरेण हृदयं तदुपरिगतेनाक्षर-
 हयेन शिरसदुपरिगताक्षरचतुर्ष्केण शिखां तदुपरिगताक्षरपञ्चकेन कवचं तदु-
 परिगताक्षरचतुष्टयेन नेत्राणि तदुपरिगताक्षरदशकेनास्त्रं एवंक्रमेण भित्तैः
 सज्जातिभिः मूलविद्याक्षरेष्वादितः समूय षड्विंशत्यक्षररूपैः षड्भिर्मन्त्रैः षड्-
 ङ्गानि करन्यासपूर्वे न्यसेदिति ॥ ३ ॥

ज्वलदित्यादिभिरन्वितामित्यन्तैः विभिः श्लोकैर्द्याः सपरिवाराया नित्य-
 स्त्रपर्याध्यानमुपदिशति । अत षड्वक्त्रां ऊर्जपरचतुर्दिंगन्तानि एतानि । दादश-

पाशाङ्कुशौ खड़खेटौ चापवाणौ गदाधरौ ।
 शूलवङ्गौ वराभीतौ दधानां करपङ्गजैः ॥ ५ ॥
 स्वसमानाभिरभितः शक्तिभिः परिवारिताम् ।
 चारुस्मितलसद्वासरोजां त्रौचणान्विताम् ॥ ६ ॥
 ध्यात्वैवमुपचारैस्तैरर्च्चयेत्तान्तु नित्यशः ।
 चतुरस्तद्यं कृत्वा चतुर्द्वारसमन्वितम् ॥ ७ ॥
 सशाखमष्टपदाञ्जः अन्तरश्चास्तकं ततः ।
 षट्कोणं मध्यतस्त्रासं विधायात् शिवां यजेत् ॥ ८ ॥
 इच्छाज्ञानक्रियाशक्तीरर्च्चयेत्तास्तगाः क्रमात् ।
 डाकिन्याद्याश्च षट्कोणे अष्टास्ते घस्मरादिकाः ॥ ९ ॥
 घस्मरा विश्वकवला लोलाक्षी लोलजिह्विका ।
 सर्वभक्ता सहस्राक्षी निःसङ्गा संहृतिप्रिया ॥ १० ॥

भुजां प्रतिवक्तः हिहिक्रमात् । अतायुधक्रमसु वामोर्हादिदक्षिणाधरान्तः एकैक-
 व्यत्याये सति निबोद्धव्यः । त्रौचणान्वितां प्रतिवक्तमिति शेषः । ध्यायेदिति
 शेषः ॥ ६ ॥

ध्यात्वैवेत्यादिना यजेदित्यन्तेन श्वोकहयेन निगमनपुरःसरं नित्यसपर्याचक्र-
 निर्माणमुपदिशति । तत्र एवमुक्तप्रकारतः । तैः षोडशभिः । तां मूलदेवतां ।
 सशाखं चतुर्षु इरेषु शाखाद्यसहितमित्यर्थः । अन्तः यन्त्रान्तः ततः अष्टास्तः
 अन्तरिति शेषः । मध्यतः सर्वमध्ये इत्यर्थः । एतदुक्तं भवति प्राग्वदन्तर्लब्धहि-
 र्विभागेन चतुरस्तद्यं सशाखाद्यहारचतुष्टयोपेतं विधाय तदन्तः सद्वृत्तद्यमष्टपदं
 पद्मं तदन्तरपि सद्वृत्तद्यमष्टास्तः प्राग्वदन्तरपि सद्वृत्तद्यं प्राग्वत् पङ्गस्त्रं तदन्त-
 रपि सद्वृत्तद्यं समविरेखं त्रास्त्रच्च यथामानं कृत्वा तत्राच्चयेत् ॥ ८ ॥

इच्छेत्यादिभिः समोरितमित्यन्तैः पञ्चभिः श्लोकैः नित्यसपर्यायां पञ्चावरणशक्तिं
 तत्पूजाश्चोपदिशति । तत्र क्रमात् अग्रादिप्रादक्षिणेन षट्कोणे षट्कोणकोणेषु
 नित्यानित्यापठलोक्तवक्त्रिर्त्यादिगतकोणक्रमेण घस्मरादिकाः अनन्तरङ्गोके

वहिरष्टच्छदेष्वेता: पूजयेच्च प्रदक्षिणम् ।

अचिन्त्यामप्रमेयाच्च पूर्णरूपां दुरासदाम् ॥ ११ ॥

सर्वगां सिद्धिरूपाच्च पावनामेकरूपिणीम् ।

वहिर्दरिषु कोणेषु पूजयेत् प्रागुदौरिताः ॥ १२ ॥

प्राग्वत् कृतार्च्च शक्रे तामुक्ते प्रोक्तक्रमाद् यजेत् ।

वलिहोमावसानान्तमिति सम्यक् समौरितम् ॥ १३ ॥

अष्टलक्षं हविष्याशी जपेदिद्यां जितेन्द्रियः ।

तद्वांशं तर्पणाच्च होमं कुर्याच्च गोष्ठैः ॥ १४ ॥

एवं संसिद्धमन्वस्तु कुर्याद् यन्वाग्यनुक्रमात् ।

वच्चमाणस्त्वरेत्यादिना श्लोकेनाश्चेषु पूज्या अष्टशक्तीरूपदिशति । तत्र
अग्रादिप्रादक्षिण्येन पूजनम् । वहिरष्टस्त्राद् वहिरष्टच्छदेष्वेता वच्चमाणा अचि-
न्त्याद्याः । प्रदक्षिणम् अग्रादि । एतत् डाकिन्यादिवर्जं सर्वमाधारणम् । अचिन्त्या-
दिना एकरूपिणीमित्यन्तेनार्द्दियेनाश्चपत्रेषु पूज्याः शक्तीरूपदिशति । वहि-
र्दरिषु चतुरस्त्रादेषु । प्रागुदौरिताः एतदुक्तं भवति नित्यानित्याया विधानपटले
प्रोक्तब्राह्मणादौरष्टाविन्द्रदीशान्ता लोकपालशक्तीरष्टावनन्तव्रह्मनियतिकालशक्ती-
श्चतस्त्रश्चतुरस्त्रे ततोक्तारभ्यक्तमेण पूजयेदिति । प्राग्वत् अङ्गमूलाभ्याम् । चक्रे
प्रागुक्ते । तां देवीं प्रोक्तक्रमात् अभ्यन्तराद्ब्राह्मनिर्गमनगत्या अग्रादिप्रादक्षिण्य-
क्रमतः वलिहोमावसानान्तम् । एतदुक्तं भवति आटौ षोडशाक्तरेणान्ते कुरु-
कुम्भासमाचर्या वलिं दस्वा प्रोक्तक्रमतो होमच्च कुर्यादित्यर्थः । ममौरितं पूजन-
मिति शेषः ॥ १३ ॥

अष्टलक्षमित्यादिना श्लोकेन विद्यायाः पुरश्चरणक्रमसुपदिशति । तत्र हवि-
ष्याशी प्राग्वत् । जितेन्द्रियः स्वेसेवनालापादिराहित्यात् । ततो जपसंख्याया-
स्तर्पणाच्च चकारिण दशांशमित्याकृश्वर्त । गोष्ठैः अजादिष्टनिवृत्यर्थं गोष्ठ-
णम् ॥ १४ ॥

एवमित्यादिभिर्विमित्यन्तैः ममभिः श्लोकैष्टश्चयन्वनिमीणोपदेशं तद्विनि-

पूजाचक्रे वहिभूतं चतुरसे त्वखण्डिते ॥ १५ ॥
 विधाय तत्र विलिखेदक्षराणि यथाविधि ।
 सर्वमध्ये तारगर्भं शक्तिमास्यासमन्विताम् ॥ १६ ॥
 यन्त्वा त्रिषु कोणेषु षट्सु षट्कमथाष्टसु ।
 अष्टकं वहिरप्येवं वाह्ये दिच्छु नव क्रमात् ॥ १७ ॥
 एवं मूलाक्षरैः कृत्वा यन्वं तेनैव साधयेत् ।
 समस्तं वाज्ञितं पूजाधारणं स्थापनैः शिवे ॥ १८ ॥
 अकारादिक्षकारान्तवर्गेषु स्वरयोगिषु ।
 चतुष्टयं प्रोक्तयन्वे वाङ्स्तत्स्यानतो लिखेत् ॥ १९ ॥

योगादिप्रस्तावक्ष्य करोति । तत्र यन्नाणि वक्ष्यमाणानि । चतुरसे त्वखण्डिते
 विधाय चतुर्द्वारस्याक्तरेखाखण्डनमन्तरेण चतुरसद्यं विधयेत्यर्थः । तत्र यन्वे
 अक्षराणि ज्वालामालिनोविद्यायाः । यथाविधि वक्ष्यमाणविधिना । सर्वमध्ये
 लिंगोणमध्ये । तारगर्भं विद्यादिभूतप्रणवमध्ये । शक्तिं मूलविद्यापञ्चचत्वारिंश-
 दक्षररूपां हृष्णेखावयं विद्याहितीयाक्षरादि । विषु कोणेषु त्रिकोणस्येत्यर्थः ।
 षट्सु कोणेष्विति शेषः । षट्कं पूर्वोक्तवयादुपरितनम् । अष्टसु कोणेष्वित्वन्वयः ।
 अष्टकं प्रागुक्तषट्कादुपरितनं वहिरप्येवम् । अष्टपतेषु प्रागुक्ताषट्कादुपरितन-
 मष्टका लिखेदिति यावत् । वाह्ये दिच्छु नवक्रमात् चतुरसे प्रतिदिशः नवनवक्रमेण
 चतुर्द्विष्टु सम्भूय षट्क्तिंशदक्षराणि प्रागुक्तषट्कत्वारिंशतमाक्षरहृष्णेखाविद्युराणि
 लिखेदित्यर्थः । मूलाक्षरैस्त्रिष्टष्टिसंख्यैः । तेन यन्वे ण । अकारादीत्यादिकां सम-
 न्वितमिल्यनेनाध्यदेहेन शोकेन एतदुक्तं भवति अकारादिक्षकारान्तैः षट्क्तिंशत्-
 संख्यैरक्षरैः प्रत्येकं षोडशस्वरयोगतः षट्सप्तत्यधिकपञ्चशतमांश्चैर्मातृकाविसराक्षरैः
 चतुर्द्वाराक्षरचतुःषष्टिकमतः प्रागुक्तयन्वे विद्याक्षरममेतं नस्तत्स्यानलिखितैः
 लिखिष्टिभिः सर्वमध्यलिखितचतुःषष्टितमलेखनतये नव यन्नाणि प्रागुक्तैः केवल-
 मूलविद्याक्षरैरेकं यन्वं सम्भूय दशयन्वाणि संजातार्नाति । तेषां यन्वाशां । विनि-
 षीमाद् यन्त्राजामित्यव्ययः । फलावास्त्रिं विनियोगात् । यैर्विनियोगैः ।

शिष्टमेवं लिखेन्मध्ये साध्याज्ञरसमन्वितम् ।
 एवं यन्माणि जायन्ते दश तेषामनुक्रमात् ॥ २० ॥
 विनियोगात् फलावास्ति प्रवच्यामि शृणु प्रिये ।
 यैरिष्टमखिलं प्राप्नोत्ययत्नात् साधको ध्रुवम् ॥ २१ ॥

दशयन्त्विरचनाक्रमो यथा अन्तर्वहिंविभागेन अखण्डितं चतुरस्त्रहयं
 यथामानं कृत्वा तदन्तरष्ट्रदलपद्मः सहृत्तं कृत्वा तदन्तरष्ट्राद्विग्विदिक्-
 स्त्रासपृष्ठकोणमष्टकोणं प्राग्रवत् कृत्वा तदन्तः सहृत्तं प्राग्रवत् षट्कोणं
 कृत्वा तदन्तः सहृत्तं त्रिकोणं समतिरेखं कृत्वा तत्र सर्वमध्यतिकोणमध्ये
 मूलविद्याया आद्याक्षरं प्रणवमालित्य तदुदरे विद्यायाः पट्चत्वारिंशत्तमा-
 द्वररूपां छड्येद्वां नामगर्भमालित्य त्रिकोणस्य त्रिकोणित्यादिप्रादक्षिण्येन
 विद्याहितीयाक्षरादीनि त्रीस्त्रक्षरास्त्रालित्य तदवहिः पट्कोणस्य कोणेषु पट्च-
 स्त्रादिप्रादक्षिण्येन पूर्वलिखितोपरितनानि पठक्षराणि समालित्य तदवहि-
 ष्ट्रकोणस्त्राष्टकोणेषु प्राग्रवत् क्रमेण पट्कोणलिखिताक्षरादुपरितनाव्यष्टा-
 क्षरास्त्रालित्य तदवहिरष्ट्रदलपद्मस्त्राष्टसु पतेषु अपादिप्रादक्षिण्येन पूर्वलिखि-
 ताक्षरादुपरितनाव्यष्टाक्षरास्त्रालित्य सर्ववाह्यगतचतुरस्त्रहयान्तरवीर्यां पूर्व-
 लिखिताक्षरादुपरितनाव्यष्टराणि मध्यलिखितछड्येद्वावर्जं पश्चिमादिप्राग्रवत्
 प्रतिदिशं नव नव क्रमेण चतुर्षु दिक्षु पट्चिंशदत्तरास्त्रालित्य एवं मूल-
 विद्यायास्त्रिष्टिसंस्थान्यक्षरास्त्रालित्य तेन यन्ते एवं सर्ववाच्छ्रितानि साधयेत् ।
 एतत् प्रथमं यन्मम् । प्रागुक्तयन्त्वस्यमूलविद्याक्षरैः सार्वं पट्समत्यधिकपञ्चशत्-
 संस्थमालूक्षरेष्वादितश्चतुर्वर्गाक्षराणि चतुष्प्रष्टिसंस्थानि विद्याक्षरस्त्रानेषु
 हिष्टिष्टिसंस्थेषु त्रिरादिष्टिसंस्थानि मध्ये पुनरपि शिष्टमेकमक्षरं लिखेत् । एवं
 हृते मध्ये हे अक्षरे दृश्येत् । एतहितीयं यन्मम् । एवमन्यान्यपि मालूक्षराविस्त-
 राक्षराणि पूर्वलिखितचतुर्वर्गाक्षरचतुष्प्रष्टिकोपरितनोपरितनचतुर्वर्गाक्षरचतुष्प्र-
 रष्टिकालेखनतो यावत्परिसमाप्ति पूर्वोक्ताभ्यां यन्माभ्यां सह दश यन्माणि सम-
 वन्ति तैरिष्टेषु विनियोगान् कुर्यादिति ॥ २१ ॥

द्वितीयादीनि यन्माणि माटकार्णयुतानि वै ।
 क्रमान्वयव्यहाणां स्युसत्तद्वारेषु तद्विश ॥ २२ ॥
 तेषु देव्यर्चनात् प्रीतास्त्वनिष्ठं ते न कुर्वते ।
 राहुकेतृ स्थितौ यत्र तद्राघ्यधिपवारके ॥ २३ ॥
 षड्षासान्तरालेषु ग्रहनाम द्वितीयया ।
 विभक्त्या भाजने सम्यक् प्रीणयामीति संलिखेत् ॥ २४ ॥
 आदे तु यन्ते संलिख्य प्रोक्तक्रममथार्चयेत् ।
 सर्वेष्वपि च वारेषु सर्वेषां प्रीतिसिद्धये ॥ २५ ॥
 अनिष्टशान्त्ये नियतमर्चयेत्तान् यहान् प्रिये ।
 एवं यन्तेषु दशसु पूजिता नित्यया सङ् ॥ २६ ॥

द्वितीयेत्यादैर्विभानत इत्यन्तैरेकोनषष्या श्लोकैः प्रोक्तानां दशानां यन्माणां प्रयोगविशेषानुपदिशति । तत्र द्वितीयादीत्यादिभिर्वितत्वत इत्यन्तैः षड्भिः श्लोकैः ज्वालामालिनीनित्यया मह नवग्रहाणां तत्तद्वारेषु पूजनाद्यसु यन्ते षु प्रयोगानुपदिशति । तत्र द्वितीयादीनि केवलविद्याक्षररचितप्रथमयन्वविधुराणि नव यन्माणीत्यर्थः । माटकार्णयुतानि प्रागुक्तमाटकाविसराच्चरोपेतानि । तद्विश अष्टविंशत्पटलवच्यमाणक्रमाद्ये रविः प्रागादिप्रादक्षिण्येन महादिद्वृचक्ष्मादिद्वृभयहान् वक्ष्यादीशन्तासु चतस्रेषु विदिद्वृ कूटयहानित्यर्थः । तेषु नवसु यन्ते षु मध्यगतहृष्टे खोपरिस्थानेष्विति शेषः । देव्यर्चनात् ज्वालामालिनीपूजनात् । ते नवग्रहाः । राहुक्त्यादिना श्लोकोत्तराद्वैतेतदुक्तं भवति । यस्मिन् यस्मिन् राशी राहुकेतृ तिष्ठतः तत्तद्राघ्यधिपवार एव तयोर्वार्ता तेन तस्मिंस्तस्मिन् वारे तत्तद्वाराधिपपूजनानन्तरं तत्त्वामे यन्ते तयोः पूजां कुर्यादिति । षड्षासान्तरालेषु च ग्रहनाम प्रत्यन्तरालमिति शेषः । भाजने समालिखेदित्यन्वयः । एतदुक्तं भवति पटकोणान्तरालेषु अष्टकोणान्तरालेषु च प्रत्यन्तरालं तत्तद्वाराधिपत्वप्राप्तग्रहनाम द्वितीयान्तं सम्यक् प्रीणयामीति वाक्यान्तं विलिखेदिति ॥ २४ ॥

आदे माटकाविसराच्चरहितं । प्रोक्तक्रमं प्रागुक्ततत्तद्वयहप्राप्तदिग्विलेखनं मध्ये देवोपूजनादिकं । सर्वेषां नवानां यहाणाम् । तान् यहान् तत्तद्वामालेखनस्या-

प्रीताः क्रूरा अपि क्रूरस्थानस्या अपि सर्वदा ।
 सौम्याः सौम्यगतानाम् फलान्वेव वितन्वते ॥ २७ ॥
 दशस्वपि च यन्वेषु दरदैर्गिरिकैस्तु वा ।
 लिखितेष्वच्चितेष्वेवं कुमारं कन्यकान् वा ॥ २८ ॥
 सुशुभावयवाम्बुद्धां स्नातां धौताम्बरां शुभाम् ।
 तथाविधं कुमारं वा संस्थाप्याभ्यर्च्य विद्यया ॥ २९ ॥
 स्पृष्टा शीर्षं जपेद्विद्यां शतवारं तथाच्चयेत् ।
 प्रसूनैररुणौः शुभैः सौरभाद्यैरथापि वा ॥ ३० ॥
 दद्याद् गुणुलधूपञ्च यावत् कार्यावसानकाम् ।
 ततो देव्या समाविष्टे तस्मिन् संपूज्य यत्वतः ॥ ३१ ॥

नेषु नित्यया ज्वालामालिङ्गा । क्रूरा आदिलाङ्गारकशनिराहुकेतवः पञ्च क्रूरः
 क्रूरस्थानस्याः जन्महादशाष्टमादिश्याः । एतद्वयत्रहसाधारणम् । सौम्याः प्रागुक्तपञ्च-
 चहेतरास्त्वारः सौम्यगतानां तेषामिति शेषः । सौम्यस्थानानि एकादशादीनि ।
 एतदुक्तं भवति प्रोक्ततत्त्वहिमतेषु हितीयादिषु नवसु यन्वेषु तत्त्वहारेषु प्रोक्तस्थानेषु
 तत्त्वद्वाराधिपथहनाम् प्रोक्तक्रमेणालिङ्ग्य सर्वमध्ये देवीमध्यर्च्य नामालेखन-
 स्थानेषु तत्त्वद्यहान् संपूज्य नित्यावरणशक्तीस्तत्त्वस्थानेषु पूजयेत् । प्रथमं
 यन्म् सर्वेषु वारेषु तत्त्वहिमतं कल्पा तत्त्वद्यहनाम् पूर्वोक्तस्थानेषु प्राग्वदालिङ्ग्य
 तत्व प्रतिवारमेकैक्यहार्च्यनात् सर्वमध्ये देव्यर्च्यनाच्च प्रोक्तफलसिद्धिरिति ॥२७॥

दशस्त्रियादिभिः सुखोत्यन्तैः समभिः श्लोकैः प्रोक्तदशयन्तैः स्वस्वावेश-
 प्रकारादिकामुपदिश्यति । तत्र दशस्वपि च एकस्मिन्नेकस्मिन्निति शेषः । अच्छितेषु
 तत्त्वलिखितविद्याक्षरादिकैः । वा विकल्पे । मुम्बाम् स्वलितेष्विद्यां । तथाविधं
 सुशुभावयवस्त्रलितेन्द्रियत्वादियुक्तं । विद्यया ज्वालामालिङ्गाः शतवारमध्य-
 चर्च्यत्वर्थः । स्पृष्टशीर्षं आवेश्य तथाच्चयेत् शतवारं पूर्वोक्ताचर्चनाप्रकार एव । अथा-
 पिवेति विकल्पार्थः । यावत् कार्यावसानकं देवतायाः समावेशावधि तस्मिन्
 देवता समाविष्टाधिकरणाद्ये तां देवतासुपचारैः सम्पूर्ण्ये पूर्ववान्वयः । प्रागुक्तैः
 वोक्तश्चभिः । विद्यया मूलविद्यया उपचारमन्तर्भूतया प्रजपन् विद्यामिति शेषः ।

ततस्तामुपचारैस्तैः प्रागुक्तैर्विद्यया वशी ।
 पूजयेत्तां ततः पृच्छेदभीष्टं कथयेत् सा ॥ ३२ ॥
 भूतं भवद्विष्टस्त्र यदन्यन्मनसि स्थितम् ।
 जग्मान्तराख्यतीतानि सर्वं संपूजिता वदेत् ॥ ३३ ॥
 ततस्तां प्राग्वदभ्यर्थं स्वात्मन्युदास्य तां जपेत् ।
 सहस्रारं स्थिरधीः पूर्णात्मा विचरेत् सुखी ॥ ३४ ॥
 तथा षट्कोणकोणेषु मध्ये वालिस्त्र दाहकम् ।
 तत्र संस्थाप्य गदिनम् अभ्यर्थीदीरितक्रमात् ॥ ३५ ॥
 आवेश्य रोगिणं रोगं पृच्छेत्तत्कारणं शमम् ।
 प्रोक्ता तत् सकलं तस्य निदेशादपयाति च ॥ ३६ ॥

तां देवतां । सा देवता । अन्यद्वाब्धितं सा देवता । तां देवतां प्राग्वत् षोडशोपचारैः सम्पूर्णेति शेषः । तां विद्यां पूर्णात्मा देवतास्त्वैक्येन । एतदुक्तं भवति प्रोक्तेषु दशभु यन्त्रेषु अन्यतमस्मिन् प्राग्वत् सम्पूजिते मध्ये प्रोक्तरूपं कुमारं कञ्जकां वा संस्थाप्य मूलविद्ययाभ्यर्थं शतवारं प्रोक्तैः पुष्टे गर्भादिभिरुत्तमित्वा देवतास्मावेशावधि दस्त्रा देवतास्माविष्टे तस्मिन्दधिकरणद्वये अन्यतमस्मिन्दस्तां देवतां षोडशभिरुपचारैमूलविद्ययाभ्यर्थं तां विद्यां जपेत् तां देवतासाक्षात्मोदभीष्टं भूतं भवद्विष्टस्त्र पृच्छेत् तथा सर्वमिन् प्रश्नजाते कथिते सति प्राग्वदुपचारैभ्यर्थं प्राग्वत् स्वात्मन्युदास्य पूर्णाशयः सुखी विचरेदिति ॥ ३४ ॥

तथेत्यादिना अपयाति चेत्यन्तेन षोडशेन रोगावेशार्थं षट्कोणयन्त्रनिर्माणं तत्त्वयोगादिकसुपदिशति । तत्र दाहकं विद्यागतं सप्तकृतः प्रोक्तार्थमाणं रेषम् । तत्र षट्कोणमध्ये गदिनं रोगिणं उदीरितक्रमात् विद्यायन्त्रस्त्रिक्षिताक्षरसप्तकाभ्यां रोगमावेशेत्यन्वयः । तत्कारणं रोगकारणं तत्स्वावेशकारणं । तस्य मन्त्रिणः । अपयाति रोग इति शेषः । एतदुक्तं भवति अभीष्टमात्र-भ्रमेष्व हृत्सं निष्पाद्य तत्र प्रागुक्तक्रमात् षट्कोणं कृत्वा तत्त्वये षट्सु कोणेषु सुखविद्यागतं रेफसप्तकमालिस्त्र तैर्विद्यया च तद्यन्त्रमभ्यर्थं तत्र भध्ये रोगिणं

प्रथमं स्त्रीकपालस्य मध्यस्थं तापयेन्निशि ।
जपन् विद्यां स्मरन् साधां सद्य आकृष्टतेऽथ सा ॥ ३७ ॥
भौतिलज्जाभिमानादिरहिता वेपिताङ्गका ।
निरस्तेरसङ्गावा मन्मथार्त्तभियाति सा ॥ ३८ ॥
तत् यन्वं पुंकपालस्थं तापयेत् प्रजपेत्स्था ।
राज्ञामो राजघुवा वा तथान्ये चापि क्षेत्रम् ॥ ३९ ॥
विवेकविधुरा भूढास्त्वक्षजातिकुलक्रामाः ।
वशगा दासवद्भूमौ तिष्ठन्त्यामरणाद् ध्रुवम् ॥ ४० ॥
सर्वासामपि नित्यानामुपदेशेऽथ तं गुरुः ।
तत्तचक्रस्य मध्यस्थं वेष्टविद्याजपान्वितम् ॥ ४१ ॥

संस्कृतः इति वारं भूलविद्यायाभ्यर्थं तामेव तच्छ्रः स्यष्टिकया शतवारं जपित्वा
रोगिणं तं रोगमाकेशं तदाकेशकारणं पृष्ठा तेज तस्मिन् कारणे कथिते अपेहीति
सरबकर्त्तव्यदेशेन स रोगोऽप्यात्मीति ॥ ३६ ॥

प्रथममित्यादिभिर्मुवमित्यस्तु र्थिः श्लोकैः प्रथमयन्वेणाकर्षणवशीकरणादिक
मुषदिश्ति । तत् प्रथमं यन्वं स्त्रीकपालस्य मध्यस्थं प्रागुक्तैर्द्वयैः स्त्रीकपालमध्ये
प्रथमं यन्वं लिखितेऽर्थः । तापयेत् अङ्गारे प्राणप्रतिष्ठाविद्याश्च तवारजपपुरः-
स्त्रमङ्गारे तापयेत् इति सम्बद्यः । विद्या जपन् तापनकाले स्मरन् साधां
तदृषि तत्काल एव । साधा निरस्तेरसङ्गावा अनन्यचित्ता अभियाति स्वयमेवाभि-
स्त्रतीत्वर्थः । सा साधा । तत् प्रथमं पुंकपालस्थं प्राग्वक्षापयेत् । प्राग्वक्षत्
प्राणप्रतिष्ठादिसहितं प्रजपेदिद्या । तथा यथा स्त्रीकपालस्थं तेजेतदुभ्यं भवति
पुंकपाललिखितं तद्यन्वं क्षतप्राणप्रतिष्ठादिकं निशि अङ्गारे विद्या जपन् साध्यं
स्मरन् तापयन् वशमाणान् वश्यतैति । दासवद्भूत्वा अस्य साधकस्य राजाद्यः
साध्यवर्गाः ॥ ४० ॥

सर्वासामित्यादिभिस्तत इत्यन्तैस्तिभिः श्लोकैर्वच्छमाणरूपस्य वेष्टदयस्य साधा-
रक्षणं यामलवेषमुपदिश्ति । तत्र नर्वासां षोडशानां नित्यानामुपदेशे विद्या-
देशतयोरैकवरुप्यात् । तं शिष्ठं तत्तचक्रस्य तत्तचित्यसपर्याचक्रस्य वा अत्रोक्त-

वङ्गिज्वालापरीताङ्गं भावयन्निन्दियाख्यपि ।
 मनःषष्ठानि चाकर्षन्मनसा प्राग्वदात्मनि ॥४२॥
 एवं कृते त्रिशार्देवं विसंज्ञो निपतेत् भुवि ।
 ततस्तमुत्थाप्य मुखे त्रिसूष्यार्थम् वदेत्ततः ॥४३॥
 एष वेधस्तिथा प्रोक्तः सद्यः प्रत्ययकारकः ।
 शाक्तशास्त्रभेदाभ्यां इयोरैक्यात्मयामलात् ॥ ४४॥
 शिष्यस्य मूलाधारादिस्थानेषु ब्रह्मरन्ध्रके ।
 स्मर दाहार्णकान् समेत्युक्ता प्राग्वदुदीत्रिशात् ॥४५॥

दशयन्त्रे व्यन्तमस्य वेत्यर्थः । अत नित्यसपर्याचक्रस्योपादानं गुरोर्भावनासिद्धित्वं शिष्यविषयम् । विद्याजपान्वितम् तत्त्वित्यानां । वङ्गिज्वालापरीताङ्गं भावयेत् नित्यसपर्याचक्रगतश्चेत्तं कंवलाग्निज्वालाष्ट्रतर्त्तरूपं शिष्यं प्रोक्तयन्वदशकान्वयतम् गतश्चेत्तद्गतर्त्तरूपसमकरूपवङ्गिज्वालाष्ट्रतर्त्तरूपं च भावयन् इत्यर्थः । इन्द्रियाणि ज्ञानरूपाणि ओत्रादैनि पञ्चमतः षष्ठानि मनो येषां षष्ठ्यानीति । मनसा भावनया प्राग्वत् प्राणप्रतिष्ठोक्तप्रक्रियया स्वात्मन्याकर्त्त्वं ततो विसंज्ञं भुवि निपातितं तत्पुरुषेऽर्थजलं त्रिप्त्वा समुत्थाप्य ततः प्रागुक्तप्रक्रिययाधारतये विद्यान्तेजस्त्रयरूपणां स्वान्नादावाह्य मन्त्राप्य तज्जीवकर्णं विद्यां वदेदिति ॥ ४३ ॥

एष इत्यादिभिः सम इत्यन्ते: समभिः शोकैः विविधे वंधे हिवेधरूपादिक-सुपृष्ठिशति । तत्र एषः पूर्वोक्तसामान्यरूपो यामलवेधः । विधा प्रोक्तरूपेण स्वात्मना वच्छमाणाभ्यां च प्रत्ययकारकः गुरुदेवतामैक्यविश्वासकारकः । इयोः शाक्तशाश्वयोः । ऐक्यात्मयामलात् प्रोक्तरूपयोर्हीयोः शाक्तशाश्वयोरैक्यात्मरूपाद् यामलादित्यर्थः । मूलाधारादिस्थानेषु षट्स्तिति शेषः । ब्रह्मरन्ध्रे एवं समूय सप्तसु स्थानस्त्रित्यर्थः । स्मर दाहार्णकान् समेत्युक्ते ति शिष्यस्य स्वभावनीयगुरुपदेशतः । दाहार्णकान् मूलविद्यागतरेफसमकं प्राग्वदविज्वालाष्ट्रतत्वादितः । एतत् सर्ववेधसाधारणं विद्याष्ट्रतर्त्तरूपतः । सिद्धविद्यया उपदेष्टव्यया । एतदुक्तं भवति प्रागुक्तयन्वमध्यगतं शिष्यं गुरुमूलाधारादिब्रह्मरन्ध्रात्मस्थानसमके विद्यागतरेफसमकं स्मरेत्युक्ता प्राग्वदुपदेष्टव्यविद्यया वीच्छ भावनादिना भुवि

विदध्याच्छाक्षवेधन्तु देशिकः सिद्धिविद्यया ।
 शाम्भवन्तु शृणु प्राज्ञे वेधमद्भुतविद्यम् ॥४६॥
 तूष्णौं संस्थापितं शिष्यं तत्तचक्रे तदात्मना ।
 स्वयं प्रविद्य तदेहमेकीभूत्वा पुनः स्वके ॥४७॥
 समागत्यात्मरूपेण तदात्मानं विभाव्य वै ।
 कृतन्यासजपार्चसु तत्तनुं वक्षिना दहेत् ॥४८॥
 स्यादेष शाम्भवो वेधः प्रोक्तः प्रागेव यामलः ।
 इति वेधत्वयं प्रोक्तं त्वद्वावसिद्धिसूचकम् ॥४९॥
 यामले तु विशेषोऽयं सिद्धः पश्चाद् गुरोः श्रुतम् ।
 ज्ञानमन्यच्च सकलं संक्रमेत्तेन तत् समः ॥५०॥

निपातितं प्राग्वदुत्थाप्य तत्तदिद्यां वदेत् । एष शाक्षवेध इति । तत्र शाम्भवमित्यादिभिः सम इत्यन्तैः शिष्टेरर्डादिरथ्यतुर्भिः शोकैरपुनराङ्गितिकरं शाम्भववेधं यामलवेधफलस्थोपयिदिशति । तत्र शाम्भवं वच्चमाणरूपमद्भुतविद्यहं सद्यः अपुनराङ्गितिकरत्वात् । तूष्णौं संस्थापितं प्रागुक्तशाक्षवेधभावनादिराहित्येन । तत्तचक्रे निष्ठसपर्याचक्रादिषु । तदात्मना शिष्यात्मरूपेण । स्वयं गुरुः प्रविद्य सर्वात्मभावनया तदेहं शिष्यदेहं प्रविशेत्यन्वयः । एकीभूत्वा शिष्यात्मादिभिः पुनः स्वामादिभिः शिष्यात्मादीनामेकीकरणस्यैर्यानन्तरं स्वके देहे गुरुरिति शेषः समागत्य स्वके इत्यत्रान्वयः । आत्मरूपेण स्वामरूपेण स्वामविस्तापनेनत्यर्थः । तदात्मानं शिष्यात्मानं कृतन्यासजपार्चः स्वामनस्तत्तनुं शिष्यतत्तुम् भृतामित्यर्थः । वक्षिना दहेष्युतत्वादग्निसात् कुर्यादित्यर्थः । शाम्भवो वेधः प्रोक्तरूपः । एतदुत्तं भवति तत्तचक्रादिषु सद्गुरुः प्रागुक्तभावनाविरहितं तूष्णौं शिष्यं खापयित्वा तदात्मरूपेण तदेहं सर्वात्मभावनया प्रविद्य तदात्मादिभिरकीभूत्वा पुनः स्वशरीरमागत्य स्वाक्षनि शिष्यात्मानं निःशेषं विलीनं विभाव्य कृतन्यासादिकः शिष्यशरीरं भृतं इत्यानं नौत्वाग्निसात् कुर्यादित्यर्थः । एष शाम्भवो वेधः केवलमोक्षोद्दीर्ति । प्रोक्तः प्रागेव विसंज्ञो निपत्तेदित्यादिना । वेधत्वयं वेधसु स्वामना सच्चिदानन्दस्फुरणरूपरिपूर्णपराह्मात्माना शिष्यात्मनः सिद्धिचितरूपस्य एकीकरणतः पूर्वात्

रक्षचन्दनपद्मेन लिखित्वा प्रथमं शिवे ।
 लोहैर्विरचिते पट्टे फलकायां शिलातले ॥५१॥
 भूमौ वा सुसमे शुद्धे लोषाङ्गारविवर्जिते ।
 देवीमावाञ्च तत्रैव पूजये छक्षिभिर्युताम् ॥५२॥
 दिनं दिनवर्यं सप्तवासरं सप्तमेव वा ।
 मासं मण्डलमित्येवं क्रमादिष्टमवाप्नुयात् ॥५३॥
 वश्चमाकर्षणं स्तम्भं नियहं लाभमौप्सितम् ।
 अन्यच्च सकलन्विष्टमवाप्नोत्यर्थं नाद्वतम् ॥५४॥
 तदा प्रोक्तान् गदान् सर्वान् जयेदन्यानि चाखिलान्
 साधयेत् प्रथमेनैव यन्वेण यत्प्रतः शिवे ॥५५॥

पराहन्ताख्यस्त्रामीयकरणम् । एषामितानि त्रीणि शाश्वतादीनि नामानि तत्तत्
 सिद्धान्तसिद्धानि । भावनासिद्धिसूक्तं १ गुरोः इति शेषः । यामलेत्यादिना एतदुक्तं
 भवति यामलरूपे वेदे शिष्यामनः समाकृष्टं चामनैकीकृत्यं प्रतिष्ठापनतो विष्णे
 पुनर्ब्रह्म तत्त्वहेते तस्मिन् गुरुगतं ज्ञानादिकं सकलं संक्रमित् । तेन गुरुसमः शिष्य
 इत्येवं विशेषो भवति इतराभगामस्येति ॥ ५० ॥

रक्षचन्दनमित्यादिभिः साधयेदित्यन्ते: तयोविंशत्या श्लोकैर्देशभिर्यन्ते: वश्यादि-
 प्रयोगानुपदिशति । तत्र रक्षचन्दनत्यादिभिः शिवे इत्यन्ते: पञ्चभिः श्लोकैः तेषु
 प्रथमयन्ते ए साध्यान्युपदिशति । तत्र प्रथमं यन्त्रमिति शेषः । लोहैर्विरचिते पट्टे
 तद्वापि कुचन्दनमित्य फलकाशिलातलयोरपि तदेव । वा विकल्पे । तत्र यन्त्र-
 मध्ये । शक्तिभिः नित्यपूजावरणोक्तादिभिः । दिनम् एकमिति शेषः । मण्डलं
 प्राग्वत् इष्टं वच्चमाणवश्यादिकं । इत्यितं लाभमित्यन्वयः । अन्यत् प्रोक्तेभाः
 चर्दनाख्यित्योक्ताक्रमतः । प्रोक्तान् षष्ठपटले काम्यप्रकरणप्रोक्तान् वच्चमाणान् प्रमे-
 हादीश । अन्यानि चाखिलान् अखिलान् अन्यानौति सामानाधिकरण्यमागमत्वा-
 दर्शनोति शेषः । शिवे इति देवीसम्बुद्धिः ॥ ५५ ॥

द्वितीयं दरदे कृत्वा प्रोक्तेषुच्चं गते रवौ ।
 पूजयेत् प्रोक्तकालेन फलान्युक्तान्यवाप्त्यात् ॥५६॥
 विलिख्य राजते पट्टे जपित्वा दिनशः स्मृशन् ।
 सहस्रवारं तन्नित्याविद्यां तदासिताम्बुभिः ॥५७॥
 स्तानं पानं पाकजातं कुर्यादुक्तदिनं ततः ।
 प्रमेहैस्त्रिविधैर्घर्मूतकृच्छ्रेः सुदारुणैः ॥५८॥
 अस्मरौमूतपाल्या १ दिगोगैर्मृक्तः सुखौ भवेत् ।
 जीवेच्च सुचिरं भूमौ नीरोगः स्वस्थमानसः ॥५९॥
 द्वितीयं गैरिकैः कृत्वा वैरिनक्षत्रहृचर्जे ।
 तले भूमौ ततः खात्वा तवामिं ज्वालयेत् सदा ॥६०॥
 प्रोक्तैस्त्वैर्वासरैर्वैरी दाहज्वरगदादिभिः ।
 तच्चोत्तच्छिष्य सलिले न प्रक्षिपेचेदिनश्यति ॥६१॥

द्वितीयमित्यादिभिर्मानस इत्यन्तेष्वतुभिः शोकैर्द्वितीययन्त्रसाधान्युपदिशति ।
 तत्र द्वितीयं यन्त्रं । प्रोक्तेषु प्रथमयन्त्रप्रोक्तलोहादिषु तेष्वपि दरदमेव द्रव्यम् । उच्चं
 गते उच्चराशिभूतमेष्ये आदित्ये चैत्रमास इत्यर्थः । तत्रापि उच्चकाले पूजयेद्वैर्ण
 नित्यपूजाक्रमत इति शेषः । प्रोक्तकालेन दिनादितः । उक्तानि वश्यादीनि ।
 विलिख्य द्वितीयं यन्त्रं तत्रापि इदमेव द्रव्यं स्युग्न् यन्त्रं । नित्याविद्यां च्वाला-
 मालिनीविद्यां । तदासिताम्बुभिः यन्त्रोषितजलैः । पाकजातं अक्षादि । उक्तदिनम्—
 अत्यन्तसंयोगे द्वितीया प्राग्भृद्विनानि । त्रिविधैर्देषित्यानुबन्धात् । मूतपालीति
 तत्राकारमेहवारिको रोगविशेषः । स्वस्थमानसः आधिगाहित्यात् ॥५८॥
 द्वितीयमित्यादिना विनश्यतीत्यन्तेन शोकहयेन द्वितीययन्त्रप्रयोगेण वैरिनिश्च-
 मुपदिशति । तत्र द्वितीयं यन्त्रं । तले फलकायामित्यर्थः । तत्र यन्त्रुखननप्रदेशे ।
 प्रोक्तैर्द्विनादिभिः । तत् यन्त्रं । सलिले न जलाशये विनश्यति तदा दाहन्त्वरेण
 रिपुरित्यर्थः ॥६१॥

चतुर्थं रोचनापङ्क्तैरालिख्योक्तप्रपूजनात् ।
 प्राप्नोति विजयं प्रोक्तोष्विलेषु सुनिश्चितम् ॥६२॥
 वादेषु हिविधे द्यूते गहेष्वन्येषु सर्वतः ।
 सर्वदा जयिनः सर्वे भवन्त्येतस्य वैभवात् ॥६३॥
 पञ्चमं कुङ्कुमैः कृत्वा तत्र तत्पूजनाहिनैः ।
 वशे भवन्ति मनुजा इन्तिनो वाजिनः स्त्रियः ॥६४॥
 षष्ठं हरिद्रयालिख्य कर्पटे नामसंयुतम् ।
 मन्दोच्चे स्थापयेत् क्रापि सुवङ्गन्विष्टकापुटे ॥६५॥
 शत्रोर्जिञ्चां गतिं शेषं दिव्यं राज्ञां समुद्यमम् ।
 वादेष्वां सकलञ्चान्यदनिष्टं स्तम्भयेत् ध्रुवम् ॥६६॥
 सप्तमं चन्दनैरिन्दुमिलितैरालिखेत्तथा ।
 तत्रार्चयेन्नित्यशस्तां सन्ध्यासु भवने निजे ॥६७॥

चतुर्थमित्यादिना वैभवादित्यन्तेन शोकहयेन चतुर्थयन्त्रप्रयोगेण द्यूतादिषु
 जयमुपदिशति । तत्र चतुर्थं यन्त्रं । उक्तप्रपूजनादित्युक्तिरधिकरणसर्वरिवार-
 देवतादिवससंख्याविषया । तवाधिकरणादीनि प्रथमयन्त्रप्रोक्तानीति सम्भदायः ।
 प्रोक्तेषु वक्ष्यमाणेषु वादादिषु ग्रहेषु पण्डितेषु । एतस्य पूजितस्य यन्त्रस्य ॥६३॥

पञ्चमित्यादिना शोकेन पञ्चमयन्त्रप्रयोगेण मत्त्वादिवश्यसुपदिशति । तत्र तत्र
 यन्त्रे अधिकरणादीनि प्राग्वत् । तत् पूजनाचित्यक्रमतः । दिनैः प्राग्वत् ॥६४॥

षष्ठमित्यादिना ध्रुवमित्यन्तान शोकहयेन षष्ठयन्त्रप्रयोगेण शत्रुसंघनमुप-
 दिशति । तत्र षष्ठं यन्त्रं नामसंयुतम् एतत् सर्वयन्त्रसाधारणं । मन्दोच्चे शनौ
 तूक्षाराशिस्थिते तत्रापि तदुच्चकाल इति सम्भदायः । सुबहुं त्विष्टकापुटे इष्टकामध्ये
 यन्त्रसुसिद्धिवेशानुरूपं रन्ध्रं तदिष्टकोत्सेधार्द्धखातामानं कृत्वा इष्टकामतरेण
 शस्त्रे वैष्टितया सुवङ्गया दृढतरमावहमित्यर्थः । दिव्यं समुद्यमम् ॥६५॥

सप्तममित्यादिना शत्रय इत्यन्तेन शोकहयेन सप्तमयन्त्रप्रयोगेण लक्ष्मीप्राप्ति-

तद्विनैरिन्दिरा तस्य सर्वलोकातिशायिनी ।
 भवत्येव महेशानि विचित्रा यन्वशक्तयः ॥६८॥
 अष्टमन्त्वगुरुक्षोदैरालिखित् फलकापुटे ।
 पौठे वा तव तां देवीं गुरावुच्चं गते दिने ॥६९॥
 तदुच्चकाले सुरभिप्रसूनैरर्चयेत्था ।
 वासांसि च विचित्राणि भूषणान्यप्यवाप्नुयात् ॥७०॥
 मृगस्तेदैस्तु नवममालित्याभ्यर्च्यं तव ताम् ।
 तदालिम्पो व्रजेत् यत्र कुवापि जनसंसदि ॥७१॥
 सर्वे तं गुरुवदुद्घावश्याः स्युर्वनिता यदि ।
 तदिष्टसाधिका यावज्जीवमस्यानुभावतः ॥७२॥
 विलिखिदृशमं प्रोक्तद्रव्यैः सर्वैस्त्यैकशः ।
 यद्यत्तैरीरितं सर्वं कार्यमेतत् सुसाधयेत् ॥७३॥

मुपदिशति । तव सप्तमं यन्त्रं । तथा प्रागुक्ताधिकरणपूजाक्रमत इत्यर्थः । तव यन्त्रे तां देवीं तद्विनैः प्रागुक्तादिभिः । महेशानीति देवीसम्बुद्धिः ॥ ६८ ॥

अष्टममित्यादिना अवाप्नुयादित्यन्तेन श्लोकहयेनाष्टमयन्त्रप्रयोगेण वासो-भूषणावासिसुपदिशति । तव अष्टमं यन्त्रम् । अगुरुक्षोदैः अगुरुपद्मैः । तव यन्त्रे गुरावुच्चं गते छुच्चस्ती कर्कटस्ये । तदुच्चकाले तद्राशी नभोमध्यं गते । एवमर्कादीनामप्युक्तः कालः । तथा नित्यक्रमतः ॥ ७० ॥

मृगस्तेदैरित्यादिनानुभावत इत्यन्तेन श्लोकहयेन नवमयन्त्रप्रयोगेण लोक-स्त्रीवश्यसिद्धिमुपदिशति । तव नवमं यन्त्रमालित्य प्रागुक्ताधिकरणेषु अभार्च्य नित्यक्रमतः तां ज्वालामालिनीं । तदालिम्पो व्रजेत् पूजान्ते तदयन्त्रं मार्जयित्वा तत्त्वागस्तेदालिम्पः । सर्वे तत्रस्था जनाः । तं साधकं वनिता यदि साध्या । अस्य प्रयोगस्य ॥ ७२ ॥

विलिखेदित्यादिना श्लोकेन दशमयन्त्रे ग्रागुक्तनवमयन्त्रवाच्चफलान्यन्तेन प्राप्तं प्रयोगादिकसुपदिशति । तत्र प्रोक्तद्रव्यैः सर्वैः एवमयन्त्रप्रोक्तकुचन्त्यादिभि-

प्रोक्षेषु दशसु प्रोक्षद्रव्यैरालिख्य तेषु तु ।
 संस्थाप्य कुम्भं विधिना जपित्वोये ग्रहे तदा ॥७४॥
 अभिषिञ्चेत्तद्यहस्य दोषस्थानगतं फलम् ।
 न भवेच्च भवेदेवं वश्यो यन्वेष्वशेषतः ॥७५॥
 तथा तदुच्चे तत्पूजां होममन्त्राज्यपायसैः ।
 निवेद्यञ्च प्रणस्यार्थं दद्याच्छिवत्मवाप्नुयात् ॥७६॥
 तत्तद्यहार्त्तिषु त्रिप्रं ते ग्रहास्तत्प्रभावतः ।
 एकादशस्थफलदा नित्यशो यजनादपि ॥७७॥
 सुवर्णे रजते वा तद्यन्तेष्वन्यतमं शिवे ।
 विलिख्याभ्यर्थं तदिद्याविदे दद्यात् सुपूजितम् ॥७८॥

नवमयन्त्रप्रोक्षमन्त्रेदान्त्रेनवभिर्द्वयैः समीतैरित्यर्थः । एकशः विकल्पार्थः एकं नैकेन वा । तैर्नवभिर्यन्त्रैः सर्वमध्ये नामाक्षरविन्यासमेदतः । एतद्वशमं यन्वम् ॥ ७३ ॥

प्रोक्षेष्वित्यादिना अशेषत इत्यन्तेन शोकहयेन प्रोक्षेषु दशसु यन्त्रे षु अभिषेक-विधानाद् यहदोषशान्तिमुपदिशति । तत्र दशसु यन्त्रे ष्विति शेषः । विधिना अष्ट-त्रिंशत्कलामिथुनार्चनादिपुरःसरं । जपित्वा विदां । उथे प्रतिकूले । तदद्यहस्य अशेषतः एवं सर्वयन्त्रे ष्वित्यर्थः । एतदुक्तं भवति प्रोक्षेषु दशसु यन्त्रे षु प्रागुक्तकमात्-तत्तद्यहे प्राप्ते यन्वे तत्तद्यहप्रातिकूल्यप्रोक्षकमार्भिषेकात्तत्तद्यहप्रातिकूल्य-शान्तिरिति ॥ ७५ ॥

तथेत्यादिना अपीत्यन्तेन शोकहयेन प्रोक्षेषु यन्त्रे षु प्रागुक्तकमतो नवग्रहाणां प्रातिकूल्यशान्तिकरं पूजनमुपदिशति । तत्र लदुच्चे प्रतिकूलयहोच्चे । तत्पूजां प्रति-कूलयहपूजां । निवेद्यं चकारेण पायसैरित्याक्षयते । ते प्रतिकूलाः नित्यशो यजनादपि कालयजनमन्तरेणापि । एतदुक्तं भवति प्रोक्षेषु दशसु यन्त्रे षु तत्तद्यहस्य प्रागुक्तकमप्राप्ते यन्त्रे तत्तत्केवलप्रतिकूलयहाच्चकाले तत्कालमन्तरेण नित्यशस्तद्यहपूजनेन देवीपूजामन्तरेण तत्तद्वाममन्त्रैः अब्राज्यपायसैर्हेमिन च तत्रिवेद्ये-नार्थपुरःसरेण च तत्तद्यहाः प्रीताः सदा अनुकूला भवन्तीति ॥ ७७ ॥

सुवर्णेत्यादिभिर्विधानत इत्यन्तैस्त्रिभिः शोकैर्द्वाङ्कितसुवर्णपट्टदादिनेन तत्

षोडश द्वादश नव षट् विनिष्कप्रकल्पतम् ।
 नित्यार्चकस्य नित्यानामेकां पूजयितुं तु वा ॥७६॥
 दद्याद् गम्यादिनार्चेण्टं प्रणाम्य ग्रहविग्रहम् ।
 पश्चिमामुखमासीनं तस्मै प्रोक्तविधानतः ॥८०॥
 विद्याजप्ताम्बुपानेन वर्हते कुचिंगोऽनलः ।
 भुक्ते च जठरस्पर्शजपादपि सुनिश्चितम् ॥८१॥
 मेषादिराशिगी भानौ मासेषु द्वादशस्त्रपि ।
 प्रोक्तेषु दशयन्त्रेषु प्रत्येकञ्च चिवासरम् ॥८२॥
 पूजयद्वैमब्देन धनधान्यग्रहादिभिः ।
 समृद्धो जीवति चिरमरोगः सुमना भवि ॥८३॥

फलावासिमुपदिशति । तत्र तद्यन्ते षु दशस्त्रिति शेषः । अन्यतमं तत्तदग्रहप्राप्तं
 अभर्त्य विद्याविदे तद्यादिदे ज्वालामालिनीविद्याविदे । सुपूजितं यन्त्रं षोडश-
 द्वादशोच्चरहीनमानमशक्तविषयम् । एकां पूजयितुः षोडशनिल्यासु वा बिकल्पे ।
 दद्यादिति हिरुक्तिः प्रस्तारविस्तारारथत्वाददोषः । पश्चिमामुखं ग्रहरूपत्वात् ।
 तस्मै विद्याविदे ग्रहरूपाय । एतदुक्तं भवति प्रोक्तयन्त्रे षु तत्तदग्रहप्राप्तं यन्त्रं
 प्रोक्तकाले सुवर्णादिपटे विकीर्थं तद्यन्त्राङ्गितं सुवर्णपटं विदग्धा पूजितं ज्वाला-
 मालिनीनित्याविद्याविदं वा षोडशनित्याविदं वा एतास्वन्यतमनित्याविदं वा
 पश्चिमाभिमुखं मूर्मौ विलिखिते तद्यन्ते संस्थाप्य गम्यादिभिस्तदिग्दाभिस्तदग्रह-
 रूपं ध्यात्वाभर्त्य तस्मै दद्यादिति ॥ ८० ॥

विद्येत्यादिना श्लोकेन जठराज्ञिवृद्धुपाप्यमुपदिशति । तत्र विद्या जपाश्च-
 पानेन ज्वालामालिन्याः । तत्र जपसंस्था अष्टोत्तरशतम् ॥ ८१ ॥

मेषादीत्यादिना भुवीत्यन्तेन श्लोकद्वयेन प्रोक्तेषु दशसु यन्त्रे षु एकस्मिन्देकस्मिन्
 यन्त्रे त्रिवासरं क्रमात् द्वादशसु मासेषु भास्करादिदेवतार्चनादवाय्यानि फला-
 श्चुपदिशति । तत्र मेषादिराशिगी भानावित्युक्त्या चैत्रमासमारभ्येति प्रत्येकं
 विविवासम् एकस्मिन् एकस्मिन् यन्त्रे त्रिदिनमित्यर्थः । एवं प्रतिमासमेकाहन्ति-
 र्भवति । पूजयेत् भास्करसहितां देवीं । तत्र भास्करार्चनस्यानं प्रागवदिति ॥८३॥

यद्राशौ यो यहस्तिष्ठत्येको हौ वहवोऽथवा ।
 तद्विनेषु तदुच्चेषु कालेषु च तदर्चनात् ॥८॥
 तत्तद्यग्हाः सुसंप्रीताः पालयन्तानिशम्भु तम् ।
 तथा तर्पणाहोमाभगां जपदानादिनापि वा ॥९॥
 नवस्वपि च यन्त्रेषु नवयहमयतः ।
 तत्तत् चोभं विलिख्यान्तः पूजयेष्वैरिमर्दने ॥१०॥
 रिपुनामयुतान्युक्तान्यालिख्य रविचन्द्रयोः ।
 उपरागे समे भूमौ दिनशो जयमाप्नुयः ॥११॥
 विद्याक्षरौषधानान्तु प्रत्येकं कर्षमर्पितम् ।
 भाण्डे नवे पञ्चगव्ये खारिमाणे पचेच्च तत् ॥१२॥

यद्राशावित्यादिना अपि वेत्यस्मेन शोकहयेन तेषु यन्त्रेषु सर्वग्रहसमाराधनात् फलमुपदिशति । तत्र अथवा विकल्पे दिनेषु तत्तद्राशितत्तद्य हावस्थानदिनेषु तत्तद्यरेष्वित्यर्थः । तदुच्चेषु कालेषु प्रागुक्तेषु । तदर्चनात् तत्तद्यम्भेषु तत्तद्यरहेः सर्वं देवतार्चनात् । अतिन् प्रकरणे सर्व्यग्हार्चनेषु मूलदेवताया सार्वं पूजनम् । तम् उपासकं जपदानादिना पूर्वोक्तक्रमतः । दानं सुवर्णपट्टस्य यन्त्राङ्कितस्य ॥१३॥

नवस्त्रियादिना आप्नुरित्यन्तेन शोकहयेन प्रोक्तेषु हितीयादिनवयम्भेषु प्राग्वदगृहपूजया शत्रुमर्दनमुपदिशति । तत्र तत्तत् चोभं विलिख्यान्तः साध्यस्य शत्रोः प्रतिकूलं गृहं कर्णिकास्थाने देवदत्तम् आदित्यः चोभयतित्यादि । वैरिमर्दनप्रयोगे उपरागे यहग्ने रविचन्द्रयोरित्यन्वयः । आप्नुयः शत्रवः ॥१४॥

विद्येत्यादिभिर्विभज्ञकमित्यन्तैः पञ्चमिः शोकैः सर्वविद्याक्षरौषधभस्त्र-साधनतङ्गिनियोगादिकमुपदिशति । तत्र कर्षं निष्कवयम् एतआनमपुनरुक्तानां विद्याक्षरौषधानां पुनरुक्तानान्तु प्राग्वज्ञातासंख्यागुणिताः । भाण्डे नवे तत् औषधं विद्यया संस्कृते तत्पूर्वविद्यया संस्कृते तदुदरोत्तिर्त भाण्डोदरोत्तिर्त वङ्गौ हुत्वा सहस्रवारादहीनं । तत्र भस्मनि । तत्र भस्मगते यन्त्रे । देवीं तां तथा नित्या-क्रमतः अर्चयेत् । तदभस्म सर्वाभिः षोडशनित्याभिः । तदगृहं भस्माधिष्ठिते । औषुख्यादैः चन्दनकुङ्कुमादैः । एन्दुकं भवति नवे भाण्डे खारिमाणं पञ्चगव्यं सर्वं समांशं तत्तदुपास्यमन्त्रविद्यादिभिर्नित्यं तत्र सर्वमन्त्रविद्या पुनरुक्ता-क्षरौषधानि तत्तदिद्याच्चरत्वहिनं प्रात्माननः नित्यं तत्तदिद्या संख्ये वङ्गौ

विद्यया संस्कृते वङ्गौ ततस्तदुदरोत्थिते ।
 पृतेन विद्यया हुत्वा तद्भस्मादाय तत्र वै ॥८८॥
 यन्वाणि दश निष्पादय तत्र देवौ यजेत्तथा ।
 ततस्तद्भस्म संगृह्य निदध्याह्नशोऽर्चयेत् ॥८९॥
 तद्भस्म सर्वरक्षाकृत् सर्वाभिरपि साधयेत् ।
 गदचोरग्रहारिष्टलेशा न स्युश्च तद्गृहे ॥९०॥
 निव्यशो धारणं देहे श्रोकराठायैर्विलेपनम् ।
 भक्षणं सर्वकृत्यादि दुरितार्त्तिविभञ्जकम् ॥९१॥
 वङ्गाचरेषु दशमु व्यञ्जनैः सप्तभिः पृथक् ।
 स्वरतयं क्रमाद् युञ्जान्तेन तान्येकविंशतिः ॥९३॥
 तिकोणाद्यमालिष्य वाह्याभ्यन्तरयोगतः ।
 तदन्तर्वृत्तमध्यस्य षड्सञ्च विधाय तु ॥९४॥

टड्पिहितभाण्डमुखं पाच्य ततस्ताण्डोदरप्रोक्ते वङ्गौ तत्त्विद्यया सहस्रवारा-
 दहीनं हुत्वा पश्चात्तद्भस्मादाय तदनु अस्त्रभूतलमाकाश एव गोमयं गृहीत्वा
 तेन तद्भस्म विलोङ्गा पिण्डीकृत्य मंगोष्ठ सकरीयं टग्ध्वा पश्चात्त्रोषधसहितं पिण्ड-
 भस्मादाय पटलोङ्गिते तस्मात्स्या दशयन्तुणि निष्पादय अन्यासां तत्तत्रिल्य-
 मपर्यायन्त्राणि निष्पादय तत्र तत्तदेवतामावाह्य निलक्रमतोऽभ्यर्च्य सहस्रवारं
 जम्बु तद्भस्म समुद्रके निष्पादय प्रतिदिनं तत्त्विद्यया पुष्पाञ्जनिं विधाय प्रोक्तविधा-
 नतः प्रोक्तफलसिद्धिरिति ॥९२॥

वङ्गाचरेष्विद्यादिभिरतीत्यन्तरेष्टभिः श्रोकैः पञ्चभूतप्रोक्तान्ते याच्चरदशक-
 स्यान्योन्यमेलितजनितसंख्याचरेष्टकविंशतियन्त्राणि तेर्जठराग्निवृहिप्रयोगादिक-
 सुपदिशति । तत्र वङ्गाचरेषु पञ्चभूताच्चराणां मध्ये इत्यर्थः । तानि ईकारादि-
 चकारान्तानि दश । सप्तभिः आदिगतस्वरतथरहितेः खकारादिवर्गहितीयरेफक्षा-
 क्तैः । पृथक् प्रति व्यञ्जनं । स्वरतयं इ ई ऐ इति तदादिभूतमक्षरतयं । तानि
 स्वरतयसहितानि व्यञ्जनानि तदूपाणि यथा खिँ खीँ खैँ इत्यादीनि क्षि-
 क्षीँ क्षैँ इत्यन्तानि । तदस्तः तिकोणाद्यान्तः । नान्ना सह इति शेषः साधादीना-

नामाद्यं विलिखेन्मध्ये षट्कोणेषु च षट् क्रमात् ।
 विलिखेदयमारभा प्रादक्षिणेन पार्वति ॥६५॥
 विकोणान्तरतो लिख्य चतुर्दश तथा क्रमात् ।
 शिष्टे साध्याक्षरन्त्वये लिखेत् पञ्चदशस्त्रपि ॥६६॥
 क्रमेण मध्ये त्वन्येषां निवेशादिकविंशति ।
 भवन्ति यन्त्राणि तथा तैः कुच्यग्निः प्रवर्तते ॥६७॥
 विकोणाकारके पट्टे ताम्बे तानि विलिख्य वै ।
 स्पृशन् विद्यां जपेष्ठान् तदर्णकृतसम्पुटम् ॥६८॥

मिति । आद्यं खिं इत्यक्षरं स्वरदययुक्तेषु एकविंशतिसंख्येषु आग्नेयव्यञ्जनाचरेषु आद्यं । क्रमात् एकस्मिन्देवकस्मिन्देवकक्रमात् । पार्वतीति सम्बुद्धिः । चतुर्दश तथा क्रमात् स्वस्य वामपाश्च अधरादि ऊर्हान्तस्त्रैकैकं पञ्चकं दक्षिणपाश्च ऊर्हाद्यधरान्तं पञ्चकमये दक्षिणादिवामान्तस्त्रृष्टयं तदन्ते पञ्चदशमस्थाने साधकादिवर्यं वा (च) लिखेत् । पञ्चदशस्त्रपि विंशतियन्ते षु पञ्चदशस्थानेष्वित्यर्थः । अन्येषां हितीयादीनामक्षराणां । तैरेकविंशतिभिः । विकोणाकारके पट्टे कुच्यग्निवर्द्धनप्रयोगार्थमेकविंशतियोग्याधिकरणारूपे इत्यर्थः । तानि यन्त्राणि । तदर्णकृतसम्पुटं प्रागुक्तैकविंशत्यक्षराणि विद्याया आद्यन्तयोरनुलोमरूपेण योजयित्वा जपेदित्यर्थः । तद्यन्तुपट्टं जपपूजितं उक्तरूपया विद्याया । पाकः प्राग्वदक्षादिभिर्भवति प्रदीपिरत्यवान्वयः । प्राग्जन्माघक्षयेण पूर्वजन्मपापनाशात् अभिषेकादिक्षातात् । जायते प्रदोसिर्जायते इति निगमनरूपं । नित्यानामित्युक्त्या एष प्रयोगः सर्वेसाधारण इत्यर्थः । इति प्रोक्ता इति शेषः । एकविंशतियन्तस्त्रिवरचनाप्रयोगक्रमो यथा पञ्चभूताक्षरेषु वङ्गमक्षराणि अन्योन्यसम्मेलनजनितैकविंशतिसंख्यानि । प्रोक्तरूपाण्यक्षराणि विकोणाकारके ताम्बपट्टे वाञ्छाभग्नतरयोगात् समविरेखं विकोणइयं प्राग्यमालिख्य तदन्तर्वर्त्तमस्तर्गतविकाणरेखातयस्त्रृष्टास्त्रृष्टं विधाय तदन्तः प्रागुक्तमानेन षट्कोणं विधाय तत्र लिखेत् यथा सर्वमध्ये आद्याक्षरं नामगम्भे समालिख्य तदहिः षट्सु कोणेषु अग्नादिप्रादक्षिणेन षड्क्षराण्यालिख्य तदहिष्मिकोण-

सतोयभाग्णे दिनशो निक्षिप्तपूजितम् ।
 तत्तोयेनाद्वपाकाभिषेकतो भवति ध्रुवम् ॥६६॥
 प्रदीप्तिर्जठराग्नेसु प्राग्जन्माघक्षयेन वै ।
 जायते परमेश्वानि नित्यानां वैभवादिति ॥१००॥
 श्रोदतत्त्वमयौ व्याप्तिरिति सम्यक् समौरिता ।
 अस्या निष्कालनाच्चित्ते तत्तत्त्वं स्वात्मसात् कृतम् ॥१०१॥
 इति षोडशनित्यातन्त्रे श्रीकादिमते
 विंशतिपटलम् ।

इयान्तरालवौच्यां स्वस्य वामपार्खाधीभागमारभा तदूर्ध्वभागान्तरपञ्चकं दक्षिण-
 पार्खीर्द्धभागादितदोभागान्तरपञ्चकं अग्रे दक्षिणपार्खादि वामपार्खान्तं चतुष्टयं
 तत्र तदस्ये पञ्चदशमस्थाने साध्याक्षरम् । एवं साध्याक्षरान्तानि शिष्टानि चतु-
 र्द्धशाक्षराण्यालिख्य एवं सभूयैकविंशत्यच्चराणि लिखेत् । एतत् प्रथमं यन्मूलम् ।
 अस्मिन्देव यन्मे सर्वमध्ये हितीयादीनां विंशत्यक्षराणां निवेशादितरेषां मध्ये मध्य-
 लिखिनाक्षरोपरितनादीनां तत्सप्तपूर्वपूर्वक्षरान्तानां विंशत्यक्षराणां वहिः प्रागुक्त-
 क्रमनिवेशनात् पूर्वीक्षेन यन्मे एव सार्वमेकविंशतियन्त्राणि सम्भवन्ति । एष्वन्यतमं
 यन्मं विद्यया तद्वर्णपुटितया सप्राणप्रतिष्ठं लक्षवारजसपूजितं दिनशः शतवाराद-
 छीनं विद्यया तद्वर्णपुटितयाभिजसपूजितं तोयभाग्णे निक्षिय तैर्जले: क्षताः
 पानपाकाभिषेकाः अस्य चिरन्तनपापानि नाशयित्वा जठरान्विष्टिप्रयोगकराणि
 मवन्तीति ॥१००॥

इति श्रीषोडशनित्यातन्त्रे षु श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तन्मस्य प्रपञ्चसार-
 सिङ्हराजप्रकाशभिधानेन सुभगानन्दनाथेन विरचितायां मनोरमाख्यायां
 व्याख्यायां ज्वालामालिनी-नित्याविद्याविधानप्रकाशनपरं
 विंशतितमं पटलं परिपूर्णपरामृष्टम् ॥२०॥
 ग्रन्थसंख्याः—यन्माणि विंशे पटले हातिंशदुव्याक्रिया क्षताः ।
 अधर्षपादरहितं विश्वतं ग्रन्थसंख्यया ॥

एकविंशपटलम् ।

अथ षोडशनित्यासु या चिवा षोडशी शिवे ।
 प्रोक्ता तत्कल्पमधुना शृगु सर्वार्थसिद्धिदम् ॥ १ ॥
 विद्या प्रागेव कथिता तदङ्गन्यासमंयुतम् ।
 ध्यानं शक्तीः पूजनच्च साधनं तत्फलानि च ॥ २ ॥
 होमतर्पणयन्वाच्चभावनाः कथयामि ते ।
 उपायैः पञ्चभिस्तैस्तैः साधयेदग्निलेप्तिम् ॥ ३ ॥
 विद्याद्यवायुना कुर्याद्वैर्घसरयुजा क्रमात् ।
 षडङ्गानि यथापूर्वं माटकां विद्यया न्यसेत् ॥ ४ ॥

पूर्वस्मिन् विंशे पठते पञ्चदश्या ज्वालामालिनीनित्याविद्याया विधानसुप-
 दिश्यानन्तरं षोडशशश्चित्रानित्याविद्याया विधानसुपर्दिशति अथ षोडशेत्यादिना
 अग्रणीरित्यन्तेन श्लोकशतरूपेणैकविंशेन पठतेन । तत्र अथ षोडशेत्या-
 दिभिरीप्तिमित्यन्तैस्त्रिभिः श्लोकैः पठनार्थानुपर्दिशति । तत्र शिवे इति
 सम्बुद्धिः । तत्कल्पं तद्विधानं । प्रागेव द्वतीयपटले । शक्तीः आवरणास्थाः । साधनं
 पुरश्चरणं । तत्फलानि सिद्धविद्यया फलार्थाः । एतैर्हीमादिभिः ॥ ३ ॥

विद्येत्यादिना श्लोकेन षडङ्गन्यासोपदेशं माटकान्यासार्तिदेशच्च करोति ।
 तत्र विद्याद्यवायुना विद्यादिभूतचकारेण । दीर्घसरयुजा प्राग्वत् । चाँ चौं
 इत्यादिरूपेण । यथापूर्वम् एतत् काकाञ्चिवत् अर्थवशात् पूर्वापरयोरन्वेति तेन
 पूर्वतावन्ये जातं सहितं न्यसेदित्यर्थः परवान्ये तत्तत् स्थानेषु प्रागुक्तेषु
 न्यसेच्चेत्यर्थः । विद्यया प्रागुक्तन्यासक्रमातिदेशैनैकैकनाच्चरेणान्ते युताभिति
 शेषः । न्यसेत् कुलसुन्दरीपटलोक्तक्रमादित्यर्थः ॥ ४ ॥

उद्यदादित्यविम्बाभां नवरत्नविभूषिताम् ।
 नवरत्नकीरीटास्त्रं चित्रपट्टांशुकोज्जुलाम् ॥ ५ ॥
 चतुर्भुजां विनयनां शुचिस्मिंतलसन्मुखीम् ।
 सर्वानन्दमयौ नित्यां समस्तेष्ठितदायिनौम् ॥ ६ ॥
 चतुर्भुजां भुजैः पाशमङ्गुशं वरदाभये ।
 दधानां मङ्गलापद्मकगिरिकानवयोनिगाम् ॥ ७ ॥
 तच्छक्तिभिस्तु तच्चक्रे तथैवाच्च नमीरितम् ।
 नवयोनावष्टवर्गयुता व्राह्मणादिका यजेत् ॥ ८ ॥

उद्यदित्यादिभिर्नवयोनिगमित्यन्तैस्त्विभिः श्लोकैः सविशेषनित्यमपर्यामगङ्गला
 तिदेशगम्भै देव्या नित्यसपर्याभ्यानमुपदिशति । तत्र चित्रपट्टांशुकोज्ज्वलां चित्र-
 पट्टांशुकपरीधानामित्यर्थः । सर्वानन्दमयौ आनन्दरूपविग्रहवतौ । चतुर्भुजा-
 मिति पुनरुक्तिगायुधधारणप्रस्तावार्थत्वादभुपगन्तव्या । अबायुधक्रम ऊर्ध्वादिवा-
 मदक्षिण्यक्रमेण । मङ्गलापद्मकर्णिकानवयोनिगां सर्वमङ्गलानित्यानित्यपूजा-
 चक्रादस्याधिक्यं कर्णिकामध्यगतनवयोन्येव । एतदुक्तं भवति तदोक्तं
 चतुर्वारसहितं चतुरस्त्रहयं तदन्तः द्विविश्वासदलं पद्मं तदन्त षोडशदलं पद्मं
 तदन्तरष्टदलं पद्मं तत्कर्णिकायां नवयोनिं प्रोक्तमानेन कुर्यादिति ॥ ९ ॥

तच्छक्तिभिरित्यादिना अन्तिके इत्यन्तेन श्लोकददेयेन देव्या नित्यसपर्याक्रमं
 षड्हावरणमुपदिशति । तत्र तच्छक्तिभिः सर्वमङ्गलावरणचतुर्ष्टयशक्तिभिः ।
 तथैव १ अभ्यन्तराद् वाह्मनिर्गमनक्रमेणाष्टवर्गयुताः अक्चटतपयशादिवर्गाष्ट-
 कपूर्वाः । तेन व्राह्मणादीनां द्विरचनमायातं । परितः मध्यतिकोणाहिहित्यर्थः ।
 तद्वाजान्तिके दक्षिणाधरभुजादि वामाधरभुजान्तं प्रादक्षिण्येनेत्यर्थः । एतदुक्तं
 भवति पूर्वोक्तसर्वमध्यकर्णिकागतनवयोनिमध्यविशिष्टे सर्वमङ्गलानित्यपूजाचक्रे
 सर्वमध्ये चित्रानित्यामावाह्मोपचारैरभ्यर्च्चर्ग तत्पृष्ठभागे प्रागुक्तान्तराले
 नवनाथपंक्तिं प्राग्वच्चित्रिक्रमतोऽभार्च्चर्ग सर्वमध्ययोनि कोणेषु तदिच्छाङ्गानक्रिया-
 शक्तीस्तद्विहितेव्यास्तत्तद्वाजान्तिके दक्षिणाधरादि वामाधरान्तः प्रादक्षिण्यात्स-
 दायुधान्यभ्यर्च्चर्ग तद्विहितसु कोणेषु अग्रादिप्रादक्षिण्येन वर्गेपिता व्राह्मणादीर-

इच्छाज्ञानक्रियाशक्तीरभ्यं येन्मध्यकोणतः ।
 हेतौश्च परितो १ देव्याः पूजयेत्तद्भुजान्तिके ॥६॥
 सर्वासामपि नित्यानां नाथान् देव्यास्तु पश्चिमे ।
 पूजयेत्तदाकारांस्तत्तन्मन्त्रैर्यथाविधि ॥ १० ॥
 गुरुमण्डलपूजादि साधारणमुद्दीरितम् ।
 सर्वासामपि नित्यानां यदाद्यास्यन्दजा इमाः ॥ ११ ॥
 साधनम्भु तथा प्रोक्तं तदङ्गहवनन्तथा ।
 एवं संसाधिता विद्या विनियोगाय कल्पते ॥ १२ ॥

अर्थं तहहिस्तदष्टपत्रेषु सर्वमङ्गलाप्तलोक्ता भद्राद्यष्टशक्तीरभार्थं तहहिस्तदत्
 षोडशपत्रेषु तत्रोक्ताः कलायाः २ षोडशशक्तीरभार्थं तहहिस्तदहात्रिंशहलेषु ३
 तत्रोक्ताः कामिन्यादिहात्रिंशक्तीः समभार्थं तहहित्यतुरस्ते प्राग्वत्त्रोक्ताः
 पश्चिमद्वाराहास्त्रादीः पूर्वद्वारादिन्द्रादिका आग्नेयाद ४ नन्तादिकाशं पूजये-
 दिति । तत्र वलिहयं पूजासमाप्त्यादि प्राग्वत् ॥ ८ ॥

सर्वासामित्यादिना इमा इत्यन्तेन श्लोकद्वयेन सर्वासां नित्यानां साधारण-
 नवनाथार्चनोपदेशं तत्त्वमण्डलादिषु प्रतिपर्वे तदर्चनातिदेशं च कारोति । तत्र
 तत्त्वदाकारामध्यमध्यदेवीसृष्टशरूपादिकान् । तत्त्वन्तैः [५वि] हितीयपटलोक्तैः ।
 यथाविधि त्रिविक्रमपंक्तिः । आद्यास्यन्दजाः आद्यायाः ललितायाः स्वेच्छोऽप्नास-
 रूपत्वात् । आसां सर्वगुरुमण्डल सर्पर्थादिकं तत् समानमेवत्यर्थः ॥ ११ ॥

साधनमित्यादिना श्लोकेन पुरश्वरणमुपदिशति । तत्र तथा यथा ललि-
 तायाः । तदङ्गहवनं साधनाङ्गे होमः । तथा प्राग्वत्तेनाश्वरविलक्षं क्षतयुगे
 हाटश्वलक्षं जपं दशांश्वमन्त्राज्यादिभिर्हीमिच्च कुर्यादित्यर्थः ॥ १२ ॥

१ । पुरत इति वा पाठः । २ । कलायाः ।

३ । तहहिस्तदहलेषु । ४ । आग्नेयादनमा ।

काम्यहोमविधिं वच्चे शुणु सर्वार्थदायकम् ।
 येनातिमन्दभाग्योऽपि श्रीमान् भोक्ता सुखी भवेत् ॥ १३ ॥
 मधुरत्वयसंसिक्तैरसुगैरम्बुजैः श्रियम् ।
 प्राप्नोति मण्डलाङ्गोमात् सितैस्तैश्च महायशः ॥ १४ ॥
 चौद्राक्तैरुत्पलैरक्तैर्हवनात् प्रोक्तकालतः ।
 सुवर्णं समवाप्नोति निधिं १ वा च सुधान्तु वा ॥ १५ ॥
 चौरात्तैः करवैर्हीमात् प्रोक्तकालमवाप्नुयात् ।
 धान्यानि विविधान्याशु सुभगः स भवेन्नरः ॥ १६ ॥
 आज्याक्तैरुत्पलैर्हीमादाञ्छतं समवाप्नुयात् ।
 तदक्तैरपि कङ्गरैर्हवनाद्राजवस्त्रमः ॥ १७ ।
 पलाशपुष्पैस्त्रिस्त्रादुयुतैस्त्रकालहोमतः ।
 चतुर्विधन्तु पाण्डित्यं भवत्येव न संशयः ॥ १८ ॥
 लाजैस्त्रिमधुरोपेतैस्त्रकालहवनेन वै ।
 कन्यकां लभते यत्नात् समस्तगुणसंयुताम् ॥ १९ ॥
 नालिषीलफलक्ष्मोदं ससितं सगुडन्तु वा ।
 चौद्राक्तां जःह्यान्तदयत्नाङ्गनदोपमः ॥ २० ॥

काम्यहोममित्यादिभिषेतन इत्यन्तैः सप्तदशभिः श्वोकैर्नाना होमदृष्ट्यैस्त्रिं-
 शत्यसंस्थान् मङ्गलरूपान् होमविधीनुपदिशति । तत्र येन विधिना । तैरम्बुजैरुत्
 पलैः । रक्तैरक्तकुमुदैरित्यर्थः । करवैः सितैरिति शेषः । उत्पलैर्नीलोत्पलैः ।
 तदक्तैराज्याक्तैस्त्रुर्विधं प्राग्वद्वादित्वकवित्ववसृत्वज्ञात्वतः । लभते यत्नाद-
 यत्नादिति पदच्छेदः । ससितं खण्डशर्करामिलितं । वा विकल्पे । तद्विदिति
 च विकल्पार्थं तथैव धनदोपम इत्यर्थः । तद्वत् प्राग्वद्वाज्यतिलतण्डुलसर्वार्थ-
 पुष्पवस्त्रूपपुष्पहोमाङ्गनदोपमो भवतीत्यर्थः । सितरक्तैः पुष्पैः । गुडुच्याः प्राग्व-

मनोरमाक्षटीकासहिते तम्भराजे ।

तथैवाद्राज्यहोमेन सतगडुलतिलैरपि ।

प्रसूनैररुणैसुद्धतया वन्धूकसम्भवैः ॥ २१ ॥

सितैः प्रसूनैर्वाक् सिद्धिं हवनात् समवाप्नुयात् ।

सितरक्तैसु मिलितैरायुरारोग्यमाप्नुयात् ॥ २२ ॥

दूर्वातिकैस्त्रिमध्वक्तैर्हवनात् जयेत् गदान् ।

तथा गुडुच्या होमेन पायसेन तिलेन वा ॥ २३ ॥

श्रीखण्डपङ्क्खकर्पूरमिलितैः शतपतकैः ।

हवनाच्छ्रुयमाप्नोति सा तदन्वयगा भर्वत् ॥ २४ ॥

कुङ्कुमं हिमतोर्यन पिष्टा कर्पूरमयुतम् ।

तत्पङ्क्खमर्दितैर्हीमात् कङ्क्लारैर्विकचैः शुभैः ॥ २५ ॥

गजकल्पः श्रिया भूयाज्जीविद्विष्टशतं भुवि ।

निःसप्तो निरातङ्गो निर्दन्तु निर्मलाशयः ॥ २६ ॥

इच्छकागडस्य सकलैर्हवनादम्बमाप्नुयात् ।

तथैव करवौरोत्यैः प्रसूनैररुणैः सितैः ॥ २७ ॥

क्षौद्राक्तैः पाटलीपुष्टैर्हवनादशयेद्धूः ।

तथैव चम्पकैर्हीमाद्रूपाजौवा वशं नयेत् ॥ २८ ॥

सरूपवत्सासितगोः क्षौद्राक्तसितहोमतः ।

लभतेऽनुपमां लक्ष्मीमपि पापिष्ठचेतनः ॥ २९ ॥

दमृतालतया चकारेण गदाज्ञयेदित्याक्षर्थते । श्रीखण्डं चन्दनं । शतपतकैः तत्राम
गुरुमुखादवगत्यन्यं । सा लक्ष्मीः तदन्वयगा शास्त्रां श्रियमवाप्नोतीर्थः । शुभैः
घुणक्षतादिरहितैः अखण्डितैः । निर्दन्तः निरूपमः । तथैव वस्त्रमाप्नुयादित्यर्थः ।
रूपाजौवा: वेश्या: । सितहोमतः शर्कराहोमतः । पापिष्ठचेतनः अविवेकी
तस्य लक्ष्मी दुष्प्रापत्वात् ॥ २८ ॥

सौवीराकैसु कार्पासवौजैस्तत्कालहोमतः ।
 अर्द्धेन्दुकुण्डे नियतं विद्विषा रिपबोऽस्मिषि ॥ ३० ॥
 अरिष्टपत्रै(१)सद्वीजैस्तत्तेलाकैस्तथा हृतैः ।
 मृत्युवौजैर्निंम्बतैलसिक्तैर्हीमान् दन्तिनः ॥ ३१ ॥
 रागाकैसुरगास्तदत्यच्चाङ्गैर्हृतै ध्रुवम् ।
 अक्षवीजैसु तैलाकैर्हीमः सर्वविनाशवान् ॥ ३२ ॥
 करञ्जवीजैस्तत्सिक्तैर्हीमाहैरिविनाशनः ।
 तथैवाक्तरहूतपञ्चाङ्गहवनादपि ॥ ३३ ॥
 निम्बतैलामृतैरक्षट्मवीजैसु होमतः ।
 ताइने स्यादपस्मारो वंरो भवति निश्चितम् ॥ ३४ ॥
 अरातर्जननक्षत्रवृक्षैश्च न गतैस्तले (२) ।
 तद्योनिपिश्चित्संश्च हवनं मृतुगृह्णदिपोः ॥ ३५ ॥
 यक्षाक्षवीजैः सर्वपतैलाकैर्हवनात्तथा ।
 जायन्ते वेरियाः कुष्ठरोगा देहविलापकाः ॥ ३६ ॥
 मरीचैः सर्वपैर्हीमात्तैलाकैर्मध्यरात्रकी ।
 दाहज्वरेण ग्रस्तः स्यादरातिस्ताइनैध्र्यवम् ॥ ३७ ॥

सौवीरस्यादिर्भिर्ध्रुवमित्यन्तैरष्टभिः श्वोकैर्नवसंख्यं नियहोमसुपदिशति ।
 तत्र अर्द्धेन्दुकुण्डे वक्ष्यमार्ण । तद्वीजैः अरिष्टवीजैः । तत्तेलाकैर्निंम्बतैलाकैः । तथा
 विद्विषा भवत्तीत्यर्थः । तदहूतयद्वत् दन्तिनः । तत्पञ्चाङ्गैः मृत्युपञ्चाङ्गैः । तदत्तै
 निम्बतैलाकैः । सर्वविनाशवान् सर्वजन्मविनाशकरः । तत्सिक्तैर्निम्बतैलाकैः
 ताइनैर्मण्डलादिभिः । तद्योनिपिश्चितैः शत्रुनक्षत्रयोनिमासैः । तैश्च नक्षत्रवृक्षैः
 यक्षाक्षवीजानि गुरुमुखादवगत्यानि । तैलाकैस्तिलसम्भवतैलाकैः ॥ ३७ ॥

(१) अरिष्टयस्ते । (२) नगतैस्ते ।

एवं नियहोमेषु स्वरक्षायै तथान्वहम् ।
 स्त्रिग्न्धैः सम्प्राप्तसद्विद्यैर्जपहोमादि कारयेत् ॥ ३८ ॥
 मृत्युञ्जयेन वा तदत् प्रयोगस्ताभिरेव च ।
 विद्याभिरन्यथा सिङ्गं मन्त्रमप्याशु नाशयेत् ॥ ३९ ॥
 प्रागुक्तानान्तु कुर्वीत नियहं स्वस्य गोषतः ।
 विज्ञाशया वा न कदाप्याचरेद्भूतिकामुकः ॥ ४० ॥
 नित्यक्लिन्नाविधौ प्रोक्तौस्तपैर्गैस्तानि साधयेत् ।
 अनया विद्यया कर्म्माण्यशेषाणि महेश्वरि ॥ ४१ ॥
 अथ यन्त्राणि वक्ष्यामि नानाभौष्टप्रदानि वै ।
 यैः सर्वे सर्वदा सर्वसमीहितमवाप्न्युः ॥ ४२ ॥
 स्वरयुक्तलिपिप्रातगर्भां विद्यां समालिखित् ।
 सर्वत्रोक्तेषु विधिवत् स्थानेषु परमेश्वरि ॥ ४३ ॥

एवमित्यादिना नाशयेदित्यन्तेन श्लोकद्येनाभिचारकत्तुः स्वरक्षाविधान-
 क्रममुपदिशति । तत्र स्त्रिग्न्धैः आत्मसमसुखदुःखैः । मृत्युञ्जयेन चतुस्त्रिंशतपृष्ठल-
 वस्त्रमणेन । वा विकल्पे । अन्यथा स्वरक्षाविधानवैपरीत्येन ॥ ३८ ॥

प्रागुक्तेत्यादिना श्लोकेनाभिचारेण गुणविधानमुपदिशति । तत्र प्रागुक्तानां
 त्रयोदशपटले नवतितमादिश्लोकत्रयोक्तानामिवेत्यर्थः । आचरेत्त्रिग्न्धम् अभि-
 चार्याणां त्रयोक्तानामित्यर्थः ॥ ४० ॥

नित्यक्लिन्नेत्यादिना श्लोकेन तर्पणान्युपदिशति । तत्र तानि त्रयोक्तानि ॥ ४१ ॥

अथ यन्त्राणीत्यादिभिर्विचक्षणा इत्यन्तैरर्द्धधिकैः पद्भिः श्लोकैर्विद्याया
 प्राप्ये माणकाविसराक्षरयोजनात् सज्जातेषु षट्सप्तत्यधिकपञ्चशतसंख्येषु
 रूपेष्वादितः षोडशाधिकचतुःशतसंख्यैस्तैः वर्गक्रमतः पर्विंशतिविधानि यन्त्राण्यु-
 पदिशति । तत्र सर्वे साधकाः । स्वरयुक्तलिपिप्रातगर्भां अकारादिक्षकाराम्तानि
 षट्सप्तत्यधिक-पञ्चशतान्यक्षराणि विद्याया आदौ एकमेकं योजयेत् । तेन
 तत्प्रसंख्यानि विद्यारूपाणि सञ्चवन्तीत्यर्थः । उक्तेषु वक्ष्यमाणेषु । परमे-
 श्वरोति देवीसम्बुद्धिः । तद्यं हत्तद्यं । तद्विः षट्कोणाहस्तिः । तत्प्रयं हत्तवयं ।

विकोणं हृत्तयुग्मस्त्र षट्कोणं तद्वयन्तथा ।
 तद्वहिः षड् दलं पद्मं तत्तत्त्यस्त्र संलिखेत् ॥ ४४ ॥
 आद्यकूटं लिखेत् साध्यं गर्भं मध्ये विधानतः ।
 विकोणेषु च षट्कोणे षट्पवेषु समालिखेत् ॥ ४५ ॥
 कूटान्यन्यानि चोक्तानि तत्र पञ्चदशान्यपि ।
 अन्तर्वृत्तान्तरहन्ते भूतार्णांस्त्र क्रियोचितान् ॥ ४६ ॥

विकोणेषु यन्त्रस्य सर्वमध्यतिकोणवये इत्यर्थः । अन्यानि हितोयादैनि ।
 तत्र पञ्चदशसु स्थानेभित्यर्थः । अन्तर्वृत्तान्तरहन्ते कोणवाह्यावृत्तहयवीथां षट्
 कोणवाह्यावृत्तवीथाच्छेत्यर्थः । क्रियोचितान् स्तम्भनवश्यादिक्रियोचितान् पार्थिव-
 वर्णादीन् । तत्र लेखनक्रमः प्रतिवीथिकं दशदशक्रमात् । सप्ताध्यकर्मवर्णे स्त्र अन्ते
 सहितमिति शेषः । मायाविन्दुयुक्तां क्रमोत्क्रमात् । एतदुक्तं भवति
 प्रत्यक्षरं विसर्ज नीययुक्तां प्रतिलोमां माटकां सर्ववाह्यावृत्तान्तरवीथीहये अन्त-
 वृत्तवीथाम् अभितः समालिख्य प्रत्यक्षरं विन्दुयुक्तामनुलोमामेव वहिर्वीथा
 मभितः समालिखेदिति । एवं षड्विंशतिविधं । क्रमोत्क्रमात् वर्गक्रमतः ।
 षष्ठिंशतियन्विरचनाक्रमो यथा । इष्टप्रमाणभ्रमात् हृत्तं सम्याद्य तदन्तर-
 कैकाङ्गुलमानेन वृत्तहयं कृत्वा तदन्तरं चतुरङ्गुलमानेन हृत्तं कृत्वा तत्र
 षड् दलानि कृत्वा तदन्तरे एकाङ्गुलमानेन हृत्तं सम्याद्य तद्वृत्तव्यासार्द्धमानतः
 प्राग्वत् षट्कोणं कृत्वा तदन्तरस्त्रत्सभिस्त्रष्टास्त्रष्टवृत्तं विधाय तदन्तरेका-
 ङ्गुलमानेन हृत्तं निधाय तद्वृत्तरेखास्त्रष्टवृत्तस्त्रं समरेत्वं विकोणं विधाय तत्र
 सर्वमध्ये मूलविद्याया आदौ माटकाविसरसंयोगसञ्चातेषु षट्सप्तव्यधिक-
 पञ्चशतसंख्येषु कूटरूपेष्वाद्यं कूटं सप्ताध्यनामकमालिख्य तिकोणस्य तिकोणेषु
 अग्रादिप्रादक्षिण्येन हितोयादैनि त्रौणि कूटाच्चराण्यालिख्य तद्वहिः षट्सु
 कोणेषु अग्रादिप्रादक्षिण्येन पञ्चमादैनि षट्कूटाच्चराण्यालिख्य तद्वहिः षट्सु
 यन्त्रेषु एकादशाच्चरादैनि षट्कूटाच्चराणि संलिख्य एवं षोडशाच्चराण्येक-
 वर्गजाति समालिख्य तिकोणवाह्यावृत्तहयान्तरवीथां षट्कोणवाह्यावृत्तहयान्तर-
 वीथाच्च कर्मचितानि भूताच्चराण्यादिप्रादक्षिण्येन दशदशलिख्य पद्मवाह्य-
 वृत्तव्यान्तरवीथीहये विन्दुविसर्ज नीययुक्तामनुलोमप्रतिलोममाटकाच्चान्ते साध्या-
 दिसहितां वाह्यवीथारभातः प्राग्वहिलिख्य प्रथमं यन्त्रं सम्याद्यान्तरमस्त्रिक्षेव

सप्ताध्यकर्मवर्णेष्व वहिर्वृत्तान्तरदये ।
 माटकां विलिखेन्मायाविन्दुयुक्तां क्रमोत्क्रमात् ॥ ४७ ॥
 एवं षड्बुशतिविधं यन्वं कुर्यादिचक्रणः ।
 परस्तात् शतेनापि षष्ठ्या कूटैलिखेत् पविम् ॥ ४८ ॥
 प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्ष सूवाख्यष्टादश चिपेत् ।
 तैस्तु कोष्ठानि जायन्ते नवाशीतिशतदयम् ॥ ४९ ॥
 तत्र कोणेषु कोष्ठानि द्वातिंशन्मार्जयेत्तथा ।
 ततो वच्च भवेन्मध्ये त्वेकषष्ट्या शतात्मकम् ॥ ५० ॥
 तस्य दिक्षु त्रिकोणानि विद्ध्यादेककोष्ठतः ।
 मध्यकोष्ठे लिखेदिद्यां साध्याख्याकर्मसंयुताम् ॥ ५१ ॥
 त्रिकोणेषु तु तत् कूटान्यालिखेत् साध्यवन्ति च ।
 प्राग्वदारभ्य विलिखेत् प्रादक्षिण्यप्रवेशतः ॥ ५२ ॥

यन्मे वर्गक्रमतः प्रत्येकं यावत् षष्ठिंश्चित्सर्वगणोऽशाक्तरलेखनतः पूर्वोक्तेन
यन्त्रेण सार्वं षष्ठिंश्चित्संख्यानि यन्वाणि सम्भवन्तीति ॥ ४७ ॥

परस्तादित्यादिभिः शुभमित्यन्तैः अर्ढायैः पञ्चभिः श्लोकैः मूलविद्यायाः
प्रागुक्तषष्ठिंश्चित्यन्वविनियुक्तगिर्णैः कूटरूपैः षष्ठ्यविक्रमशतसंख्यैः कोष्ठवज्ञ-
यन्वनिर्माणं तदतुभावस्त्रोपादिशति । तत्र परस्तात् विनियुक्तकूटरूपेभ्यः । पवि-
र्वच्च । नैः सूत्रैः । द्वातिंशत् प्रतिकोणमिति शेषः । तथा यथा विषमवज्ञाकारं
मध्येऽवशिष्टं भवेत् । तदैषम्यमेतदयन्वरचनाव्याख्याने व्याख्यास्यामः ।
शतात्मकं शतकोष्ठात्मकमित्यर्थः । एककोष्ठतः प्रतिदिशं । विद्यां शुद्धरूपां
मूलविद्यां । तत्र साध्याक्तरलेखनं ककारोदरे प्राग्वत् । कूटानीति सप्तविंशति-
मवर्गप्रथमाक्तरादि प्रोक्तेषु (१) उक्तसंख्येषु आदितश्लार्थ्यक्तराख्ययकोणात्
प्रादक्षिण्याक्ततुर्षु कोणाख्यालिखेदित्यर्थः । प्राग्वदारभ्य अयतिकोणोर्ध्यंपन्नि-
कोष्ठपञ्चके मध्यकोष्ठमारभ्य त्रिकोणत्रिकोणचतुष्कलिखिताक्तरचतुष्कयो-
परितनानीत्यर्थः । एतत् प्रोक्तरूपं (२) । एतत्कोष्ठवज्ञयन्वविरचनाक्रमो
यथा । प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्षसमान्तरालमाष्टालितैरष्टादशभिः सूत्रैरेकोननवत्य

१। शाकेषु । २। सोचक्षयं ।

एतद्वच्चं महाद्यन्तं समस्तापन्निवारणम् ।
समस्ताभीष्टदं सर्वं विजयश्रीप्रदं शुभम् ॥ ५३ ॥

धिकहिंशतसंख्यानि कोष्ठानि निष्पाद्य तत्र परितः सर्ववाह्नपञ्चिं मार्जयित्वा ततस्तदस्तुषु दिन्तु सर्वमध्यपंक्तिपर्यन्तपंक्तिहयवाह्नरिखाह्नशाग्राणि विकोणाकाराणि कृत्वा ततस्तदन्तश्चतुर्षु कोणेषु प्रतिकोणं दृश्यमानवाह्नवीयां नव नव-कोष्ठानि मार्जयित्वा ततस्तदन्तश्चतुर्षु कोणेषु प्रतिकोणं दृश्यमानवाह्नवोयां पञ्च पञ्च कोष्ठानि मार्जयित्वा ततस्तदन्तश्चतुर्षु कोणेषु प्रतिकोणं दृश्यमानवाह्नवोयां वाह्नवीयां त्रीणि त्रीणि कोष्ठानि मार्जयित्वा सम्भूतैवं प्रतिकोणे इतिंशत् इतिंशत् कोष्ठानि सम्भूयास्मिन् यन्ते विकोणवच्चमष्टविंशत्यधिकशत-कोष्ठानि मार्जयेत् । एवं कृतं चतस्तुषु दिन्तु प्रतिदिशं विकोणाचतुष्यान्तरालस्थानान्तरालस्थपंक्तिहये प्रतिदिशं सप्त सप्त कोष्ठानि तदन्तरालस्थपंक्तो प्रतिदिशं तत् कोष्ठसप्तकादधिकं चतुर्षु कोणेषु चत्वारि कोष्ठानि प्रतिकोणमेकैकक्रमेण पुश्यक् निर्गतानि भवन्ति । ततस्तदन्तरः अनमच्चतुरस्तस्यानि (१) एकोनपञ्चाशत् कोष्ठानि चैवं सम्भूय सर्ववाह्नगतविकोणाचतुष्टयेन सार्वमेकवष्ट्रधिकशतसंख्यानि विषमेऽस्मिन् वज्रे यन्ते सम्भवन्ति । अस्य वज्रस्य मूले पूर्वोक्तं तथाशस्त्राभिप्रेतं वैषम्यं तु (२) चतस्तुषु दिन्तु वाह्नतो हितोयह्नतोयपंक्त्याः समसंख्यकोष्ठत्वं । तत्र सर्वमध्यकोष्ठे शृङ्गां विद्यां प्रागृत् ककारोदरगतमाध्यादिवयास्यावतीमालिख्य सर्ववाह्नादिगतकोण-चतुष्ये अग्रादिप्राटक्षिणेन प्रागुक्तसंख्येषु मूलविद्यास्वरूपेषु पूर्वोक्तवर्गक्रमजनितपञ्चविंशतियन्तलिखितषड्विंशतिवर्गमषोडशाधिकचतुःशताच्चरंभ्योऽवशिष्टेषु दशवर्गात्मसु षष्ठ्रधिकशतमंख्येष्वादित (३) अत्वारि कूटरूपाच्चराणि प्रागवत् साध्यगर्भाणि समालिख्य तदुपरिगतपञ्चकूटादीनि पटपञ्चाशदधिकशतसंख्यानि कूटाच्चराणि शिष्टेषु तत्संख्येषु कोष्ठेषु अग्रतिकोणोर्द्धस्यपंक्तिगत (४) कोष्ठ-पञ्चकमध्यकोष्ठमारभ्य प्रादक्षिण्य-प्रवेशगत्वा (५) युक्तक्रमं विद्यागर्भं सर्वमध्यकोष्ठवर्जमालिखेदिति । एतद्विषमं महाद्वच्चयन्तं प्रोक्तफलसिद्धिप्रदमिति ॥ ५३ ॥

१। असप्तसप्ततुरस्तस्यानि ।

२। वैषम्यं तु ।

३। आहित ।

४। गति ।

५। मुक्तक्रम ।

सप्तविंशतिरुक्तानि यन्नाख्येवं महेश्वरि ।
सप्तविंशति नक्षत्रसमान्येतानि चेदपि ॥५४॥

* * * * ॥५५॥

फलानि तेषां क्रमशो वदाम्युक्तक्रमेण वै ।
विनियोगक्रमच्चैव सुस्फुटं परमेश्वरि ॥ ५६ ॥
प्रथमेनार्चितेन स्याद्रोगा नश्यन्त्यशेषतः ।
स्ववेशमनि विधायैतत् पौठे भूमितलेऽपि वा ॥ ५७ ॥
प्रोक्तद्रव्याणि संपिण्ठ तत्पङ्केनाथ सुस्फुटम् ।
तिरावं सप्तरावं वा सप्तविंशतिरावकम् ॥ ५८ ॥
सम्पूज्य तत्र कुम्भनु विद्यौषधिजलान्वितम् ।
निधायाभ्यच्च गदिनमभिषिच्छेत्ततः मुखी ॥ ५९ ॥
एवमन्यानि यन्नाणि प्रोक्तेषु विनियोजयेत् ।
तेषां विलेखनद्रव्याख्याकर्णय वदामि ते ॥ ६० ॥
कुचन्दनं चन्दनच्च सिन्दुरं सेन्दुरोचनम् ।
काश्मौरमगुरुं कुष्ठं एलाक्कोलजातिभिः ॥ ६१ ॥
स्वर्च्छृङ्खैर्दादशभिर्हिमाम्बु परिपेषितैः ।
जलैर्नक्षत्रवृत्तोत्यैः शुभैर्ब्र्द्धा सूक्ष्मपेषितैः ॥ ६२ ॥
द्वितीयं विजयं प्राप्नै विद्ध्यात् प्रोक्तरूपतः ।
वादे विवादे समरे द्यूतेषु च जयी भवेत् ॥ ६३ ॥

सप्तविंशतीत्यादिभिराप्रयादित्यन्तैः षोडशभिः श्लोकैः सच्चूय सप्तविंशतियन्तैः
सप्तविंशतिनक्षत्रेषु तदात्मना समर्चनादिकां वारिषु च तथार्चिनं ततस्तिथिसमर्चना-
दिक्रमं चोपदिशति । तत्र सप्तविंशतियन्नाणि अनन्तर पूर्वाक्तेन सह सप्तविंशति
यन्नाणीत्यर्थः । तेन कारणेन तान्येव सप्तविंशतिनक्षत्राख्येव विभक्त्या सार्वमिति
शेषः । तान्येवेत्यत्र एवास्यान्यः । साध्यं प्राग्वत्तानि यन्नाणि । तत्तद्विनेषु तत्तद्-
यन्नप्राप्नेषु अस्तिव्यादिनक्षत्रेषु । तेषां यन्नाणाम् । परमेश्वरोति सम्बुद्धिः । स्यात्

दृतीयाद्येषु नवसु यहान्नव समर्चयेत् ।
 देव्यात्मरूपोत्तेनास्य तैर्ब्र्धान् न भवेद् ध्रुवम् ॥ ६४ ॥
 स्तम्भयहादशेनाशु प्रोक्तक्रमविधानतः ।
 संयामगमनं वर्षामुद्योगं वाचमाग्रहम् ॥ ६५ ॥
 वयोदशाद्यैवंचान्तैर्यन्वैस्तिथिमयैरपि ।
 तत्तत्तिथिषु तैः प्राग्वद्वाञ्छितानाप्रयाद् ध्रुवम् ॥ ६६ ॥
 तेषु तेषु तु यन्वेषु तत्तत्तिथिदिनाधिपान् ।
 वारेशानपि संपूज्य तत्तत् फलमवाप्नुयात् ॥ ६७ ॥
 कार्योद्योगेषु जातेषु वाञ्छितेष्वितरेष्वपि ।
 वारचत्तिथिसंप्रोक्तयन्वे तां तैश्च दैवतैः ॥ ६८ ॥
 आवत्तामर्चयेदग्निरक्षोवाय्वीशदिग्गतैः ।
 रोगशान्तिं समुद्योगफलाभौष्ठान्यवाप्नुयात् ॥ ६९ ॥

अव्ययमिदमाख्यातप्रक्षेपकमवधारणार्थं । वा विकल्पे । प्रोक्तद्वाणि वच्चमाणानि
 कुचन्दनादीनि । वा विकल्पे । तत्र यन्वे निधाय प्रोक्तदिवसपूजानन्तरं । सुखौ
 गदौति शेषः । प्रोक्तेषु क्रमादक्षवेषु कार्येषु च वच्चमाणेषु प्रोक्तेषु सेन्दुं
 सकर्पूरं । इदशभिः कुचन्दनादिनक्षत्रवृक्षोत्त्यैर्जलैः । शुभैः शुद्धरूपैः । वा विकल्पे
 सूक्ष्मपेषितैर्द्वयैरिति शेषः । द्वितीयं यन्वमिति शेषः । प्रोक्तरूपतः तत्तत्तवादि-
 षु तत्तहिनपूजनाभिषेकतः । दृतीयाद्येषु दृतीययन्वाद्येषु नवसु यन्वेषु
 एकादशान्तेष्विति शेषः । देव्यात्मरूपात् देवीमयवियहात् तेन कारणेन । अस्य
 साधकस्य । तैर्यहैः । एतदृथहार्षनं तत्तदारेषु कर्त्तव्यमिति सम्पदायः । राहु-
 केलोर्वारौ प्राग्वत् । इदशेन प्रोक्तनवकात् परेण यन्वे लेति शेषः ।
 प्रोक्तक्रमविधानतः तत्प्राप्तनक्षत्रतद्विनार्चनादितः । लयोदशाद्यैः पूर्वोक्तात् परैः
 तिथिमयैः पञ्चदशसंख्याविशिष्टत्वात् । प्राग्वत् समर्चितैरिति शेषः । तिथि-
 दिनाधिपान् वच्चमाणरूपान् । वारेशान् कुलसुन्दरीपटलोक्तान् द्विविधान् । तां
 देवीं । तैर्दैवतैः तिथादीनामग्निरक्षोवाय्वीशदिग्गतैः तिथिनक्षत्रवारेशहय-
 पूज्यरूपैः प्रोक्तक्रमदिग्गतैः दैवतैरित्यवाच्यः । रोगशान्तिं प्रागुक्तां समस्ताम् ।
 समुद्योगफलानि प्रारब्धकार्यफलानि ॥ ६९ ॥

वाराणामधिपा: प्रोक्तास्तिथिनक्षवदेवताः ।
 कृक्षवक्षांस्तथा योनी निंगदे (१) परमेशुरि ॥ ७० ॥
 वङ्गिर्दसावुमा विष्णो भुजङ्गा घन्मुखो रविः ।
 मातरस्थ तथा दुर्गा दिशो धनदक्षेशवौ ॥ ७१ ॥
 यमो हरः शशी चेति तिथीशाः परिकीर्तिताः ।
 नक्षवदेवतास्त्रापि शृणु बन्धे यथाविधि ॥ ७२ ॥
 अश्विनौ च यमो वङ्गिर्धाता चन्द्रः शिवोऽदितिः ।
 गुरुः सर्पास्थ पितरः अर्यमा भग एव च ॥ ७३ ॥
 दिनकृच्च तथा त्वष्टा मारुतेन्द्राग्निमिवकाः ।
 इन्द्रो निकृतितोयास्त्वौ विष्वेदेवा हरिस्तथा ॥ ७४ ॥
 वसवो वरुणः पश्चादज एकपदस्तथा ।
 अहिर्ब्रह्मस्तथा पूषा प्रोक्ता नक्षवदेवताः ॥ ७५ ॥

वाराणामिल्यादिभिर्गजा इत्यन्तेरकादग्निः श्वोकैः प्रागुक्तवारदेवता-
 स्मरणपुरः सर्वं तिथिनक्षवद्वक्षनक्षवदेवतानक्षवयोर्नाशोपदिग्निति । तत्र प्रोक्ता
 कुलसुन्दरोपटले । तथा योनीनक्षवयोर्नारित्यर्थः । वङ्गीत्यादिना श्वोकेन
 तिथिदेवतासु पञ्चदशसु हादशदेवता उपदिग्निति । यम इत्यादिना श्वोकेना-
 वशिष्ठास्तिस्तिथिदेवताः समुपदिग्न्य नक्षवदेवताप्रस्तावञ्च करोति ।
 अश्विनावित्यादिना श्वोकेन समविंशतिनक्षवदेवतासु तत्मंस्यातासु
 हादशनामान्युपदिग्निति । तत्र शिवोऽदितिः शिवः अदितिरिति पदच्छेदः ।
 दिनकृदित्यादिना श्वोकेन शिष्ठासुपञ्च दशसंख्यासु तासु दशदेवतानामान्यु-
 पदिग्निति । तत्र इन्द्राग्नो इत्येकस्य नक्षवस्य देवते । वसव इत्यादिना
 श्वोकेन प्रोक्तावशिष्ठदेवतापञ्चकनामोपदेशं प्रोक्तनिगमनञ्च करोति । कार-
 स्कर इत्यादिना श्वोकेन समविंशतिनक्षवद्वक्षेषु तत्मंस्येषु दशवृक्षनामान्यु-
 पदिग्निति । आमलकोदुम्बर इति दिव्यत्वात् सम्भिः आमलक उदुम्बर
 इत्यर्थः । पलाशेत्यादिना शिष्ठेषु समदशसंख्येषु तेषु एकादशवृक्षनामान्युपदिग्निति ।

कारस्करस्थामलकोदुम्बरो जम्बुकस्तथा ।
 खदिरः कृष्णवंशी च पिपपलो नागरोहिणौ ॥ ७६ ॥
 पलाशप्लक्तकाम्बुष्विल्वाञ्जुनविकङ्कताः ।
 वकुलः सरलः सर्जी वञ्जुलः पनसस्तथा ॥ ७७ ॥
 अर्कः शमौ कदम्बस्थ चूतो निम्ब स्तथाऽन्तिमे ।
 मधूकस्थेति संप्रोक्ता वृक्षा भानां क्रमादमौ ॥ ७८ ॥
 अश्वगजमजसपर्पिणीश्वविडालिकाः ।
 अजामार्जारसूषास्थ भूषिका वृषमाहिषी ॥ ७९ ॥
 व्याघ्रस्थ महिषो व्याघ्री मृगी मृगशुनी कपिः ।
 गोकर्णी (१) वानरौ सिंही तुरगा सिंहगोगजाः ॥ ८० ॥
 यदा रोगादि दुःखार्त्तर्भवेत्तदर्ढकैर्दिनैः ।
 भूकृत्तेः संख्याहोभिः शान्तिः स्याह्विगुणेन वा ॥ ८१ ॥

अर्केत्यादिना श्वोकेन प्रोक्तावशिष्टषड्वृक्षनामोपदेशं प्रोक्तनिगमनस्त्र करोति ।
 अत अन्तिमे मधूक इत्यन्वयः । रेवत्यां मधूक इत्यर्थः । भानां नक्षत्राणाम् ।
 अश्वमित्यादिना श्वोकेन ममविंशतिनक्षत्रयोनिषु तत् मंख्यासु त्रयोदशयोनि-
 नामानि उपदिशति । तत्र श्वविडालिका श्वा च विडालिका चेत्यर्थः । वृष महिषी
 वृषस्थ महिषी चेत्यर्थः । व्याघ्र इत्यादिना श्वोकेन शिष्टयोनिनामान्युपदिशति ।
 तत्र महिषव्याघ्री महिषस्थ व्याघ्री चेत्यर्थः । मृगशुनी मृगशन्याविति उत्तरार्द-
 पदम् । अत तिथिदेवतादिनक्षत्रयोन्यन्तानां सर्वेषां नामानि गुरुमुखादवगत्त-
 व्याणि ॥ ८० ॥

यदेत्यादिना श्वोकेन ज्वरादिरोगारम्भे ममयज्ञानन रोगशान्तिसमय-
 ज्ञानोपायसुपदिशति । तत्र एतदुक्तं भवति यदा ज्वरादिरोगारम्भस्तदा यस्मिन्कल्पे
 ग्रावत्संख्याघटिकागतास्तत्संख्येरहोभिर्वा तदर्ढसंख्येरहोभिर्वा रोगमुक्ति-
 जानीयादिति । अत भास्येषु तत्रेषु रोगारम्भयत् प्राक्त्रक्रमतो रोगशान्तिः ।
 कृरेषु नक्षत्रेषु चेदु रोगिणो देहत्याग इति ममदायः ॥ ८१ ॥

(१) गोकर्णी ।

आधारे पञ्च यन्त्राणि स्वाधिष्ठाने चतुष्टयम् ।
 प्रोक्तेषु भावयेत्तानि तावन्ति मणिपूरके ॥८२॥
 अनाहृते ततः पञ्च यन्त्राणि परिभावयेत् ।
 विशुद्धास्ये च चत्वारि पञ्चाङ्गायामिति क्रमात् ॥८३॥
 तत्त्विथिदिनेष्वेवं भावयेत् षोडशीं शिवाम् ।
 तत्त्वक्रगताः सर्वा भावयेत् सर्वसम्पदे ॥८४॥
 आधारादिषु चक्राणि भावयेदुक्तयोगतः ।
 नतु सर्वव सर्वाणि भावयेन्न कदाचन ॥८५॥
 भावनायामशक्तानां तत्तद्यन्त्राहिस्तथा ।
 प्रोक्तान्याधारपद्मानि कृत्वा तत्त्वार्चयेच्छिवाम् ॥८६॥
 एवं दिनेषु वारेषु नक्षत्रेषु विषु क्रमात् ।
 संपूज्य देवौमिष्ठानि प्राप्नुयात् प्रोक्तवासरैः ॥८७॥

आधारेत्यादिभिः कदाचनेत्यन्तैर्थतुर्भिस्त्रोकैः प्रोक्तानां सप्तविंश्तिसंख्यानां यन्त्राणां मूलाधारादिषु षट्स्वाधारेषु उक्तविभेदक्रमप्राप्तं यन्त्रं विभावयतः फलावासिमुपदिशति । तत्र प्रोक्तेषु सप्तविंश्तिसंख्येषु । तावन्ति चत्वारि इत्यर्थः । इति क्रमात् प्रथमयन्त्रादिक्रमतः । तत्त्विथिदिनेषु यन्त्रप्राप्तेषु । एतदुक्तं भवति प्रथमादोनां यन्त्राणां प्रोक्तसंख्याविभिन्नानां तत्तद्यन्त्रप्राप्तविभिन्निषु मूलाधारादिषु प्रतिदिनसैकक्षे भावनमिति । षोडशीं चित्रानित्यां शिवां ध्यायतः । नतु सर्वव सर्वाणि सर्वाधारेषु सर्वाणि यन्त्राणि स्वेच्छया प्रोक्तसंख्याविभागेन भावनीयानि । उक्तं प्रथमादिविभेदक्रमतः प्रोक्तेषु प्रोक्तान्येव भावनीयानि ॥८५॥

भावनायामित्यादिना वासरैरित्यन्तेन श्लोकहयेनाधारेषु भावनायामशक्तानां वहिस्तत्तदाधारपद्मानि प्राप्नवत् कृत्वा तत्त्वमध्ये तत्तत्प्राप्तं यन्त्रमालिख्य तत्त्विथिवारनक्षत्रेषु देवौ समाराध्य प्रोक्तवासरैः प्राप्नुक्तं सप्तविंश्त्या दिनैः । (१) प्रोक्तानि फलान्यवाप्नुयादित्युपदिशति ॥८७॥

वलिञ्च दद्यात्तेष्वेव वासरेषु यथाविधि ।
पञ्चाशन्मिथुनानाञ्च प्रोक्तचक्रेऽर्घ्नरावके ॥८८॥
मध्याङ्गे सम्ब्ययोष्वापि चक्रस्थानामपौश्वरि ।
मिथुनोक्तक्रमे शक्तिमन्त्रवच्चक्रगामिनाम् ॥८९॥
कूटानां मन्त्ररूपाणि प्रोक्तानि स्फुटमौश्वरि ।
तैस्तेषां तेषु कालेषु वलिं दद्यात्तयेरितैः ॥९०॥
देव्यास्त्वनुग्रहप्रोक्तनिवेद्यैः शिक्षकं महत् ।
विधाय तस्य मध्ये तु कृत्वा दौर्पं दृतास्त्रुतम् ॥९१॥
विधाय तत्तन्मन्त्रैस्तु विद्ध्यात्तान्यनुक्रमात् ।
प्रत्येकं देवतानां वा मिथुनानामथापि वा ॥९२॥
दद्यादपूपपनसमोचाद्युतगुडान्वितम् ।
कुलमाषपायसान्नेन व्यञ्जनं छागमांसयुक् ॥९३॥
इत्यं कार्यस्य गुरुतालाघवापेक्षया दिनैः ।
साधयेत् सप्तभिः पक्षान्मासान्मण्डलतोऽपि वा ॥९४॥
मिथुनानां वलिं दद्यात् प्रतिमासं गृह्णेऽर्चयेत् ।
प्रत्यब्दं वा गृहे मन्त्रो जीवेदाद्यामहोदयः ॥९५॥

वलिमित्यादिभिर्नरा इत्यन्तेर्नवभिः शोकैदेव्याः प्रागुक्तपञ्चाशन्मिथुनानाञ्च
वलिदानप्रकारं तत्फलानि चोपदिशति । तत्र तेष्वेव वासरेषु प्रोक्तयन्त्रप्रयोग-
शासरेषु । अन्यदपि मङ्गलार्थं अमङ्गलप्रतिघातार्थस्त्र नित्यशश पञ्चाशन्मिथुन-
वलिप्रदानं कुर्यादिति सम्पदायः । पञ्चाशन्मिथुनानो षोडशपटलोक्तानां प्रोक्त-
चक्रे तत्रैवोत्ते । एतदुक्तं भवति षोडशपटले अष्टनवतितमश्चोकोक्तचतुःषष्ठि-
पदे चक्रे मध्यतस्तुष्कीष्टान्येकोक्तत्वं तत्र दिननित्यां साध्यगर्भामालिख्य वहिर-
यादिप्रादक्षिण्यनिर्गमन घटिकाक्रमतो मिनानामर्चनवलिप्रदानादि कुर्यादिति ।
सम्ब्ययोः प्रातःसायन्त्योः । चक्रस्थानां कूटविद्याशक्तीनां मूल (१) शक्तिसहितानां
वलिं दद्यादित्यतान्वयः । ईश्वरोति देवीसम्बुद्धिः । शक्तिमन्त्रवत् मिथुनोक्त-

एवं कालात्ममिथुनवलिदानेन पूजनात् ।
 स्मरणात् कौर्तनात् सर्ववाच्छ्रितानाप्न्युर्नराः ॥६६॥
 मिथुनानां वलिद्रव्याख्याकर्णय महेश्वरि ।
 यैस्तुष्टिं प्राप्य तान्याशु प्रयच्छन्त्यभिवज्ज्ञतम् ॥६७॥
 दशानां पायसं दद्याहशानानु गुडोदनम् ।
 पञ्चानां मुद्गभिन्नाद्वं पञ्चानां दधिभक्तकम् ॥६८॥
 दद्यादपूर्वं पञ्चानां पञ्चानां नौरशकरे ।
 पञ्चानां नारिकेलस्य फलक्षोदं गुडान्वितर ॥६९॥
 पञ्चानां सितभक्ताभ्यां मोचाफलमुदैरितम् ।
 मिथुनाच्चरितो नित्यं योऽसौ स्यान्मान्विकाग्यणोः ॥१००॥

शक्तिमन्ववत् । चक्रगमिनां कूटानामित्यवान्वयः । एतदुक्तं भवति—पूर्वं पञ्चा-
 शमिथुनशक्तिविद्यावदतोक्तयन्त्वगतविद्याकूटशक्तीनामपि प्रोक्ताभिः प्रत्येकं
 पञ्चदशाच्चराभिः कूटसहिताभिर्विद्याभिः पूजनं वलिदानञ्च कुर्यादिति । ताः
 विद्या यथा प्रथमं वीजदयपूर्वं तत्तत्कूटमुञ्चार्थं ततो रूपिणीशक्तीत्युक्ता ततः
 समाचरो व वदेत् तेन पञ्चदशाच्चर्यः षट्सप्तत्वधिकपञ्चशतविद्याः सम्भवन्ति ।
 तैर्मन्त्रस्तेषु कालेषु प्रागुक्तसम्याक्यादिषु । ईरितं वर्च्यमाणैदेव्याश्वित्रानित्यायाः
 अनुग्रहप्रोक्तनैवेद्यैः षोडशे पठने नवतितमश्लोकोक्तपायसाद्वगुडाद्वभिन्नाद्व-
 हरिद्राद्वतिलान्नकवलशुद्धाद्वैरित्यर्थः । शिक्षकं पिण्डमित्यर्थः । प्रत्येक-
 मित्यादिनैतदुक्तं भवति प्रधानदेवताया एव षड्भिः समेतैर्वा तस्यास्तत्
 परिवाराणामपि वा तस्यास्तत्परिवाराणां मिथुनानामपि युग्मस्य एकमेकं वा
 पृथक् पृथगिति वा वलिदाने पञ्चत्रयचतुष्टयमुक्तं भवतीति । अपूपादिद्रव्य-
 नवकं पूर्वोक्तनिवेद्यद्रव्यसहितं भवति । तत्रामानि गुरुमुखादवगत्व्याप्ति ।
 अपि वा विकल्पे । वा विकल्पार्थः । स्मरणामिथुनानां कालरूपित्वानु-
 सम्यानात् ॥६६॥

मिथुनानामित्यादिभिरश्चारित्यन्तेष्टुर्भिः श्लोकैर्मिथुनवलिद्रव्याणि नित्य-
 देयानि तदर्घनफलं चोपर्दिशति । तत्र वलिद्रव्याणि नित्यदेयानि प्रयोगदेयानि

अहङ्कारभयौ व्याप्तिरिति सम्यक् समीरिता ।
 अस्या निफालनाच्चित्ते तत्तच्च खात्मसात् कृतम् ॥१०१॥
 इति नित्यात्मे श्रीकादिमते एकविंशति-
 पटलं परिपूर्णम् ।

च । दधिभक्तकं दधिमिश्रमवमित्यर्थः । मितभक्ताभ्यां मोदाफलं शर्करा-
 मिलितावकदलोफलानोत्यर्थः । एतान्येव नित्यवलिप्रदाने च मिश्रुनानां
 द्रव्याणि । अमौ अर्चकः ॥१००॥

इति षोडशनित्यात्मे श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तत्स्य प्रपञ्चसारसिंह-
 राजप्रकाशभिधानन् भगवन्दनाथेन विरचितायां मनोरमाख्यायां
 व्याख्यायां चित्रानित्याविद्याविधानप्रकाशनपरमेकविंशतितमं
 पटलम् परिपूर्णं परामृष्टम् ॥ २१ ॥

ग्रन्थसंख्या—सप्तविंशतियन्नाणि व्याख्यायन्नाः शतहयम् ।
 पादाधिकाद्युत्तराः सुराः पटले त्वेकविंशतकं ॥

द्वाविंशपटलम् ।

अथ षोडशनित्यानां या प्रोक्ता वल्लिदेवता ।

सा विद्या कुरुकुल्लायाः पञ्चविंशाच्चरोदिता ॥ १ ॥

सैव विखण्डा तत्रैव प्रोक्ता विद्या तु संख्यया ।

सप्तभिः प्रथमा प्रोक्ता वयोदशयुता पुरा ॥ २ ॥

हृतीया सा पञ्चविंशदच्चरा सकलेष्टदा ।

एवं सा विभिरप्येतैविद्यारूपैरभीष्टदा ॥ ३ ॥

इच्छिरापृतदुग्धाभ्युमध्यगे नवरत्नके ।

द्वौप्रे तां ललितां नित्यविनोदानन्दितां यज्जेत् ॥ ४ ॥

पूर्वमित्रेकविंशि पटले षोडश्याभ्युत्तिवानित्याया विधानमुपदिश्यानन्तरं सर्वासां नित्यानां वल्लिदेवतायाः स्वस्मात् स्वस्मात् अप्यथग्भूतायाः कुरुकुल्लाया विधानमुपदिश्ति अथ षोडशनित्येत्यादिना तदित्यन्तेन श्लोकशतरूपैण द्वाविंशेन पटलेन । तत्र अथ षोडशीत्यादिभिरभीष्टदा इत्यस्तेस्त्रिभिः श्लोकैः कुरु-
कुल्लायाद्यास्यृतैयपटलाक्तस्वरूपं त्रैविष्यं तेषां त्रयाणां खण्डानां (१) प्रत्येकं तत्रोक्तामच्चरसंख्यां तैर्देवताया वाञ्छादायित्वश्लोकपदिश्ति । तत्र पञ्च-
विंशाच्चरोदिता हृतीये पटले इति शेषः । तत्र पञ्चविंशाच्चरा प्रथमहितैय-
खण्डप्रकृतिरूपा लृतोयखण्डभूता मूलविद्येत्यर्थः । मैव पञ्चविंशाच्चरैव । त्रिखण्डा
विरूपभेदा । तत्रैव हृतोयपटल एव । हृतोया सा सा खण्डहयमूलभूता विद्या
हृतीयखण्ड इत्यर्थः । सा कुरुकुल्ला ॥ ३ ॥

इच्छित्यादिना तोरपालिकाभित्यन्तेन अर्थर्ह श्लोकेन सर्वाङ्गिनित्याया ललिताया-
श्चतुर्थादिपटलवयप्रोक्ताक्रमस्मारणेन अत्र अस्याः कुरुकुल्लायाः तदङ्गत्वमभि-
प्रैति । तत्र नित्यविनोदानन्दितां सङ्गीतादिभिः । तत्त्वोरित्यादिना श्लोकपूर्वाङ्गेन प्रसङ्ग-
तस्तस्या ललिताया अङ्गभूतामुपरितनपटलवच्चमाणविधानमस्याः कुरुकुल्लायाः पूर्व-
भेदाभ्यर्थनैयत्वात् पञ्चमीं वाराहीं यज्जेदिति प्रस्तौति । तत्र तत्त्वैर इच्छुसागरतोरे
तस्य चतुर्णां प्रथमत्वात् । “इच्छुसागरवेलायां वाराहीमर्चयेत् ततः” इत्यागमान्त-
रोक्तत्वाच्च । तत्र तस्याः समवस्थानं दक्षिणपश्चिमकोणदिक् प्रदेशे ललिताभिसुख-
मिति सम्बद्धायः ॥ ४ ॥

(१) षोडशानां ।

तत्तौरे पूजयेद्वै च पञ्चमौ तौरपालिकाम् ।
 तत्सागरेषु परितो रत्नपोतचरौ यजेत् ॥ ५ ॥
 तदाज्ञया रत्नपोतं तद्वान्नैव समर्चयेत् ।
 वलिचक्रञ्च तेनैव तन्मध्ये च समर्चयेत् ॥ ६ ॥
 पूर्वपश्चिमदिग्दारसंयुतं चतुरस्तकम् ।
 कृत्वा तदन्तः पद्मञ्च साष्टपदं सकर्णिकम् ॥ ७ ॥
 कर्णिकायां चारु कृत्वा नवयोनि समर्चयेत् ।
 षड्ङ्गं वालया कृत्वा तेनार्थमपि साधयेत् ॥ ८ ॥

तत्सागरेष्विद्यादिना समर्चयेदित्यन्तेनार्हायेन शोकेनास्याः कुरुकुम्भायाः
 पूजाप्रस्तावपूर्वकं तत्र रत्नपोतवलिचक्रार्चनमुपदिशति । तत्र तत्सागरेषु
 पञ्चम्यधिष्ठित तत्तौरमागरादिषु । रत्नपोतचरौ कुरुकुम्भां । तत्र तदाज्ञया तौरपालि-
 कायाः पञ्चम्याः समनुज्ञया सागरेषु तस्याः कुरुकुम्भायाः पूजनं समवस्थानमिक्ष-
 सागरे उत्तरपश्चिमकोणे । रत्नपोतचरीमितुरक्षया साधकाभिमुखमिति सम्प्रदायः ।
 तत्तु दक्षिणपश्चिमकोणे पञ्चम्याः समवस्थानात् । रत्नपोतं रत्ननिर्मितप्रवहणरूपं
 अद्यतनप्रवहणस्तरूपवदिति सम्प्रदायः । तद्वान्नैव रत्नपोतनान्नैव नमोऽन्तेन
 वच्छमाणविसर्जनोयहृष्टेखापूर्वोण । यथा झः रत्नपोताय नमः इति समर्चयेत् ।
 वलिचक्रञ्च वच्छमाणरूपं । तेनैव नान्नैव प्राग्वच्चमोऽन्तेन विसर्जनोयशक्त्याद्येन ।
 यथा झः वलिचक्राय नमः इति समर्चयेत् । तन्मध्ये रत्नपोतमध्ये ॥ ६ ॥

पूर्वेत्यादिना समर्चयेदित्यन्तेनार्थदेन शोकेन देश्याः कुरुकुम्भायाः नित्य-
 सपर्याचक्रमुपदिशति । तत्र पूर्वपश्चिमदिग्दारसंयुतमित्यत्र शाखानिर्माणा-
 नुक्तावपि उत्तरत्र दक्षशखादोत्तुरक्षया प्रतिद्वारं शाखादयोपेतत्वं चतुरस्तस्तोऽ-
 मिति सम्प्रदायः । चारु यथामानं । एतदुक्तं भवति प्राक्पश्चिमसः सशाखा-
 दयहारयुग्मं समचतुरस्तस्तयं कोणेषु दिन्नं च देवतास्थानचिङ्गितं विधाय
 तत्प्रथम्यस्तलह्योपेतमष्टदलं पद्मं कृत्वा तस्य कर्णिकायां नवयोनिचक्रं प्रागुक्त-
 चतुरस्तिपञ्च चतुरंश्चैव विधाय तद्वाममन्त्रेण तदर्थयेदिति ॥ ८ ॥

षड्ङ्गमित्यादिना शोकोत्तरार्हेन षड्ङ्गम्यासमर्धसाधनद्योपदिशति । तत्र
 वालया कुलसुन्दरीविद्यया सजातिकयेति शेषः । तेन षड्ङ्गेन भूलविद्यया
 पञ्चविंशत्यक्षरया विवारादहोनमभ्यर्थयेत् ॥ ८ ॥

तिखण्डमुद्रया सूलमन्वेणाद्येन चावहेत् ।
 ध्यात्वत्यं परिवारैस्तां देवोऽगम्यादिभिः क्रमात् ॥ १० ॥
 विकीर्णकुन्तलां नमां रक्षामानन्दविग्रहाम् ।
 दधानां चिन्तयेद्वाग्ं चापपाशतुण्णौः करैः ॥ ११ ॥
 तत् समानायुधाकारवर्णा देव्यस्तु वाह्यगाः ।
 कृतुम्भाताः स्फुरद्योन्यः सदानन्दासुगोचणाः ॥ १२ ॥
 हृष्णेखया स्थापनादौनुपचारान् समाचरेत् ।
 ततस्तदाज्ञया रोहि भासिणौ द्राविणौ यज्ञत् ॥ १३ ॥
 पश्चिमद्वारमारभ्य दक्षशाखादि पूजयेत् ।
 सूर्यसोमं तिथिवारं योगर्घकरणान्वयिः ॥ १४ ॥

तिखण्डेत्यादिभिरीक्षणा इत्यक्तैस्त्रिभिः श्लोकैरावाहनमुद्रामन्वपुरः सर्वं देव्याः सपरिवाराया नित्यसपर्याध्यानमुपदिशति । तत्र आद्येन सप्ताक्षररूपेण मन्त्रेणेति शेषः । इत्यं वच्चमाणरूपतः । गम्यादिभिर्यजे दिति शेषः । नमां दिगम्बरां देव्या दिगम्बरत्वकथनं सच्चि (स्त्रि) दानन्दमयत्वात् । अनादृतत्वमित्यपस्करः सम्पूर्णायार्थः । आनन्दविग्रहां सम्बिदानन्दरूपत्वात् । आयुधक्रमस्त् स्वदक्षिणाधरादित उत्तरान्तं अप्रादक्षिण्यात् । कृतुम्भाताः स्फुरद्योन्यः एतदेव्या अपि साधारणं तस्याः कृतुम्भातत्वस्फुरद्योनित्वकथनं प्रागुक्तसच्चिदानन्दमयत्वनित्योङ्गासाति-शयत्वमिति सम्पदायः । अस्या ललिताङ्गत्वपूजनेऽपेतदेव ध्यानं नतु तत्समानमिति च सम्पदायः ॥ १२ ॥

हृष्णेखेत्यादिभिः पूजयेदित्यक्तैरध्यर्थैः षड्भिः श्लोकेऽदेव्या उपचारपूर्वं सावरण-चतुष्यनित्यसपर्याक्रममुपदिशति । तत्र हृष्णेखया सविसर्ज नोययेति सम्पूर्णायाः । तथा तत्त्वान्वादिगतया अत्र सर्वशक्तीर्यजे दिति । स्थापनादौन् आदिशब्दः सच्चिरोधादिविषयः । उपचारान् अर्घपाद्यादौन् । तदाज्ञया देव्याज्ञया । भासिणौ द्राविणौ यज्ञेत् । तयोरवस्थानम्भु रक्षपोतपूर्वपश्चिमकोशोः । दक्षशाखादि देव्याः पश्चिमभिसुखाया दक्षिणापार्श्वशाखादिप्रादक्षिण्याश्च । यक्षिणीस्त्रियत्र वहुवचनान्तं तासां पट्टिंशत् संस्थाविशिष्टत्वात् । तमन्त्रो यथा । क्षीः यक्षिणीरूपिणीशक्तिपादुकाः पूजयामि इति । अन्यासां तत्त्वामान्ते पादुकां

यक्षिणीश्च तथा तारां पूर्वद्वारस्य शाखयोः ।
 व्योमवाय्वग्नितोयद्वारुपिणौशक्तिसंयुतम् ॥ १४ ॥
 शब्दस्पर्शस्त्रु रूपस्त्रु रसगम्बस्त्रु पूर्ववत् ।
 ग्राणान् दुष्कृं तथाशक्तिमष्टपवेषु पूजयेत् ॥ १५ ॥
 तदन्तरष्टकोणेषु वागदेव्यष्टकमर्चयेत् ।
 ततो वाणान् धनुः पाशमङ्गुशस्त्राभितो यजेत् ॥ १६ ॥
 मध्यत्रिकोणकोणेषु सेच्छाज्ञानक्रियात्मिकाः ।
 शक्तीयष्टाथ तन्मध्ये सम्बिदासलमस्त्रयेत् ॥ १७ ॥
 ततस्तां पञ्चविंशार्णमूलमन्त्रेण पूजयेत् ।
 ततस्तदाज्ञया पोतपरातैः द्वौपमागतः ॥ १८ ॥
 पञ्चिमं पुष्परागस्त्रु संप्राप्यावतरेत् क्रमात् ।
 परीयमाणे दिश्वेतानर्चयेत्तत्र तत्र वै ॥ १९ ॥
 द्वृच्छिराघ्नितदुग्धाव्यैन् पञ्चिमादि विलोमतः ।
 नमोऽन्तर्नामभिः पूर्वं पूजयेद्वन्धपुष्पकैः ॥ २० ॥

पूजयामीति झौः व्योमरूपिणोशब्दग्निपादकां पूजयामीत्यादयः शब्दादीमां
 मन्त्रा वोहव्या इति । पूर्ववत् अग्रादिप्रादक्षिण्येन तथा रूपिणीशक्त्यादिसहितम्
 अर्चयेत् । अग्रादिप्रादक्षिण्येन अभितः प्राप्वन्मर्त्यविकोणाइहिरभितस्तत्त्वार्जान्म-
 केष्वप्रादक्षिण्येन यहा प्राप्वत् क्रमास्त्रमध्ये विकोणमध्ये । सम्बिदासन-
 मिति देवताया भर्तृभूतं सम्बिदास्त्रं पुष्पमिति सम्प्रदायः । तत्र देवता-
 स्थानप्रकारस्त्वावरणशक्तीनामवस्थानप्रकारात् गुरुमुखादेवावगम्यतः । तत्प्रव्या-
 यथा झौः सम्बिदासनाय नमः इति । पञ्चविंशार्णमूलमन्त्रेण खण्डहयप्रकृति
 भूतेन लृतीयेनेत्यर्थः ॥ १८ ॥

तत इत्यादिना पुष्पकैरित्यन्तेनाहृदयेन झोकइयेन देव्याः प्रधानदेवतारूप-
 लस्तिताङ्गलेन स्थितिमिक्तादिसागरपूजास्त्रोपदिश्यति । तत्र तदाज्ञया कुरुकुर्वा-
 ज्ञया प्रतोतं भवेदिति शेषः । पञ्चिमं पुष्परागमिति लस्तितादेव्या नित्यपूजा-
 पटलोकानवरताङ्गोपायस्त्रुखस्य पुष्परागमयत्वात् तत् स्मारयति । परीयमाणे परितो

नवरत्नमयं द्वौपमित्यादि प्रागुदीरितम् ।
 एवं समर्च्चितं देव्या ललितायाः प्रियङ्करम् ॥ २१ ॥
 एवं देवौ पूजयितुः शीघ्रं वहु मनोषितम् ।
 प्रसोदति यस्तस्यात् पूजयेदेवमौश्वरि ॥ २२ ॥
 देवौनां कुरुकुम्भान्तु तोयादुपरि पूजयेत् ।
 पञ्चविंशार्णमूलेन पूजान्ते परमेष्वरि ॥ २३ ॥
 देव्या वलिः समास्यातस्ताराशक्तेस्तु विद्यया ।
 तां शृणु त्वं प्रिये वच्मि तागविद्यां दशान्नग्रैम् ॥ २४ ॥
 भूः स्वेन मरुता युक्तो रयो दाहश्वरान्वितः ।
 रयो धरान्वितः पञ्चाद्रययुग्मं मरुत्युतम् ॥ २५ ॥
 एतत्तृतीयं षष्ठं स्याच्चतुर्थं सप्तमं भवेत् ।
 षष्ठं तदष्टमं विद्यात् हृदम्बुमरुदन्वितम् ॥ २६ ॥

भास्यमाणे तत्र तत्र प्रदेशे इति शेषः । पश्चिमादि विलोमतः प्राक्क्रमेण
 इन्द्रुमागरादीन् नमोऽन्तेर्नामभिः पूर्वे पूर्वमिति वीजहयं स्मारयति वीजहयं
 नामभिरादौ संयोज्य तेरित्यर्थः । तत्पत्न्या यथा झीः श्रीः इन्द्रुमागराय नमः
 इत्यादयः ॥ २० ॥

नवरत्नमयमित्यादिना ईश्वरीत्यन्तेन शोकदयेन ललितायां देव्याः समारधन
 विशेषे फलविशेषमुपदिशति । तत्र प्रागुदीरितं ललितानित्यपूजनोपदेशे
 प्रोक्तरूपतः । एवं प्रावृत् । प्रसोदति प्रयच्छति देवी इति शेषः । ईश्वरीति
 देवोम्बुद्धिः ॥ २२ ॥

देवौनामित्यादिना शोकेन कुरुकुम्भायाः देव्याः स्वतन्त्रपूजाकमसुपदिशति ॥ २३ ॥
 देव्या इत्यादिभिः परमेश्वरीत्यन्ते वैश्वर्मिभिः शोकैव्याः कुरुकुम्भायाः
 स्वतन्त्रपूजायां वलिं तदिद्यां दशाक्षरैः तथा वलिदानष्टापदिशति । तत्र
 देव्याः कुरुकुम्भायाः भूः स्वेन युक्तेति शेषः अँ इति । मरुता युक्तो रयः
 ता इति । दाहश्वरान्वितः रे इति । रयो धरान्वितः तु इति । रययुग्मं मरुद-
 युतं ता इति । एतत्तृतीयं षष्ठं स्यात् । एतस्या एव विद्यायाः रे इति छत्रीय-

हंसश्च मरुता युक्तः प्रोक्ता विद्या दशाच्चरो ।
 अनयास्या वलिं दद्यादिद्यया परमेश्वरि ॥ २७ ॥
 ध्यानं देव्याः शृणु प्राज्ञे समस्तापर्विकृत्तनम् ।
 अस्यास्त्वायैषु सर्वत्र वाधो न भवति स्मृतेः ॥ २८ ॥
 श्यामवर्णां विनयनां द्विभुजां वरपङ्कजे ।
 दधानां वहुवर्णाभिर्व्व हुरुपाभिरावृताऽ ॥ २९ ॥
 शक्तिभिः स्मै रवदनां रत्नमौक्तिकभूषणाम् ।
 रत्नपादुकयोः न्यस्तपदाम्बुजयुगां स्मरेत् ॥ ३० ॥
 होमं कुर्याद्वित्यशस्तु पृताक्तैरक्तपृथक्कैः ।
 सुगन्धिभिः सितैः पुष्पै रत्नाज्याभ्यां पृतेन वा ॥ ३१ ॥
 प्रावद्वृतयुतो विद्यां पञ्चविंशति लक्षकम् ।
 जपित्वा पूजयेत् सम्प्राप्त्य तर्पणहोमकम् ॥ ३२ ॥

मञ्चरमेवास्याः षष्ठमञ्चरं स्यादित्यर्थः । चतुर्थं सप्तमं । अस्या एव विद्यायाश्वतुर्थं
 तुकाराच्चरमेवास्याः सप्तममञ्चरं भवेदित्यर्थः । षष्ठं तदष्टमं । अस्या एव
 विद्यायाः षष्ठं रेफः रे इत्यक्षरमेवस्या अष्टममञ्चरं विद्यात् जानोदादित्यर्थः ।
 हृदम्बुमरुदत्तिं स्वा इति नवममञ्चरं । हंसश्च मरुता युक्तः हा इति दशममञ्चरं
 भवति । अनया प्रोक्तया दशाच्चर्या अस्याः कुरुकुल्यायाः वलिम् अतएव
 विद्यया । ताराशक्तेः सर्वपूजादौ शोङ्गशर्णीन वलिरिति सम्पूर्णायाः । परमेश्वरीति
 देवीसम्बुद्धिः ॥ २७ ॥

ध्यानमित्यादिभिः ऋदित्यन्तेस्त्रिभिः श्लोकैर्वलिदेवसायाः ताराशक्ते-
 वलिसमयध्यानमुपदिशति । तत्र अस्यास्ताराशक्तेः यस्मात् कारणात् स्मृतेः
 वच्छमाणध्यानादित्यर्थः । वरपङ्कजे वामदक्षिणाभ्यां । शक्तिभिः आवृतामिति
 पूर्वत्रान्वयः । न्यस्तपदाम्बुजयुगां वलिग्रहणार्थमभिमुखमायान्तौमित्यर्थः ॥ ३० ॥
 होममित्यादिना श्लोकेन देव्याः कुरुकुल्याया नियं होमद्रव्याख्युपदिशति ।
 तत्र वा विकल्पे ॥ ३१ ॥
 प्रावदित्यादिना कियामित्यन्ते नाथहेनैकेन शोकेन पञ्चविंशत्यर्णाया मुल-

कुर्यान्नित्योदितेष्वन्यतमेन हवनक्रियाम् ।
 एवं संसिद्धविद्यस्तु नित्यार्चानिरतस्था ॥ ३३ ॥
 प्रयोगानाचरेद्गत्या काम्यान् प्रोक्तव्रामेण वै ।
 होमेन पूजया यन्त्रभावनेन च तान् शृणु ॥ ३४ ॥
 घृताक्तैः सर्षपेहीमादशयेद्वनिताजनम् ।
 सर्षपस्त्रेऽसंसित्तैर्मं रिचैरानयेच्च ताः ॥ ३५ ॥
 तैलाक्तैस्तु तिलैहीमान्मध्यरावे यथाविधि ।
 नागौनरन्त्रपानन्यान् वशयेत् यावदायुषम् ॥ ३६ ॥
 अजाघृताक्तैर्ब्वं भूककुसुमैर्मध्यरावकी ।
 हवनाद्वनिताः सर्वा मोहयेत् प्रेमकौतुकैः ॥ ३७ ॥
 चौराक्तैर्मध्यिकापुष्पैर्हवनात्त्राह्मणाद्वपान् ।
 वशयेच्छतपवैश्च तथा विचकिलैः शुभैः ॥ ३८ ॥
 सवत्ससितगोदुग्धसमेतैर्नारिकेलजैः ।
 फलचोदैः सितयुतैर्हवनात् स्वांगमाप्नुयात् ॥ ३९ ॥
 नारिकेलफलचादैर्गुर्डुक्षौद्वघृताहुतेः ।
 प्रागुक्तकालतो बित्तनिचयं समवाप्नुयात् ॥ ४० ॥
 कदलोफलहोमेन स्यादाद्योऽम्बुजहोमतः ।
 कहुरहोमतां भौष्टं लभते कुमुददयैः ॥ ४१ ॥

विद्यायाः पुरस्वरणमुपदिशति । तत्र व्रतं संकल्पः । विद्यां पञ्चविंशत्यन्तरां
 नित्योदितेष्वन्यतमेन नित्यहोमोक्तेषु रक्तपुष्पादिष्वन्यतमेन ॥ ३२ ॥

एवमित्यादिनः शृणित्यन्तनार्डये नैकेन शूकेन क्षतपुरस्वरणस्यैव प्रयोग-
 योग्यतां प्रयोगप्रकाशं शोपदिशति । तत्र नित्यार्चानिरतः पुरस्वरणानन्तरमपि ।
 तान् प्रयोगान् ॥ ३४ ॥

द्वितीयादिभिः कुमुददयैरित्यन्तैः सप्तभिः शूकः चतुर्हशभिर्द्वयैहीमात्
 नामाफलप्राप्तिसुपदिशति । तत्र ता वनिताः । तैलाक्तैस्तिलस्त्रेहाक्तौः । अन्यान्

उत्पलैः पूजयेहेवि समस्तापद्विमुक्तये ।
 पश्चैः सितैर्लोहितैश्च पूजयेदिन्द्रियास्ये ॥ ४२ ॥
 कुमुदाभ्यां यजेहित्तलाभकामनया तथा ।
 जपावन्नूककुमूलैस्तथा दाढिमजैरपि ॥ ४३ ॥
 सौगम्भिकैविचकिलैः कुटजैः शतपदकैः ।
 पुम्नागजैः पाटलैश्च चम्पकोत्त्वैर्यजेच्छवे ॥ ४४ ॥
 सप्तभिः सप्तवारेषु भास्करादिषु पूजयेत् ।
 प्रोक्तकालेषु विज्ञात्यो धराधान्यांशुकादिमान् ॥ ४५ ॥
 चन्द्रनैरर्च्च येन्नित्यं समस्तमपि वाच्छ्रितम् ।
 लभते प्राक्तकालेन तथा कालागुरुद्रवैः ॥ ४६ ॥
 कुङ्गमैर्नित्यशः पूजां कुर्यात् सौभाग्यसिद्धये ।
 कर्पूरैरायुषः सिद्धै वश्यस्त्वैधनसिद्धये ॥ ४७ ॥
 मृगस्तेऽमदाभ्यास्त्वं पूजयेन्मासमावकम् ।
 कन्दर्पसमसौभाग्यो वनितासु नरो भवेत् ॥ ४८ ॥
 एलालवङ्गक्कोलजातिभिर्नित्यशो यजेत् ।
 अब्दमावं ततो लोके विश्रुतः स्यात् स वैभवैः ॥ ४९ ॥
 कर्पूरशकलैः पूजा सर्वाभौष्ठप्रदा भवेत् ।
 पूजितैस्त्वं सु जग्धैः स्यान्नगो यात्यग्विलप्रियः ॥ ५० ॥

सामस्तादानपि । प्रे मकौतुकैः प्रणयात्वपठाभिः । व्राज्ञाणान् विप्रान् । वशयेदित्य-
 न्वयः । तथा विकल्प । सितयुतः शकरासंमिलितः । प्रागुक्तकालतः मरण्डला-
 दितः । आद्यः अस्तुजकङ्गारयोरपि विषयः । कुमुदहृयैः रक्षसितैः ॥ ५१ ॥

उत्पलैरित्यादिभिः प्रिय इत्यन्ते नवभिः श्लोकैर्नानादव्यैः पूजनैर्नानाफल-
 प्रामिसुपदिशति । तत्र सितैः पश्चरित्यन्वयः । लोहितैस्त्वात् कुमुदाभ्यां
 प्राग्वज्जपादिभिरपि श्रीलाभाय । सौगम्भिकैः कञ्जारैः सप्तभिः सौगम्भि-
 कादिभिः । तथा ममस्ताभोष्ठलाभ इत्यर्थः । वशयस्त्वैधनसिद्धये कर्पूरं रत्न-

वृत्तवयं तथाष्टारमज़ं तन्मध्यतस्था ।
 नवयोनिं विधायात् मध्ये मायां ससाध्यकाम् ॥ ५१ ॥
 आलिख्याष्टमु कोणेषु मन्त्रार्णाष्टकमालिखेत् ।
 त्रहिर्दलेष्वपि तथा लिखेह्निक्रमेण वै ॥ ५२ ॥
 वहिर्माट्टकया मायास्त्रगया प्रतिलोमया ।
 क्रमेण चाभिसंवेष्ट तेन यन्त्रेण साधयेत् ॥ ५३ ॥
 समस्तवाच्छ्रुतं पूजाधारणस्यापनादिभिः ।
 यन्त्रं गोचनयालिख्य भूर्जे वा क्षौमखण्डके ॥ ५४ ॥

न्यः । मृगस्वेदमटाभ्यां मृगस्वेदेन मृगमदेन चेत्यर्थः । ततः यजनतः ।
 तैः कपूरादिभिः । जन्मैभृत्तितः ॥ ५० ॥

वृत्तवयमित्यादिभिः स्थापनादिभिरित्यन्तैरधर्मेऽस्त्रिभिः श्लोकैः पञ्चविंशत्य-
 चरया लतोयया मूलविद्यया यन्त्रनिर्माणोपदेशं तदिनियोगप्रकारप्रस्तावं
 च करोति । तत्र तत्त्वाध्यतः अष्टदलाङ्गमध्यतः । तथा कुलसुन्दरीपटलोक्त
 प्रक्रियया । अत एव मध्ये सर्वमध्ययोनिमध्ये । मायां प्राग्वत् हृष्णेषां सविसर्जनीयां
 पञ्चविंशत्यत्तरविद्यायामिकादशाकरभूतां । अष्टसु काणिषु मध्यकोणविधुरेषु
 मन्त्रार्णाष्टकं प्रथमहितीयखण्डप्रकृतिभूतपञ्चविंशत्यत्तरमूलविद्याक्षरपञ्चविंशत्यु
 आदितोऽक्षराष्टकमित्यर्थः । आलिखेत् अग्रात् प्राटि खमिति मम्बदायः । वहिः
 नवयोनिः । तथा प्रागुक्तमस्त्रकः । हिदिकमेणा प्रतिदलन्त्र योनिलिखित
 विद्याक्षरनवकादुपरितनानि षोडशान्तराणीति शेषः । वहिः अष्टपत्रपद्माहिर्गंत-
 वृत्तवयान्तरालवोद्योहये । मायया स्त्रगया विमर्जनौययुक्ताया विन्दुयुक्ताया च । क्रमेण
 अनलोमेन च । स्थापनादिभिरित्यत्रादिशब्दोऽभिषेकादिविषयः । यन्त्रविर-
 चनाक्रमां यथा—अभोष्टमानभ्रमतोऽन्तर्वर्हिर्विभागेन वृत्तवयं समध्यस्त्रतं
 निष्पाद्य तत्राष्टदलं पद्मं विधाय तत्कर्णिकायां प्राग्वत् नवयोनिक्रं विधाय
 तत्र मर्वमध्यस्थयोनिमध्ये प्रथमहितीयखण्डप्रकृतिभूतपञ्चविंशत्यत्तरात्तौयमूल
 विद्यायामिकादशाक्षरभूतां सविसर्जनीयां हृष्णेषां साधकादिवययुक्तामालिख्य
 वाह्यकोणेष्वष्टस्त्रयादिप्राटिक्षण्यात्तम्लविद्याक्षरेष्वादितोऽष्टौ संलिख्य तहस्ति-
 रष्टदलेषु प्रागुक्तमात् मर्वमध्यलिखितहृष्ण खाविधर शिष्टाक्षरघोडशकं
 प्रतिदलं हिहक्तरं क्रमात् ममालिख्य तदाङ्गगतवृत्तवयान्तरालवोद्योहये

गुलिकीकृत्य सिक्थस्य मध्यगं तद्विधाय तु ।
 तापयेद्राविषु दिनैः प्रागुक्तैः स्थियमानयेत् ॥ ५५ ॥
 दरदेन विलिख्यैतत् पटे वा फलकोदरे ।
 तव देवौ समावाह्य पूजयेत्तैर्दिनैर्भवेत् ॥ ५६ ॥
 वशो विभुवनं सर्वं नरनारौनृपादिकम् ।
 गजवाजितरक्षादितिथगजातौरपि ध्रुवम् ॥ ५७ ॥
 तत्यन्तं मिष्ठुतौरे वा नदौतौरेऽथबा लिखित् ।
 गौरकेण समावाह्य देवौ तत्रैव पूजयेत् ॥ ५८ ॥
 समस्तरोगदुःखार्त्तिशान्तिः स्थादुदितैर्दिनैः ।
 लाभाश्च पूजनात्तत्र पशुदासौधनार्दिनाम् ॥ ५९ ॥
 तत्यन्तं चन्दनैः कृत्वा पीठे तद्विनपूजनात् ।
 पुत्रपौत्रकलादाज्ञाधनधान्यादिमान् भवेत् ॥ ६० ॥
 तत्यन्तं हेमरूपे वा भूर्जे वालिख्य धारणात् ।
 समस्तरोगदुःखार्त्तिरहितो वर्षते सुखो ॥ ६१ ॥

अन्तर्वीर्यां माणकया विमर्जनोययुक्तया प्रतिलोमया प्रागवत् संवेष्य तदाह्वावोष्या-
 मनुलोमया अनया विन्दुयुक्तया च तथा प्रागवत् संवेष्य वच्छमाणपूजादि-
 क्रमेण विनियोगात् सर्वफलसिद्धिरिति ॥ ५४ ॥

यन्वमित्यादिभिः सुखो इत्यमौरर्हाद्यैः सप्तभिः श्लोकैस्तस्य यन्वस्य
 प्रयोगपञ्चकमुपदिशति । तव यन्तं प्रोक्तं । आलिख्ये ति पदच्छेदो वा विकल्पे ।
 सिक्थस्य मधूच्छिष्टस्य । गुलिकीकृत्य यन्तं । प्रागुक्तैर्मण्डलादिभिः । दरदेन
 प्रागवत् । एतद् यन्तं । वा विकल्पार्थः । तव यन्तमध्ये पूजयेत्वित्यक्रमतः ।
 तैः प्रागवत् वशे भवेदिति पूर्वत्र सर्वभ्यः । तरक्षः व्याप्रः तिर्थगजातौरतुष्यदौ
 ज्ञातीः वशयेदिति शेषः । सिष्ठुतौरे ममुद्रतौरे । वा विकल्पार्थः । अथवेति
 च तद्वत् आलिख्येत् । तव तव सुममे भूतले इति शेषः । तव यन्ते पूजयेत्
 प्रागवत् । उदितैः प्रागवत् तव पूजनादित्यन्वयः । तवेति सिष्ठुतौरादिविषयः ।

प्राक् प्रत्यग्दक्षिणोदक्कक् सूतषट्कनिपातनात् ।
 कोष्ठेषु पञ्चविंशत्सु त्रीणि काणेषु माजेयेत् ॥ ६२ ॥
 कोष्ठैव्वच्चं ततः शेषैस्त्वयोदशभिरौरितम् ।
 तन्मध्ये शक्तिमायास्थामालिस्त्वास्यां ततोऽभितः ॥ ६३ ॥
 लिखेद्धिद्यां ततस्त्विन् पूजयेदद्वृगाचके ।
 वाञ्छितां वनितां मानकुललक्षातिलङ्घनीम् ॥ ६४ ॥
 दृशराजदले कृत्वा यन्तं सप्तपरिङ्गुभिः ।
 पट्टशुणठोमागधिकामरिचार्कपयोयुतम् ॥ ६५ ॥
 निशासु सिक्त्यगं दौपवङ्गौ सन्नापयेउजयम् ।
 विदां वयोदशार्णन्तु तद्विग्वक्त्रो दिनैः स्त्रियम् ॥ ६६ ॥

धनादीनां लाभाश्वेति चान्वयः । आज्ञाचरा वलालंघनोयवचनतः । वाइयं
 विकल्पार्थः ॥ ६१ ॥

प्राक् प्रत्यग्त्यादिभिः मत्तिभा इत्यन्तैर्दशभिः श्लोकैस्त्वयोदशक्तरया द्वितीयया
 मूलविद्यया कोष्ठवज्यन्तवनिर्माणं तेन यन्त्रेण प्रयोगचतुष्टयस्त्रोपदिशति ।
 तत्र त्रीणि प्रतिकोणमिति शेषः । शेषैः कोष्ठैस्त्वयोदशभिरित्वान्वयः ।
 तन्मध्ये यन्त्रस्य सर्वमध्यकोष्ठे । शक्तिमायास्थां शक्तिरिति विसर्जनीयहङ्गे-
 खाया ईकारस्यापि नाम अत सम्प्रादायात् प्रकरणात् विसर्जनीयस्य नाम
 मायेति च पूर्वोक्तानां नाम अत प्राग्वत् हङ्गे खाया मायेति नाम तेन विद्याया-
 भिकादशक्तरभूतविसर्जनोयहङ्गे खास्यं यथा भवति तथा इत्यर्थः । आस्थां
 साधकादीनां । ततः मध्यकोष्ठतः वहिरिति शेषः । विदां सशक्तिहङ्गे खाविधुरां
 द्वादशक्तरां । तस्मिन् यन्त्रे पूजयेदेवमिति शेषः । यन्वविरचनाक्रमा यथा—
 प्राक् प्रत्यग्दक्षिणोदक्कक् समान्तरालानि षट्सूत्रास्थास्फाल्य पञ्चविंशतिकोष्ठानि
 निष्पाद्य तेषु कोष्ठेषु प्रतिकोणं प्रतिकोणं चतुर्षु कोणेषु त्रीणि त्रीणि
 कोष्ठानि मध्यूय द्वादशकोष्ठानि मध्ये वज्रूपं यथा भवेत्तथा मार्ज-
 यित्वा शिष्टकोष्ठत्रयोदशक्कं सर्वमध्यकोष्ठमध्ये त्रयोदशक्कं रहितायमूलविद्या-
 क्तरत्रयोदशकं एकादशक्तरभूतां सर्विसर्जनोयां हङ्गे खां प्राग्वत्

आकषं येद्वागच्छेत्तव कामज्वराच्छनः ।
 अवस्थाभिष्ठ दशभिर्मृतिमेति मुनिश्चितम् ॥ ६७ ॥
 भूर्जं तालदले वा तदालिख्य स्पष्टविग्रहम् ।
 मधूच्छिष्टप्रतिकृतै ऋजुं तं तापयेत्तथा ॥ ६८ ॥
 नरनारोन्तपञ्चान्यं प्राणिनां स्ते हर्विहूलाम् ।
 करोति यावद्देहान्तं तं प्रतीपा लपन्ति च ॥ ६९ ॥
 कज्जलैर्यन्वमालिख्य भूर्जं त्तौमि मितं यथा ।
 जपित्वा धारयेत् मर्वरागदुःखार्त्तिनाशनम् ॥ ७० ॥
 गैरिकैश्चन्दनोपेतैरालिख्य विमलाम्बरे ।
 तदा स्त्रियः शयानस्य वैरिग्रया दासमर्द्विभाः ॥ ७१ ॥
 वृत्तद्वयान्तराकृत्वा पट्कोणं तस्य मध्यतः ।
 भूः स्वर्गभगतं नाम विलिख्यास्तिषु पट्स्वर्पि ॥ ७२ ॥

साधकादितयास्यायुक्तामालिख्य तदधिपंक्तिकोषमध्यविकमध्यकोषमारभ्य युक्त
 क्रमं स्वप्रादक्षिण्यनिर्गमनगत्या गिष्ठकोषद्वादशकं मध्यकाष्ठलिखितमविसर्ज
 नोयहृष्टे स्वाविधुरं हितोयमूलविद्याच्चरद्वादशकमालिख्य तत्र प्रजादिभिर्वच्छ-
 माणः प्रयोगैर्वच्छमाणफलमिहिरिति । दण्डराजदले तालपत्र इत्यर्थः । यन्व-
 प्रोक्तं । पट्टुलवणं मागधिका पिपूला मिक्यगं प्रागवत् । दोपवङ्गा दोपरूपाग्नौ ।
 तद्विग्रहः । साध्याशाभिमुखः । दिनंर्मण्डलादिभासः । नचागच्छत् साध्यापदिति
 शेषः । तत्र यन्वे स्थिता अवस्थाभिष्ठ दशभिः नयनप्रोत्यादिभिर्मरणादिभिः ।
 ऋतिमिति दशमावस्थास्त्रूपः । वा विकल्पः । तद् यन्वं । मधृच्छिष्टः प्रतिकृतैः
 साध्यायाः । तत्त्विर्माणमेकत्रिंशि पटले वच्यमाणांशकानुगुणतः । तथा
 विद्याजपसहितं दोपाग्नां प्रोक्तदिनादित्यर्थः । अन्यशब्दः सामन्तादिविषयः ।
 तं प्राणिनः । प्रतीपाः प्रतिकूलाः । कज्जलैर्मौभिः । मितं त्तौमविशेषणमेतत् ।
 अथवेति विकल्पार्थः । जपित्वा प्राणप्रतिष्ठादिसहितं मूलविद्याम् । आलिख्य-
 यन्वमिति शेषः । धारयेत् तद्वच्छमहिताम्बरमितिशष्टः ॥ ७१ ॥

वृत्तद्वयेत्यादिभिर्विहित्यन्तेर्दशभिः श्वोकेः सप्ताक्षरया प्रथमया मूलविद्या
 यन्वनिर्माणक्रमं तेन यन्वेण प्रगागक्षोपदिग्रन्ति । तत्र तस्य पट्कोणस्य

षड्क्षराणि विलिखेत् सप्तान्नर्थाः क्रमेण वै ।
 यन्वसंतत्तालपत्रं भूर्जं त्रौमेऽर्कपत्रकं ॥ ७३ ॥
 प्रजय विद्यामयुतं वल्मीकि निच्चिपेच्च तत् ।
 तत्र म्यिता अभुजगः पलायनं इष्ट तद्दिने ॥ ७४ ॥
 तदृर्मिकाढौ मंलिख्य मंजप्याभ्यर्चा कुवचित् ।
 विधाय नित्यशः पृजाममेति रक्तो गर्ह ॥ ७५ ॥
 भूतप्रतपिशाचापमारवेतालराज्ञमाः ।
 यन्नगस्त्वं भजगवृश्चिकाद्या न तत्र वै ॥ ७६ ॥
 तस्मिंस्त्रौमलिलं जपित्वा विद्ययानया ।
 महस्वारं मंलिलं रासकः च्वेडनाशनः ॥ ७७ ॥
 तत्पोतं जठरं प्राप्तमर्णवं नाशर्याद्विषम् ।
 देहगं परमेशानि विविधं भौषणात्मकम् ॥ ७८ ॥

भूः स्वगर्भेत भूरिति ओकारः स्वमिति विन्दुः प्रथममूलविद्यादिवर्णभूतम्-
 विन्दुकतयोदशस्वरगर्भेतमित्यर्थः । नाम प्राग्वत् । षड्क्षराणि मध्यलिखित
 प्रथमान्नरमूलप्रणवविधुराणि सप्तान्नर्थाः मूलविद्यायाः क्रमेण अग्रादिप्रादिच्छिख-
 रूपण एतस्मिंखत्वेति शेषः । अथवेत्याहार्थः । विद्या सप्तान्नर्थाः । तद्यन्वत् ।
 तद्दिने निच्चिपदिने । यन्वस्याय विरचनाक्रमः यथा अभोष्टमानभवमणिनान्त-
 वहिर्विभागता वृत्तदयं विधाय तवान्तस्त्वं त्तमभ्यं प्राग्वत् पटकोणं विधाय
 तत् पटकोणमध्ये प्रथमभूतमसान्नरमूलविद्याद्यन्नगभूतं प्रणवं प्राग्वत् साध्य-
 गभमानिख्य वहिःपटसु काणषु अग्रादिप्रादिच्छिखन मध्यलिखितप्रणवविधुराणि
 मूलविद्यायाः सप्तान्नर्थाः (? षड्क्षर्याः) षड्क्षराण्यांलिखत् । एवमेतद्यन्वत्
 भूर्जादिष्वन्यतमि लिखित्वा सप्राणप्रतिष्ठं सप्तान्नर्याविद्यामयुतं जपित्वा तस्य
 यन्वस्य वल्मीकनिच्चिपणान्तवस्याः सर्पाः तद्दिन एवोऽस्त्राटिता भवत्तीति । तद-
 यन्वत् ऊर्ध्विकाढौ ऊर्ध्विक्त्यङ्गलोयकम् आढौ शब्दो वलयाङ्गदायाभरणविषयः ।
 रक्षत् पुरुषस्य । वृश्चिकाद्याः आद्यशब्दो लृतामृषकाऽदिविषयः । तत्र म्यापितश्च-
 विशेषणम् । तत् ऊर्ध्विकादिलिखितं यन्वम् । अनया प्रथमया सप्तवर्णाण्या आसेकः
 अभिषेकः । च्वेडनाशनः सर्वविषापहरः । तद्यन्वाधिवासिताभिरङ्गिः सेकः

तद्विलिख्य नखायेण नारिकेलदले स्मरन् ।
 तदूपं फणिनं विद्याजपपूर्वं नखादिना ॥ ७६ ॥
 पीड़नात् पाटनाङ्गोगी पौड़ितः पाटितो भवेत् ।
 एवं सर्वं विप्रकारं गरलं नाशयेदिदम् ॥ ८० ॥
 वालुकासु समालिख्य यन्वमभ्यर्च्छा देवताम् ।
 तत्र तैर्वैष्यं तत्र सप्त भोगिनं न ब्रजेद्वहिः ॥ ८१ ॥
 अनाहत्तानि विद्यायामन्तराणि वयोदश ।
 तैः षोडशस्वरोपेतैः संख्याष्टौ च शतहयम् ॥ ८२ ॥

देहगमिति विषविशेषणं विविधं प्राग्वत्तस्यावरजङ्गमकार्तिमालकम् ।
 एतदुक्तं भवति यन्त्राभिवाभिताभिजसं जलं पौतं जठरगतविषं देहगतं
 विविधञ्च नाशयेदिति । तद यन्त्रं । तदूपं यन्त्रं लिखितनालिकेरपत्ररूपं
 स्वरचित्यतान्वयः । पौड़ितः पाटितमिति दित्यत्वाटङ्गोकरणीयं यन्त्रपीडनात्
 पाटनात् पौड़ितः पाटितश्च त्वये । एवमुक्तरूपतः । त्रिप्रकारं प्राग्वत् इटं यन्व
 वालुकासु मिकताषु । यन्त्रं प्रोक्तम् तत्र यन्त्रे । तैः ताभिरित्यर्थः । वालुका-
 विशेषणत्वात् । अत्रापि दित्यत्वाटचिन्तयं ब्रजेत् । प्रबुद्धोपि भोगी वहिः
 वालुकाविडनात् ॥ ८१ ॥

अनाहत्तानीत्यादिना महेश्वरीत्यन्तेन श्लाकद्वयेन पञ्चविंशाच्चरायां खरण्ड-
 हयप्रकृतिभूतायां टृतोयायां मूलविद्यायां प्राग्वटपुनकत्रंस्त्रयोटशभिरक्षरैः स्वर-
 प्रमाणणाद्योत्तरदिशतमंख्यैस्तैर्यन्त्राष्टकमुपर्दिशति । तत्र विद्यायां सर्वप्रकृति-
 भूतायां पञ्चविंशाच्चरायां मूलविद्यायां वयोदश तानि तु ककार उकार रेफ
 लकार यकार ओकार ढकार सकार वकार जकार नकार शकाराच्चराणि ।
 अवामस्युक्तस्वरयहणेऽपि प्रागुक्तप्रयोजकातिलङ्घनेन मंयुक्तस्यापि स्वरस्य यहणे
 त्रयोदशेतुप्रक्तिप्रावस्थात् तयोरचरयोरनाहृत्तत्वमस्येव । तैः अनाहत्ताच्छैः ।
 तानि प्रष्ठोत्तरदिशतसंख्यात्यवराणि । पूर्वाद्ययन्त्रं पूर्वोक्तेषु यन्त्रे षाद्ययन्त्रे ।
 अस्मिन्नेव पठते पूर्वव बुत्तवयमित्यायेकपञ्चाशत्तमाद्येन श्लोकवयेण प्रोक्ते ।
 मध्यतः सर्वमध्यतो हयं । अक्षरयोः । वहिर्मध्यानितः । प्राग्वदिनिखंडिति
 सम्बन्धः । तैः अष्टात्तरदिशतमंख्यैरक्षरैः । अष्टौ सम्बूध्य । महेश्वरीति

तानि पूर्वाद्ययन्वे तु विलिखेन्मध्यतो हयम् ।
 वहिः प्राग्वत्ततस्तैः स्यात् यन्वाण्यष्टौ महेश्वरि ॥ ८३ ॥
 तेष्वाद्यं सर्ववारेषु विनियुज्ञागदुदौगिते ।
 द्वितौयादौनि यन्वाणि सप्त भान्वादिवासरं ॥ ८४ ॥
 विनियुज्ञागत् प्रोक्तकर्मस्वास्यालेखनपूर्वकम् ।
 वागास्यां सप्तमौयुक्तामालिखेत् साधयेति तत् ॥ ८५ ॥
 वश्याकर्षणशान्त्यास्त्रै विद्ध्यादादायन्वतः ।
 प्रोक्तक्रमेण विधिना शान्तिमर्चनतस्तथा ॥ ८६ ॥
 सप्तमं पूजितं क्वापि स्थापितं पोतगर्भके ।
 तत्राशयन्ति तत्पोतमधौ सर्वं तथा शिरे ॥ ८७ ॥

सखुद्धिः । एतदुक्तं भवति पूर्वोक्तेषु यन्वेषु आद्य वाह्नाटभग्नतरप्रविश-
 क्रमाद्वृत्ततयाष्टपदास्त्रुजनवयानिरूपे यन्त्र मर्वमध्यं स्व रविकृतपञ्चविंशा-
 त्तरं मलविद्यानावृत्ताच्चरत्याटशकमंजाताऽन्तरदिशतमस्येष्वक्तरेष्वाटितोऽचरहयं
 प्रत्यक्तरं साध्यादुपेतमालिख्य तदाह्यगतकोणेष्वएसु सर्वमध्यलिखिताच्चर-
 हयादुपरितनान्यष्टाच्चराण्यग्रात् प्राटच्छिख्यनालिख्य तदहिरष्टपत्रे षु प्रतिपत्रं
 हयंहयमितिक्रमेण नवयोनिर्विलिखिताच्चरतश्कादुपरितनानि षोडशाच्चराणि
 प्राग्वदालिख्य एवं संभूय षड् विश्वत्यराणि क्रमादिलिख्य वाह्नवृत्ततयान्तराल-
 वीयिहये प्राग्वत् माटकाविष्टनं कुर्यात् । एतत् प्रथमं यन्वं । एवमस्मित्वेव
 यन्वं पूर्वलिखिताच्चरष्टड् विश्वतिकादुपरितनमुपरितनमत्रष्टड् विश्वतिकं क्रमे
 णालिख्य पूर्वोक्तेन यन्वेण महाष्टो यन्त्राणि सम्मादयेदिति ॥ ८३ ॥

तेष्वादिभिजम्निमित्यन्ते: षड् भिः षोडशाद्यन्वाष्टकविनियोगादिकमुप
 दिशति । तत्र तषु अष्टम् यन्वेषु । आद्यं यन्वमिति शेषः । उर्द्धारितं वश्या-
 कर्षणत्याटिष्ठड्गीतितमश्चोक्तं वक्त्रमाणि । सप्त इति पदच्छेदः । भान्वादि-
 वारकं आदिशब्दः सोमाङ्गारकवुधवृहस्तिशुक्रशनेश्वरविषयः तेषां वारे
 इत्यर्थः । प्रोक्तकर्मसु वक्त्रमाणकर्मसु । आरामालिखनपूर्वकं प्राग्वत् साध्यादि-
 नामालिखनपूर्वकमित्यर्थः । वागास्यां साध्याधः साधयेति । तदिति लेखनोय-
 वाक्यरूपं । एतदुक्तं भवति मर्वमध्यगताच्चरहयमध्ये प्रलेकस्मिन् वारे एतत्

तथा वारेषु तेषुक्तान्यालिख्याभार्च्येच्छिवाम् ।
 वाच्छितेषु समस्तेषु तैर्दिनैस्तान्यवाप्न्यात् ॥ ८८ ॥
 रोगशान्तिं जयं लाभं नानाभौष्टार्थविग्रहम् ।
 शतुभङ्गं वशं नारौनृपमर्त्यादिजन्मनाम् ॥ ८९ ।
 प्राक्प्रत्यगदक्षिणोदक्षसृताण्याम्फालयेत् क्रमात् ।
 हाविंशतिं ततश्चैकचत्वारि शत्तुःशतम् ॥ ९० ॥
 तेषु कोणेषु परितो मार्जयेत् पूर्ववत् क्रमात् ।
 पञ्चपञ्चाशदन्यानि काष्ठवच्च महेश्वरि ॥ ९१ ॥
 शतदयं चैकविंश्च तेषु दिक्षु विकोणकम् ।
 मध्येऽवशिष्टनवकमध्ये नामोदरां लिखेत् ॥ ९२ ॥

माधयेति अक्षराखधरादूर्ढ्वमालिखेदिति । आद्ययन्तः अष्टस्त्रिति शेषः ।
 प्रोक्तक्रमेणति विधिनव्यस्य विशेषणम् । स विधिसु प्राणपनिषापुरःसरः आधार-
 स्थापनादिः । अर्चनतः तत्र देवापूजनतः । तथेति समच्चये पूजितम् । तत्त्व-
 प्राप्तवारिषु नाशयन्तर्ताति यत्क्रमसमस्त्वयापित्र्या वहुवचनम् । शिवे इति देवी-
 मस्त्र इदः । तेष्विति वारविशेषणम् । उक्तानि यन्त्राणीति शेषः । तैः प्राग-
 वन्मरण्डलादिभिः । तानि रोगशान्यादीनि वच्चमाणानि । मर्त्यगदिजन्म-
 नामित्यादिशब्दः अमात्यसामस्तादि सकलप्राणिजातविषयः ॥ ८८ ॥

प्राक्प्रत्यग्यादिभिः शिवे इत्यन्तैः षड्भिः श्लोकैः प्रागुक्तैः स्वरप्रसा-
 रितेरषोक्तरद्विशतसंख्यैमूलविद्याच्चरैविकृतमूलविद्याच्चरपञ्चविंशतिकैश्चैकविंश-
 त्यधिकद्विशतकाष्ठरूपवच्चयन्वनिर्माणं तद्विनियोगांशेषोपदिशति । तत्र क्रमा-
 हाविंशतिं प्राक्प्रत्यगदाविंशतिं दक्षिणोदक्षसृताविंशतिमिति एवं क्रमादित्यर्थः ।
 तत्र आस्कालनतः । तेषु एकचत्वारि शदधिकचतुःशतसंख्येषु कोष्ठेषु । कोणेषु
 चतुर्षु । पूर्ववन्मध्ये वज्राकारं यथा भवति । क्रमात् पञ्चपञ्चाशत् प्रतिकोणं पञ्च-
 पञ्चाशत् कोष्ठानि इत्येवं क्रमादिति यावत् । संभूय चतुर्षु कोणेषु विंशत्यधिक
 द्विशतसंख्येषु कोष्ठेष्वित्यर्थः । चतुःकोष्ठैः प्रतिदिशमिकैककोष्ठमार्जनत
 इत्यर्थः । अन्यानि मार्जनावशिष्टानांति शेषः । तेषु एकविंशत्यधिकद्विशत-
 संख्येषु कोष्ठेष्वित्यर्थः । चतुःकोष्ठेषु प्रतिदिशं एकैककोष्ठमार्जनत इत्यर्थः ।
 प्राणमध्यतः प्राणिदग्नत पञ्चिकोष्ठेषु मध्यकोष्ठमार्भये त्यर्थः । तानि अष्टोक्तर-

मायां तदभितो मन्त्रवर्गांस्त्रिस्त्रिःक्रमणं वै ।

त्रिकोणेषु च साध्यानि लिखेद्ब्रह्मितीरितम् ॥ ६३ ॥

तद्ब्रजयन्त्रे तु पटे चौमं वा सुसिते शुभे ।

विलिख्याभार्च्चां तत्यन्तं पोते रक्षति वार्णधौ ॥ ६४ ॥

प्रागुक्तानि समस्तानि साधयेद्ब्रह्मरूपिणा ।

यन्त्रेणानेन कालेन प्रोक्तेन मततः शिवे ॥ ६५ ॥

हिशतमसंख्याति स्वरविकृतमूलविद्याक्षराणि लिखेत् । यावदन्तरपर्यावरान्तः ।
मध्यं यन्त्रस्येति शेषः । नवकमध्यं नवकमध्यकोष्ठ इत्यर्थः । नामोटरं
साधकाटिनामगर्भां । मायां पञ्चविंशार्गमूलविद्याया एकादशाक्षरभूतां । तदभितः
तटत्तर्गतमध्यं कोष्ठानन्तरप्राक्पद्मकिमध्यकोष्ठमारभ्य प्रादद्विष्णुनिर्गमनगत्या
त्रिःत्रिःकमेण मध्यकोष्ठवर्जं प्रतिकाष्ठमिति शेषः । त्रिकोणेषु चित्यत्र चकारा
चतुर्षु दिकाणेष्वपि माध्याक्षराणि मायास्त्रानि लिखेदिति । तद्यन्तं ब्रजयन्त्रं
मिति शेषः । यन्त्रविरचनाक्रमो यथा - प्राक्पद्यग्दद्विष्णोदक्षममान्तरगालानि
द्वाविंशति द्वादिंशति सूत्राण्यास्फाल्यं तेनैकचत्वारिं शटधिकचतुःशतसंख्यानि
कोष्ठानि निष्पाद्य तेषु चतुर्षु कोणेषु प्रतिकोणं पञ्चपञ्चाशत्कोष्ठानि सम्भूय विंश-
त्यधिक हिशतमसंख्यानि कोष्ठानि प्राग्वद्यमध्ये वज्राकारं यथा भवति तथा तथा
मार्जयित्वा ततश्चतुर्षु दिक्ष व्रतिदिशमिकक कोष्ठमार्जनतश्चत्वारि त्रिकोणानि
कत्वा शिष्ठेषु सप्तदाधिक हिशतमसंख्यं षु कोणेषु मर्वप्राचोनपञ्चकिस्यकोष्ठवर्ये
मध्यकोष्ठमारभ्य प्रादद्विष्णुप्रवेशगत्या युक्तकममष्टोक्तरशतहिशतमसंख्यानि
स्वरविकृतमूलविद्याक्षराणि यावदन्तरपर्यावरान्तमालिख्य तता मध्यतः शिष्ठेषु
नवसु कोष्ठेषु सर्वमध्यस्थकाष्ठमध्ये पञ्चविंशार्गमूलविद्याया एकादशाक्षरभूत-
हृष्णं खां माध्यगर्भामालिख्य शिष्ठेष्वप्तसु कोष्ठेषु मध्यकोष्ठानन्तर प्राचानपद्म-
मध्यकोष्ठमारभ्यायुक्तकम् प्रादद्विष्णुनिर्गमनगत्या प्रतिकोष्ठं पद्मविंशाक्षर-
मूलविद्याक्षराणि हृष्णं खाविष्ठुगणाणि त्रोणि दोख्यालिख्य चतुर्दिशगत त्रिकोण-
चतुर्षेष्वपि मध्यकोष्ठवर्त् समाध्यां हृष्णलेखामालिख्य तेन यन्त्रेण वच्छमाणान्
विनियोगान् कुर्यादिति । वा विकल्पे । सुसिंत इति चौमविशेषाणम् ।
रक्षति यन्त्रमित्यत्रान्वयः । तेन कर्त्तृभूतं यन्त्रमिति । प्रागुक्तानि अत्र प्रोक्तानि
कार्याणि । प्रोक्तेन प्राग्वद्यमाल्लादिना । शिवे इति देवोमम्बुद्धिः ॥ ६५ ॥

तां देवीं पाशसम्बद्धं साध्यमङ्गुशताङ्गुनात् ।
 आकर्षन्तो स्वपाटान्ते माञ्चलिं प्रणातिं मुहुः ॥ ६६ ॥
 रक्ष रक्षति भाषनं स्मरन् विद्यां जपन्निश्चिति ।
 माध्यो नरोथ नारो च वशमर्ति मुनिश्चितम् ॥ ६७ ॥
 अथवा माञ्चलिं माध्यं प्राग्वदादिनमङ्गुर्ण ।
 प्रोतकेशसमाकृष्टं जपेत् प्राग्वद्गौ भवेत् ॥ ६८ ॥
 मन्त्राच्चराणां तेजोभिः परोतं वा तथाविधाम् ।
 स्वयमेवानर्यनान् स्मरन् जापैर्वृशं नर्यत् ॥ ६९ ॥
 एवं सा कुरुकुल्ला ते प्राक्ता मर्वार्थमाधिका
 ललिताविग्रहा यन वशिन्यादियुता ततः ॥ ७० ॥
 वृद्धितत्त्वमया व्याप्तिरिति सम्यक् ममोरिता ।
 अस्या निफालनाच्चिते तत्तत्वं स्वात्मसात् कृतम् ॥ ७०१ ॥

इति पाड़शनित्यातन्ते श्रीकादिमते द्वाविंशति पटलम् ॥ ७२ ॥

तामिल्यादिभिस्तत इत्यन्तश्चतुभिः श्रीकेमन्त्रदेवताभावनाकर्षणवशाकरणं त्वं विद्यं तस्याः कुरुकुल्लाया देव्या वशिन्यादिशक्त्येकपरिष्वृतत्ववासनां चोपदिशति । तत्र तामिल्यस्यात्तरश्चाकं (वातत्) स्मरन्निर्वर्तननान्वयः । माध्यमिल्यस्य पदस्यास्य श्रीकर्णाच्चराणगुडिगताकर्षन्तीमिल्यननान्वयः । विद्यां पञ्चविंशार्णां । प्रथर्वति पत्तव्यावृत्ता । प्राग्वदादिनं रक्षरक्षति प्राग्वत् । आकर्षन्ती देवीं स्मरन् विद्यां जपेदियथः । भवेत् प्रागुक्तः माध्यवर्गः । मन्त्राच्चराणां पञ्चविंशार्णमूलविद्याच्चराणां । तथाविधां रक्षरक्षति भाषणादियुक्ता । स्वयमेव आकर्षणाहर्त । एतदुक्तं भवति साध्य मन्त्राच्चरतंत्रोभिः परोतं तजःमहनाशक्तात् प्राग्वदाप्यमाणादियुक्तः स्वयमेव देवताकर्षणादिव तामन्तः स्मरन् विद्यां जपेन वशयताति । एवं प्राक्तरूपतः । ते इति देवीं निर्दिशति । यन ललिताविग्रहवत्त्वकार्णान् । ततः कारणात् ॥ ७०० ॥

इति पाड़शनित्यातन्ते श्रीकादिमतास्यस्य परिपूर्णस्य तत्त्वस्य ३पञ्चसारगिर्ह राजप्रकाशभिधानेन श्रीसुभगानन्दनाथेन विरचतायां मनोरमास्यायां व्याख्यायां षोडशनित्यावलिदेवतारूपकुरुकुल्लाविद्याविधानप्रका-

शनपरं द्वाविंशति पटलम् परिपूर्णं परामृष्टम् ।

ग्रन्थसंख्या । द्वादशग्राहानि यन्त्राणि द्वाविंशे व्यक्तियागताः ।

ग्रन्थाः स्युः मार्हपाटैकतत्वारिंशक्तिहयाम् ॥

त्रयोविंशपटलम् ।

अथ षोडशनित्यानामङ्गभूता तु पञ्चमौ ।
 तद्विधा कथिता पूर्वं तदङ्गानि च पूजनम् ॥ १ ॥
 साधनं मिद्वस्त्वस्य प्रयोगध्यानपूजनैः ।
 होमैर्यन्तेश्व वच्यामि समस्ताभौष्टसिद्धये ॥ २ ॥
 अङ्गानि कृत्वा मन्त्रार्गैः सप्तभिः षड्युगेन च ।
 दशभिः सप्तभिः सप्तसंख्यैर्जातिभिरन्वितम् ॥ ३ ॥
 चिकोणहृत्तषट्कोणहृत्तदयसमन्वितम् ।
 विधाय चक्रं तत्रैव स्वनाम्नावाह्न्य पूजयेत् ॥ ४ ॥

पूर्वस्थिन् हाविंशे पटले षोडशनित्यानां वलिदेवतायाः कुरुक्लाया
 विधानमुपदिश्यानन्तरं षोडशनित्याङ्गभूतायाः पञ्चम्यास्याया वाराह्ण्या विधान
 मुपदिशति । अथ षाडशेत्यायानयेत्यन्तश्चोक्तशतरूपेण त्रयोविंशेन पटलेन ।
 तत्र अथ षोडशेत्यादिना मिद्ये इत्यन्तेण श्वोकहयेन पटलार्थानुपर्दिशति ।
 तत्र पूर्वं तत्रोये पटले । साधनं विद्याया इति ग्रष्टः ॥ २ ॥

अङ्गानीत्यादिना श्वोकेन षड्हृत्यासमस्तानुपर्दिशति । अत अङ्गानि षट्
 कृत्वा इत्यस्त्रोत्तरश्चोकात्तरार्द्धान्तगतपूजयेदित्यः अन्ययः । मन्त्रार्गैर्वच्यमाण-
 संख्याकमिद्वर्मूलविद्यायामादितः सम्भूय त्रिचत्वारिंशताच्चरैः । षड्
 युगेन षड्भिरक्षरैः शिरोमन्त्रैः षड्भिरक्षरैः शिखामन्तश्चेत्यर्थः । जातिभिः
 हृत्याय नमः इत्यादिभिः षड्भिः । अन्वित क्रियाविशेषणमेतत् ॥ ३ ॥

त्रिकोणत्वादिभिरतीत्यन्तैः षड्भिः श्वोकदेव्या नित्यपूजाचक्रं सावरण-
 हयपूजाविधानं नित्यभजनक्रमं तत्प्रफलस्त्रापदिशति । तत्र समन्वितं चक्र-
 मित्यस्य विशेषणं । नित्यपूजाचक्रविरचनाक्रमायथा अभौष्टमान (प्रमाण-
 भ्रमादन्तर्वहिर्विभागेनकाङ्गुलान्तरालं हृत्तदयं विधाय तदन्तर्वृत्तमध्ये प्रागुक्त-
 मानतः षट्कोणं विधाय तत्त्वाध्यतः सम्बिरेखास्त्रष्टासृष्टं हृत्तं विधाय

दशोत्तरशताच्छर्या वाराहीविद्यया प्रिये ।
 सर्वमध्ये समभार्च्चा वामदक्षाग्नेयकोणतः ॥ ५ ॥
 क्रोधिनौ स्तम्भिनौ चगडोच्छण्डाच्चैव स्वनामभिः ।
 आद्यवीजाल्लासप्रागौरुपेतामथ पूजयेत् ॥ ६ ॥
 षट् सु कोणेषु स्वायादिव्राह्माद्या वामतोऽर्च्चयेत् ।
 द्वन्ते चैव महालक्ष्मीं पञ्चमीं मध्यतस्था ॥ ७ ॥
 वलिन्तु षोडशार्णेन कृत्वाभगच्छर्च्चोपचारकैः ।
 तद्ये तां जपेद्विद्यां सहस्रमथवा शतम् ॥ ८ ॥
 होमस्त्रं कुर्याद्विनशः सुशुद्धेस्तिलतगडुलैः ।
 घृतेन वा ततो विद्या सिद्धा खादष्टतस्ततः ॥ ९ ॥

तथाध्ये प्राग्वत् समविरेखं त्रिकोणं यथोपदेशं विधाय तत्र देवीमावाश्च
 वच्छमाणक्रमेण पूजयेदिति । स्वनाम्नावाच्च सविन्दुक्षेष्वेखादेन नाश्वा ।
 द्वितीयान्तेन क्रियायुक्तेन । तथान्त्रो यथा—इँ वाराहीमावाह्यामीति
 पूजयेत् । वच्छमाणक्रमतः दशोत्तरशताच्छर्या लृतोयपटसोक्तया । प्रिये इति
 देवीसम्बुद्धिः । सर्वमध्ये चक्रस्य सर्वमध्यत्रिकोणमध्य इत्यर्थः । वामदक्षाग्ने-
 कोणतः देव्याः । चण्डोच्छण्डामितुग्ना स्वस्वनामभिः अस्याः परिवारशत्रौ-
 नमोऽन्तर्नाममन्त्रैश्चतुर्थन्तैः पूजयेदिति सम्यदायाः । आद्यवीजाम्ब्यसप्राप्ते-
 रित्यनेनैतदुक्तं भवतोति । क्रोधिनौ स्तम्भिनौ च तत्त्वामादगात्रे सविन्दुके
 क्रोः इति स्तु इति चोच्चार्यं तत्त्वामभ्यां चतुर्थगत्ताभ्यां नमोऽन्ताभ्यामर्च-
 यित्वा तत्त्वण्डोच्छण्डान्तु माटकान्त्याक्षरभूतक्षकारस्य ओँकारप्रकरणप्राप्त
 विन्दुश्च तैः संयुतं क्षोँ इत्युच्चार्यं तदनन्तरं पारम्पर्यप्रोक्तं क्रोमिति चो-
 च्चार्यं तत्त्वण्डोच्छण्डायै नम इतुग्नार्चयेदिति । अत्र क्रोधिन्यादिश्चिति-
 तयस्य छक्षेखावैधुर्यां स्वस्वबीजादगत्वादिति सम्यदायाः । वामतः अप्रादच्छिष्ठेन
 अचयेत् । छक्षेखादैगर्नमोन्तर्नमिभिः । अवासां शक्तीनां सप्तानां छक्षेखा-
 दगत्वं स्वस्वबीजादगत्वाहित्यादिति च सम्यदायाः । द्वन्ते सर्ववाच्चगत्तद्वन्तहय-
 वोर्यां । तद्ये देव्या अये । अभिमुखं चामरतालक्ष्मतसङ्गीतादिव्याह-
 ताभिरनन्ताभिः शक्तिभिर्वृत्तहयवीर्यां परितः स्थिताभिर्महालक्ष्मादिभिरिति सम-

जितेन्द्रियो हविष्याशी मौनी सन्ध्यासु पूजयन् ।
 विद्यां जपेष्ठाच्चसंख्यां तद्गांशेन तर्पणम् ॥ १० ॥
 अर्चनं हवनं कृत्वा सिङ्गमन्तो दयान्वितः ।
 गुरुभक्तः सुसन्तुष्टः शान्तचित्तः च मान्वितः ॥ ११ ॥
 प्रयोगानाचर्द्गुक्ता यैरिष्टमखिलं चणात् ।
 सिध्यात्यय लतो देव्याः प्रसादाद्वैभवादपि ॥ १२ ॥
 ध्यायेच्च देवौ कोलास्यां तपकाञ्चनसन्निभाम् ।
 आकर्णं वनितारूपां ज्वलतपिङ्गशिरोकृहाम् ॥ १३ ॥

दायः । पञ्चमीं वाराहीं मूलदेवतां । मध्यतः प्राग्वत् । तथा मूलविदया त्रिवाराद-
 हीनमिति शेषः । अर्चयेदिति पूर्ववानयः । एतदुक्तं भवति चक्रमध्ये देवी-
 मावाह्य तदनन्तरं सविन्दुक्या हृष्णे खया विधुरैर्मोन्ते र्नामभिरभग्रच्य (१) तद्विः
 षट्सु कोणेषु ब्राह्मणदग्गाश्चामुण्डान्ताः षट्शक्तीश्च सर्व वाह्यवृत्तियवीथां देव्य-
 ग्रमभिसुखमासीनां प्रोक्तराज्यचिङ्गपरिवारां महालक्ष्मीच्चैवं सम्भूय मसशक्ती-
 स्तन्नामन्त्वैः हृष्णे खाद्यैर्मोन्तैरर्चयित्वा पुनरपि मध्ये देवीं तदिदया
 त्रिवारादहीनमर्चयेत् इति । वलिन्तु षोडशार्णेन षाढ़ग्राञ्चरण वलिमन्त्रेण
 पूजारथावसानसमये वलिं प्राग्वत् कुर्यादित्यर्थः । सर्वत वलिहयप्रदानं
 मूलदेवतायथभागे इति ममदायः । उपचारकैः षोडशभिः । आवाहनाद्यनन्तरं
 पूजान्ते च अत्रार्घ्यापानमनुक्रमपि पूर्वमेव साधारणोक्तत्वात् । षड्ङ्ग-
 मूलाभ्यां प्राग्वत् स्थापयेदिति सुख्यागमः । तां दशोक्तरशताक्षरौ । अथवा
 विकल्पार्थः । वा पञ्चान्तरे इति प्रोक्तनित्यभजनतः ॥ ८ ॥

जितेन्द्रिय इत्यादिभिर्वैभवादपोत्यस्तंस्त्रिभिः श्वोकैमूलदेवतायाः पुरश्चरणं
 कृतपुरस्तरणस्य प्रयोगार्हत्वद्विषयिति । तत्र अपेष्ठाच्चसंख्यां केवलमर्चनं
 हवनं जपदशांशंतर्पणं हवनं च कुर्यादिति सर्वमन्तसामान्यं । सिङ्गमन्तः
 प्रोक्तरूपतः दयान्वित इत्यादिसिङ्गमन्तलक्षणं । वैभवात् देव्या वैश्वरूप्यात् । अपि:
 समुच्चये ॥ १२ ॥

ध्यायेदित्यादिभिर्विश्वत इत्यन्तैश्चतुस्त्रिंशता श्वोकैः देव्याः सपरिवारायाः
 स्तन्नमनित्यपूजासु ध्यानं आवाहनस्त्रियदित्यिति । तत्र ध्यायेदित्यादिभिः शिवे

१ । “स्थापनादीनुपचारान विधाय मूलविद्यैषा एकवारमध्यर्षे” इत्यधिकः पाठः ।

विनेतामष्टहस्ताच्च चक्रशङ्खमथाम्बुजम् ।
 पाशच्च मुशलं शौरमभयं वरदं तथा ॥ १४ ॥
 दधानां गरुड़स्कन्धे मुखासौनां विचिन्तयेत् ।
 नित्यपूजासु तच्छक्तौस्तत्समानाः स्मरेच्छिवे ॥ १५ ॥
 प्रयोगेषु स्मरेदेवां सिंहस्यां व्याघ्रगामपि ।
 गजारुढां हयारुढां ताव्यरुढाच्च शक्तिभिः ॥ १६ ॥
 ध्यामामयरुणां पीतामसितां धूमविग्रहाम् ।
 तत्प्रयोगेषु च तथा ध्यायेत्तत्तदवास्थय ॥ १७ ॥
 अरुणामरुणाकल्पामरुणाभिष्ठ शक्तिभिः ।
 आवृतां पञ्चमौ ध्यायन् जपेदग्न्याम्पर्युनिशम् ॥ १८ ॥

इत्यन्तैस्तिभिः श्लोकैँद्याः स्वतन्त्रनित्यपूजासु क्वचित्प्रयोगेषु च ध्यानावाहनविशेषादिकमुपदिशति । तत्र ध्यायेच्च देवामित्यत्र चकारण देव्याः सपरिवाराया ललिताङ्गपूजायां तत्समानायुधाकाराकृत्यानमन्तरणं च स्वतन्त्रनित्यपूजादिषु वच्च्यमाणक्रमेण ध्यायेदिति सम्प्रदायार्थः । कोलास्या वराहमुखीं आकरणविनाशकमित्यन्तेन करणादधीरूपविग्रहस्य वराहाभक्तत्वं प्रमादेनापि न चिन्तनीयमिति परिहरतीति यावत् । ज्वलतपिङ्गशिरोरुढां ज्वलदिव ऊर्ढयपिङ्गलकेशां ॥ १९ ॥ अत्रायुधकमसु अष्टभुजेष्वृद्धिदक्षिणवामकमेण । दधानां भुजैरिति शेषः । सीरं हृलं विचिन्तयेदिति नित्यपूजासु । वच्च्यमाणगरुडेतरवाहनध्यानपरिवारार्थत्वात् पुनरुक्तिदोषः । तच्छक्ताः परिवारशक्तोः स्मरेदिति नित्यपूजास्त्रिति पूर्वतात्ययः ॥ १५ ॥

प्रयोगेष्वित्यादिना अवासये इत्यन्तेन श्लोकदयेन मर्वप्रयोगेषु सामान्येन वाहनवर्णादिकमुपदिशति । तत्र शक्तिभिः परिवारशक्तिभिः । मर्हति शेषः । वच्च्यमाणकमेण ॥ १७ ॥

अरुणामित्यादिना श्लोकन तस्या एव ध्यानमुपदिशति । तत्र अरुणाकृत्यां पञ्चरागादिभिः कृताकल्पाम् ॥ १८ ॥

पौतां पौताम्वरां पौतभूषणस्त्रविलेपनाम् ।
 पौतशक्तग्राहतां ध्यायेत् स्तम्भनेषु तु सर्वदा ॥ १६ ॥
 श्यामाञ्च दुर्गमे मार्गे सिंहस्थां भौमविग्रहाम् ।
 शक्तिभिः स्त्रसमानाभिरन्ताभिः समायुताम् ॥ २० ॥
 चिन्तयन् प्रजपन् विद्यां यजेत्तक्षक्तिमध्यतः ।
 स्वात्मानं भावयन्मन्त्रो ब्रजेदक्षिष्ठवैभवः ॥ २१ ॥
 सिंहर्चद्वौपिशरभश्चिकुक्कुरश्चकरैः ।
 गवयैर्भुजगैर्भीमैर्दन्तिभिर्मूर्दमन्त्यरैः ॥ २२ ॥
 चौरैः क्रूरप्रहरणैः क्रूरैरन्यैर्भयावहैः ।
 भूतप्रेतपिशाचाद्यैराकुलेऽरण्यसङ्कटे ॥ २३ ॥
 अलब्धमार्गे विपिने गिरिशृङ्गे तथाविधे ।
 स्मरेहै वौमुक्तरूपां निरातङ्गो ब्रजेत् सुखी ॥ २४ ॥
 समरेष्वपि भौमेषु पतत्सु रथदन्तिभिः ।
 सङ्कटेषु दुरन्तेषु स्मृत्वेत्यं विजयी भवेत् ॥ २५ ॥

पौतामित्यादिना श्लोकेन स्तम्भनप्रयोगमुपदिशति । तत्र पौतशक्तग्राहतां
 पौतवर्णाभिः शक्तिभिराहृताम् ॥ १८ ॥

श्यामामित्यादिभिः सुखौ इत्यन्तैः पञ्चभिः श्लोकैर्दुर्गममार्गरक्षाविधान-
 मुपदिशति । तत्र अनन्ताभिः प्रत्येकमसंख्याताभिः क्रोधिन्यादिभिरस्तरण-
 स्थाभिः । अक्षिष्ठवैभवः अध्वशान्तादिभिरप्यक्षिष्ठपरिच्छदादिशुतः । भौमैरिति
 मिंहादोनां सर्वेषां विशेषणम् । अन्यैः शाखास्त्रगादिभिः । आकुले निविडे ।
 अरण्यसङ्कटे अरण्यैः पिहितमार्गे । अलब्धमार्गे इतः पूर्वममानुष्णोचरतयेति
 शेषः । तथाविधे इति पूर्वत गिरिशृङ्गे इत्यनेनान्वयः । उक्तरूपां श्यामा-
 मित्यादिना श्लोकेनेति शेषः । निरातङ्गः नितरां क्रोशरहितः । ब्रजेदिति प्रोक्तोप-
 संहारार्थत्वात् पुनरुक्तिदोषः ॥ २४ ॥

समरेष्वित्यादिभिर्मूर्दोङ्गतैरित्यन्तैः पञ्चभिः श्लोकैः समरविजयधान-
 मुपदिशति । तत्र दुरन्तेषु मरणनिरोधनप्रलापनाम जल्यविशेषः (?) । इत्यं

नखरं कुरिकां खड़ं वाणं शूलं गदां सृणिम् ।
 चक्रस्त्र दक्षिणैर्विभद्राहुभिर्भीमविग्रहाम् ॥ २६ ॥
 तर्जनौ खेटकं चर्मं चापं उमरकं हलम् ।
 पाशं शङ्खस्त्र दधतीमन्यैर्नैलां स्वशक्तिभिः ॥ २७ ॥
 गजाधिरुद्रां द्विरदैः शक्तारुद्रैः समावृताम् ।
 वैरिसेनां समस्तास्त्र निपात्य परिघैर्मूर्वि ॥ २८ ॥
 तदुपर्यं भितः प्रेष्टत् कदलीकेतुसङ्कुलम् ।
 चरनौ शक्तिरुद्रैश्च भीमारावैर्मृदृहतैः ॥ २९ ॥
 भानुमण्डलमध्यस्थां शूलप्रोतारिविग्रहाम् ।
 तदेहनिर्यद्रक्ताक्तशूलां देवो विचिन्तयत् ॥ ३० ॥
 कण्ठमात्रे जले स्थित्वा जपेद्विद्यामनन्यधीः ।
 सप्तरावप्रयोगेण वैरिणं मारयेज् ज्वरात् ॥ ३१ ॥

वच्चमाणप्रकारिण । कुरिकं असिधेन्तुं भीमविग्रहामिति देवीविशेषणम् ।
 अन्यैः दामैः अष्टभिर्वीहुभिरिति शेषः । तत्र आयुधानां नामान्या-
 राध्मुखादवगन्तव्यानि । अत्र आयुधक्रमम् उभयपार्श्वयोरप्यधरादृढ़ान्त-
 मित्यवगन्तव्यम् । नोलां वर्णनेति शेषः । स्वशक्तिभिः तद्वर्णाभिः शक्तिभिः
 सहितामिति यावत् । परिघैः देव्याः परिवारशक्तीनाश्च दक्षिणपार्श्वोर्ध्वा-
 दिव्यतीयभुजस्यैः । तदुपरि सेनोपरि कटलीकेतुसङ्कुलं कदलीनिभगजपताका-
 सङ्कुलं देशमिति शेषः ॥ २८ ॥

भानुमण्डलेत्यादिना ज्वरादित्यन्तेन शोकदद्येण ज्वरणं रिपुमारणप्रयोग-
 सुपदिशति । तत्र भानुमण्डलेत्यादिनेतदुक्तं भवति । पूर्वोक्तप्रोडशभुज-
 विधृतायुधां नीलाभां देवीं भानुमण्डलमध्यं निजदक्षिणोद्धुर्दिचतुर्थजस्य-
 शूलप्रोतारिविग्रहां तदेहात्रिःसरद्रक्ताक्ततच्छृलां विचिन्तयाद्वति । अनन्यधीः
 एकार्थचक्षः ॥ ३१ ॥

देव्याः सपरिवाराया हर्तिभिः शकलीकृतम् ।
 गिपुर्दहं स्मरेत् फेरुकङ्क्राव्यादकुञ्जैः ॥ ३२ ॥
 भव्यमाणं जर्पेद्विद्यां विदिनं सलिले स्थितः ।
 प्राग्वन्नावहिनैर्वार्गिहतं स्मृत्वा समुत्तरेत् ॥ ३३ ॥
 द्विभुजां धूम्रवर्णाभां साध्यजिह्वाहृदम्बुजः ।
 उत्पाटयन्तौ संचिन्त्य जपन् शत्रून् यमं नयेत् ॥ ३४ ॥
 तथाविधां पीतवर्णां स्मृत्वा संजप्य वैरिणः ।
 क्रोधं संशमयेद्वादे विवादे समरेऽपि च ॥ ३५ ॥
 ताच्योरुद्धाच्च तां ताच्यं गणस्याभिष्व शक्तिभिः ।
 वृतां ताच्यं गणोद्वामपक्षग्रासृतमूर्च्छिताम् ॥ ३६ ॥

देव्या इत्यादिना समुत्तरदित्यन्ते श्वोकदयेन रिपुमारणप्रयोगविग्रहमुप-
 दिशति । तत्र देव्याः पोड़गकागयुधनीनवर्णादिविशिष्टविश्वाया इति शेषः ।
 फेरुः क्रोष्टा कव्यादाः पिग्गचादाः कुञ्जः सारमेयः भव्यमाणं पूर्वोक्तेः फेरु-
 प्रमुखः । प्राग्वत् कण्ठमाक्रे जले तावहिनैः सप्तदिनैः विदिनैर्वार्गिहतं । तत्र कण्ठ-
 माक्रजलापित्त्वा पक्षान्तरं इति । वारिहतं जले स्तं रिपुमिति शेषः ॥ ३३ ॥

द्विभुजाभित्यादिना श्वोकेन रिपुमारणप्रयोगस्थानमुपदिशति । तत्र माध्य-
 जिह्वाहृदम्बुजे द्वितीयाद्विवचनमेतत् । यमं स्तुत्यु । एतदुक्तं भवति साध्यं रिपु-
 मुक्तानशायिनः भूमीं निपात्य तदुदरकण्ठयोः पादद्वयं विन्यस्य एकेन करेण
 तस्य हृदयाम्बुजमितरेण तस्य जिह्वाञ्चोत्पाटयन्तौ धूम्रवर्णां देवीं संचिन्त्य
 जपन् शत्रुं मारयेदिति सम्प्रादायार्थः ॥ ३४ ॥

तथाविधामित्यादिना श्वोकेन क्रोधस्तथानस्थानमुपदिशति । तत्र तथाविधां
 माध्यजिह्वाहृदम्बुजोत्पाटनादिना अत्र देवीं चतुर्भुजां माध्यं ऊर्ध्वामभुजस्थ-
 हलेनाक्षयं तद्वित्तिग्रास्यमुग्नेन प्रहृत्य प्राग्वदुत्पाटयन्तौ ध्यायेदिति
 सम्प्रादायार्थः ॥ ३५ ॥

ताच्यर्हुद्धामित्यादिना क्षणादित्यन्तेमार्ज्जधिकेन श्वोकेन रिपुसे नाविद्रावण-
 मुपदिशति । तत्र तां देवीं । ताच्यं गणोद्वामपक्षमासृतमूर्च्छिं तामित्यस्य उत्तरत
 सेनामित्यननाम्बयः । क्षणात् स्मृतिमात्रेण ॥ ३६ ॥

स्मृत्वा जयेद्विषोः सेनां दृगतो द्रावयेत् चणात् ।
 तथैवाष्टभुजैः खड्गान् दधानां शक्तिभिर्वृत्ताम् ॥ ३७ ॥
 तथैवागतिपृतनां समरं नाशयेत् चणात् ।
 विकौर्य क्षेषानरुणवारवागधरो हयैः ॥ ३८ ॥
 तरचक्षिशरिकपिकोलक्षणगुडम्यितैः ।
 शक्तिवृन्दे म्वशूलायप्रोतपत्ताश्ववारणैः ॥ ३९ ॥
 क्रौडाविनोदां माणिक्यमगडे मिंहविष्टर ।
 ध्यायन्नगतेः पृतना नाशयत् स्ववलैर्नैपः ॥ ४० ॥
 पीतप्रसूनैः पीताभामर्चयत् स्तम्भनाय वै ।
 प्रागुक्तैर्मगडलाद्ये सु वासरैः परमेश्वरि ॥ ४१ ॥
 अरातीनां गतिं सेनां मतिं जिह्वां समुद्यमम् ।
 इष्टमन्यच्च सकलं स्तम्भयत् साधकः चणात् ॥ ४२ ॥

तथैवेत्यादिना चणादित्यन्तेनार्द्धयेनारातिसेनाविनाशान्धानमुपदिशति । तत्र
 तथैव गुडस्कम्भाधिरूढां । शक्तिभिस्तात्तर्गधिरूढाभिरिति शेषः । तथैव
 जपादिना । चणात् प्रागवत् ॥ ३७ ॥

विकोर्यत्यादिना तृप इत्यन्तेनाडोर्ये न श्लोकदयेनारिसेनाविनाशान-
 मुपदिशति । तत्र अरुणवारवागधरः अरुणकच्छुकधरः । इत्यस्य उत्तरव तृप
 इत्यन्ननाच्यः । हयैः सहित इति शेषः । विशूलायप्रोतपत्ताश्ववारणैरिति
 शक्तिवृन्दविशेषणम् । मिंहविष्टर स्थितां देवीमिति शेषः । एतदुक्तं भवति
 तरचादिषड्वाहनारूढः । शक्तिवृन्दैः स्वस्वकरस्यशूलायप्रोते रिपुसेनापत्त-
 ाश्ववारणैर्दर्शितक्रौडाविनोदां माणिक्यमगडपालः । मिंहासनस्थां देवीं धरायन-
 रुणकच्छुकधरः स्वकेशान् विकौर्य हयवृन्दमहितो हयारूढो तृपः शब्देनां
 स्ववलैर्नशयेदिति ॥ ४० ॥

पीतेत्यादिना चणादित्यन्तेन श्लोकदयेन पूजासु पुष्पादिविशेषेण स्तम्भनोय-
 पञ्चाङ्गादिकं चोपदिशति । तत्र पीताभां देवीमिति शेषः । स्तम्भनाय अभि-
 मतानामिति शेषः । अरातीनामित्यस्य गत्यादिभिः पञ्चभिः प्रत्येकमन्वयः ।
 चणात् प्रागवत् ॥ ४२ ॥

अरुणामरुणैः पुष्टैरच्च येन्मध्यरात्रतः ।

निहन्तुकामः सर्वांस्तु रिपुं कुर्यादशे भ्रुवम् ॥ ४३ ॥

विषनाड्यां दग्धयोगे मृतियोगे सनाशक्ते ।

यमकरण्टककाले वा कृष्णपुष्टैस्तथाविधाम् ॥ ४४ ॥

पूजयस्तद्विनैः शत्रून् जौवितेशपुरं नयेत् ।

श्यामाञ्च सौरभाद्यस्तैः पुष्टैरभ्यच्चां वासरैः ॥ ४५ ॥

उदितैरिन्द्रिगाद्यः स्यादरोगः सुमना वशी ।

सुखं जौवति भूमौ स शतवर्षाणि विश्रुतः ॥ ४६ ॥

अरुणामित्यादिना श्लोकेन रिपुवश्यार्थं पुष्टविशेषात् पूजाविशेषमुपदिशति ।
तत्र अरुणां अरुणवर्णां देवीं ध्यात्वेति शेषः । अरुणैः अरुणवर्णैः मध्य-
रात्रतः मध्यरात्रे ॥ ४३ ॥

विषनाड्यामित्यादिना नयेदित्यन्तेनार्द्धाद्येन श्लोकेन कालविशेषेषु पूजाविशेषेण
रिपुमारणप्रयोगमुपदिशति । तत्र सनाशके नाशयोगसहिते यमकरण्टककाले
रव्यादिसमवारेषु क्रमेण पञ्चमतुर्थं द्वृतीयहितोप्रथमसप्तमषष्ठमञ्च्यां ईसहित-
काले । विषनाड्यश्च यथा—अस्त्रिनैनक्षत्रस्य पञ्चाश्त्रविट्कानन्तरं चतस्रो नाड्यः
विषनाड्यिकाः । एवमये पि । तथाचोक्तं—

अस्त्रार्द्धानां क्रमाज्ञे यास्तस्त्रो विषनाड्यिकाः ।

खाद्या ५० ज्ञिनात् २४ विन्दुगुणा ३०त् खाद्ये ४० रिन्द्रात् १८ कुपक्षतः २१।

खाद्ये ३० नेखात् १० पदा ३२ दष्टाटशा १८त् खाद्ये ३० नेखा १० चतः ।

कुदस्ताः २१ विंशतिः २० खेन्द्रो १० रिन्द्रात् १४ खेन्द्रो १० शतुर्दशात् १४ ।

षट्पञ्चतो ५६ जिना २४ हिंशात् २० दिशः १० पड़्क्के: १० सृतेः १८न्तपात् १३।

जिना २४ चत्या च खाद्ये श्व ३० ता नाड्यः परतः शिताः ॥ इति ॥

कृष्णैः कृष्णवर्णैः । तथाविधां कृष्णवर्णां । तद्विनैः प्रागुक्तमरण्डलाद्यैः ॥ ४५ ॥

श्यामामित्यादिना विश्रुत इत्यन्ते नार्द्धाद्येन श्लोकेन पूजापूष्टादिविशेषेण
लक्ष्मीप्राप्तिप्रयोगादिकमुपदिशति । तत्र श्यामां श्यामवर्णां । तैः श्यामवर्णैरुदिते
र्बामरैरिति पूर्वत्रान्वयः ॥ ४६ ॥

होमं कुर्यात्था रात्रौ चतुरस्वेऽथ कुण्डके ।
 हरिद्रामिलितैरग्नैस्तिलैर्माषैः सतण्डुलैः ॥ ४७ ॥
 पीतैः पुष्टैस्तथा पीतैः फलैस्तालदलैरपि ।
 सकलीकृत्य लिखितसाध्यवर्णसमन्वितैः ॥ ४८ ॥
 निशाघृतसमोपेतैः स्तम्भयेत् प्रागुदीरितान्
 निशाचूर्णैर्घृतात्कैस्तु होमः स्तम्भयते तथा ॥ ४९ ॥
 अर्हरात्रेऽरिवचेष्वद्वज्ञौ तद्योनिदेहजैः ।
 मांसैस्तद्वेष्वस्तम्भूतस्त्वेहात्तैर्हवनाद्विनैः ॥ ५० ॥
 मारयेद्वैरिणं रोगशस्त्वशृङ्गफणीजलैः ।
 इहनैव्यारणैरन्यैः प्रमादैः कण्ठकादिभिः ॥ ५१ ॥
 निर्वाततरुकुण्डगादिपतनादिषभच्छणात् ।
 शत्रभिर्व्या प्रयोगामो न भवन्तरोव भङ्गुराः ॥ ५२ ॥

होममित्यादिभिः भूतल इत्यन्तेष्वतुहे गमिः श्वोकैर्होमद्रव्यादिकविशेषैः फल-
 विशेषादिकमुपदिशति । तत्र होममित्यादिभिस्तथित्यन्तेस्तिभिः श्वोकैः स्तम्भन-
 होमद्रव्यविशेषानुपदिशति । तत्र तथा रात्रौ मध्यरात्रे इत्यर्थः । चतुरस्वे कुण्डपटल-
 उक्तामानलक्षणे । हरिद्रामिलितैः हरिद्राचूर्णमन्तितैः एतद्वादिचतुर्णां द्रव्याणां
 विशेषणाम् । सकलीकरणं साध्यादिनामविलेखनादिकं तालपत्राणामेव निशा-
 घृतसमोपेतर्हरिद्राचूर्णघृतसमोपेतैः तालदलैरिति पूर्वत्रान्वयः । ईरि-
 तान् अरातिगत्यादिपञ्चकं । निशाचूर्णैः घृतात्कैर्घृतपरिष्ठैः । तथा मण्ड-
 लादिभिः ॥ ४८ ॥

अर्हरात्र इत्यादिभिः भङ्गुरा इत्यन्तेस्तिभिः श्वोकैर्मारणप्रयोगहोमविशेषं
 तेन तत्र साधारणमारणप्रकारविशेषांयोपदिशति । तत्र अरिवज्ञो द्वज्ञौ शब्दु-
 नक्तवृत्तसमझूतकाष्ठप्रदोमवज्ञौ । तद्योनिदेहजैः शब्दुनक्तव्योनिदेहसमझूतैः ।
 तद्वेष्वस्तम्भूतस्त्वेहात्तैः साध्ययोनिसमझूत स्त्वेहाप्रतैः । दिनैः प्राग्वश्यण्डलादिभिः ।
 अन्यैर्व्यारादिभिः । प्रमादैरनवधानैः कण्ठकादिभिरित्यत्रादिशब्दः शङ्कादिविषयः ।
 निर्वातः अशनिः । प्रयोगामो प्रयोगः अमीति दिव्यत्वात् पदच्छेदः । भङ्गुराः
 निष्कलाः ॥ ५२ ॥

धूम्रां कङ्गसमारुद्धां नखराद्यायुधैर्युताम् ।
 ध्यायन् रिपोरष्टमे तु राशी क्षागघृताम्भैः ॥ ५३ ॥
 मरोचैः सर्पपैर्हीमैस्तद्विनैर्मरवयेद्रिपून् ।
 तौब्रदाहज्ज्वरग्रस्तं विसंज्ञं विकृताङ्गकम् ॥ ५४ ॥
 वालाकार्भां स्मरग्नायहेतिभिः संयुतां शिवाम्
 सरूपवत्सामरणगोघृताकौरकगौः शुभैः ॥ ५५ ॥
 प्रसूनैः किंशुकोद्भूतैस्तथा वस्त्रकसम्बवैः ।
 जपाप्रसूनैः पालाशैः करवौरसमद्भवैः ॥ ५६ ॥
 कल्पारैरुत्पलैरक्तैः कमलैः पाटलोद्भवैः ।
 अशोकजैः कुमुमीत्वैरन्यैः पुष्पैश्च लोहितैः ॥ ५७ ॥
 हवनाद्वृपतुल्यैः स्यादैश्वर्यगान्त्या धनैः ।
 अन्येरपि च तत्सक्तपरंरङ्गैः सुनिश्चितम् ॥ ५८ ॥

धूम्रामित्यादिना विकृताङ्गकमित्यन्ते न शोकदयेन मारणहोमविशेषमुप-
 दिग्नति । तत्र धूम्रां धूम्रवर्णां । नखराद्यायुधैर्युतां पूर्ववन्नखरमित्यादि-
 पटत्रिंशतश्चाकप्रोक्तोऽशभुजस्यैरिति शेषः । क्षागः अजविशेषः । मरोचैः
 सर्पपैः । एनहयै वृत्ताम्भैरित्यस्य विशेषां । तद्विनैः प्राग्वत् विकृताङ्गकं
 अस्वाधीनाङ्गम् ॥ ५८ ॥

वालाकार्भामित्यादिभिः सुनिश्चितमित्यन्तैश्चतुर्भिः शोकैरश्वर्यप्राप्तिकरण-
 होममपदिग्नति । तत्र आद्यहतिभिः संयुतां स्वतन्त्रनित्यपूजोक्तायुधाष्टक-
 संयुतां शिवां पञ्चमीं । मरूपवत्सामरणगोघृताकौरैः निजमटश्ववत्सामरणवर्णगोघृता-
 म्भैः । शुभैः मुकुलपतितस्त्रानशीर्षं जन्तुदूषितस्त्रानाङ्गम् एराहितैः प्रसूनैः इत्य-
 तत् पूर्वत्राकगैरित्यस्य विशेषं कर्तव्यं । करवौरसमद्भूतैः अरुणैरिति शेषः ।
 रक्षेरित्येतदुत्पलकमलपाटलानां विशेषणम् । अङ्गैः क्षत्रचामरादिभिः परि-
 स्फूर्द्धैः ॥ ५९ ॥

अरुणां नखराद्यैस्तु युतां ध्यायन् समाहितः ।
 मध्यरात्रे हुनेत् साध्यदिङ्मुखो मरिचैस्तथा ॥ ५६ ॥
 प्रोक्तैर्द्विनैर्द्वपो नारौनरलोकोऽपि वा वशे ।
 भवेत् कीर्तीन्दिग्रायुत्तश्चिरं जीवति भूतले ॥ ६० ॥
 विलिख्य भूपुरं मध्ये निजसाध्यं समालिखत् ।
 भौमाक्षराणि तदाद्ये दशायादभितो लिखित् ॥ ६१ ॥
 वहिरष्टदलं पद्मं कृत्वा तत्र लिखत् क्रमात् ।
 मन्त्राक्षराणि कृतुशस्तद्विहृत्युग्मकम् ॥ ६२ ॥
 तत्वापि पार्थिवानर्णान् वहिः पट्कोणमालिखित् ।
 तत्कोणोष्वन्तरालेषु मन्त्राणान् भूदशान्वितान् ॥ ६३ ॥

अरुणामित्यादिना भूतल इत्यन्तेन शोकहर्यन वश्यादिकहोमविधान-
 मुपदिशति । तत्र नखराद्यैः पूर्वतास्मिन् पटले पट्किंशच्छोकोक्तनखराद्या-
 युधषीड़शक्तिन । समाहितः अनन्यचित्तः । प्राक्तिर्दिनः प्राग्वच्चण्डलादिभिः
 अपिवा अपिचेत्यर्थः ॥ ६० ॥

विलिख्ये त्यादिभिरादेदित्यन्तैश्चत्वारिंशता शोकरंतहिद्याक्षरजनितानि
 स्तम्भनादिकराणि अष्ट यन्त्राणि विद्यावैभवच्छोपदिशनि । तत्र विलिख्ये त्या-
 दिभिर्वाहिनीमित्यन्तैः पश्चभिः श्लोकैर्लोकपालस्य शत्रुमेनायाश्च स्तम्भनकरं
 यन्त्रमुपदिशति । तत्र मध्ये भूपुरस्य । तदाद्ये भूपुरवाद्ये । भौमाक्षराणि पश्चम
 प्रश्वयोदशस्त्रपुरः सरकादिवर्गं त्रितीयाक्षराणि सविन्दृनि दशमसंख्याणि । अभितः
 प्रादक्षिण्येन [वहिः भौमाक्षरवेष्टनात् तत्र तेषु दलेषु क्रमात् अग्रादिप्रादक्षिण्य-
 क्रमात् । कृतुशः पट्षषड्क्षराणि प्रतिदलमिति शेषः । तदहिः पश्चाइहिः । तत्र
 दृक्षबीथ्यां । पार्थिवानर्णान् प्राग्वत् । वहिर्वृत्युग्मात् । तत्कोणेषु पट्कोणेषु
 अन्तरालेषु कोणान्तरालेषु पटसु । मन्त्राणान् भूदशान्वितान् अष्टदललिखित-
 शिष्टान् प्रागुक्त भूतदशार्ण सहितान् मूलविद्यावर्णान् । प्राग्वत् प्रतिस्थानं
 पटष्टकमिण । अभितः अग्रादिप्रादक्षिणां वहिः पट्कोणात् । तत्र वीथ्यां । न्यस्य
 विलिख्य । वहिः दृक्षबीथ्यात् । कृत्वे ति पूर्वताव्यः मूलविद्यया सहेति शेषः ।

विलिखेत् प्राग्वदभितो वहिर्वृत्तद्वयं लिखेत् ।
 विलोममाटकां तत्र न्यस्य भूमिपुरं वहिः ॥ ६४ ॥
 कृत्वानुलोममालिख्य माटकां मूलविद्यया ।
 पूजयन्नखिलं लोकं स्तम्भयेदरिवाहिनीम् ॥ ६५ ॥

पूजयन् नित्योक्तक्रमतो देवोमिति श्रेष्ठः । अरिवाहिनीं श्रद्धेनां । चकारोऽ-
 द्राध्याहार्थ्यः । अयं यन्त्रविलेखनक्रमः । अभौष्ठमानेन प्रोक्तलक्षणं भूपुरं
 विलिख्य तद्विष्टत्कोणाग्रस्मृष्टासृष्टिक्रया हृतं कृत्वा तद्विहरेकाङ्गुलं पष्ठ-
 ङुलमानाक्तरालं हृतद्वयं कृत्वा तत्र वाञ्छिविषाणवीथ्यामष्टदलं पद्मं
 विधाय वाञ्छिवत्ताहहिः हृतमेकाङ्गुलमानेन हृतं कृत्वा तद्विष्टहृत्तमध्य-
 विष्कम्भार्वमानेन हृतं कृत्वा तद्विष्टराले प्राग्वत् षट्कोणं विधाय षट्कोणाग्र-
 हृत्ताहहिरेकाङ्गुलमानेन हृतं कृत्वा तद्विहरेकाङ्गुलमानेन चतुरस्तं कृत्वा
 सर्वमध्यस्थभूपुरमध्ये साध्यसाधककर्माण्यं पर्यधोन्तरालक्रमेण लिखित्वा तद्विहि-
 र्भूपुरवाञ्छिवत्तमध्यवीथ्यामयादिप्रादक्षिण्येन] भौमानि उं जं ओं गं जं डं
 दं वं लं अं इति दशाक्तराणि समालिख्य तद्विहिः पद्मदलेष्वष्टावयादिप्राद-
 क्षिण्येन मूलविद्याक्तरेषु दशोत्तरशतसंख्येषु प्रतिदलं षट्षट्क्रमेणाष्टचत्वारि-
 शदक्षराण्यालिख्य तद्विहिर्वृत्तवीथ्यां प्राग्वत् क्रमेण भौमाक्तरदशकमालिख्य तद्विहिः
 षट्कोणेषु प्राग्वदग्रादिप्रादक्षिण्येन पूर्वं मष्टदललिखितभूलविद्याक्तरशिष्टेषु
 अक्तरेषु हिष्टिसंख्येषु षट्क्रिंशदक्षराणि प्रतिकोणं षट् षट्क्रमेणालिख्य तत्
 षट्कोणान्तरालेषु षट् सु च प्रत्यन्तरालं प्राग्वत् क्रमेणाग्रकोणोक्तरपार्श्वादि-
 दक्षिणपार्श्वान्तं षट्कोणलिखितविद्याक्तरशिष्टाक्तरषड्विंशतिकं भौमाक्तर-
 दशकमध्ये सम्भूय षट्क्रिंशदक्षराणि षट् षट्क्रमेणालिख्य तद्विहिर्वृत्तवीथ्यां
 अग्रादिप्रादक्षिण्येन विलामां माटकां सविसर्जनीयामालिख्य तद्विहिर्वृत्त-
 भूपुराक्तरालवीथ्यामीशादीशान्तं प्रादक्षिण्येन माटकाक्तराणेकपञ्चाशत्
 सविन्दूनि मूलविद्याक्तरदशोक्तरशतकं च सम्भूयैकषष्युक्तरशताक्तराणि प्रतिदिशं
 चत्वारि-शत् चत्वारि-शदक्षराणि उत्तरस्यां दिशेकचत्वारि-श दक्षराणि
 चालिख्य तत्र देवीमावाञ्छ स्वतन्त्रनित्यपूजाक्रमेण पूजयन् प्रोक्तं फलं प्राप्नो-
 तीति ॥ ६५ ॥

नवास्त्रं वृत्तयुग्मञ्च वस्त्रसं तद्यहं वह्निः ।

चतुरस्त्रं संलिख्य मन्त्रार्णन् षट् षडालिखित् ॥ ६६ ॥

अष्टान्तरालेष्वेकैकं वाह्यवत्ते तु माटकाम् ।

चतुरस्त्रे च विलिखित् प्रतिलोमानुलोमकम् ॥ ६७ ॥

साध्याख्यां सर्वतो लिख्य (१) यजेदृष्टभुजां शिवाम् ।

स्तम्भः स्यात् पूर्वमुक्तानां विधानात् परमेष्वरि ॥ ६८ ॥

नवास्त्रमित्यादिभिः परमेष्वरीत्यन्तेस्त्रिभिः श्रोक्तेः सर्वस्तथानकरं यन्त्रमुपदिग्नति । तत्र नवास्त्रं नवयोनिं । वस्त्रसं प्राग्वदष्टकोणं । तद्यहं वृत्तद्यहं । षट् षट् नवकोणेषु अष्टकोणेषु च प्रतिकोणमित्यर्थः । अष्टान्तरालेषु अष्टकोणान्तरालेषु एकैकं मूलविद्याच्चराणि कोणलिखितशिष्टान्यष्टौ प्रतान्तरालमेकमित्यर्थः । वाह्यवत्ते अष्टकोणवाह्यवृत्तद्ययान्तरालवीथां । तुः समुच्चये । प्रतिलोमानुलोमकं वृत्तवीथां प्रतिलोमं चतुरस्त्रेऽनुलोमञ्च । सर्वतः अक्षरलेखस्थानेषु । पूर्वमुक्तानामरातिगत्यादीनाम् । परमेष्वरीति सम्भुहिः । अथं यन्त्रलेखनक्रमः अभीष्टमानेन उत्तं कृत्वा तद्यहे प्राग्वदवयोनि कृत्वा तद्यहिरेकाङ्गुलान्तराले वृत्तद्यहं कृत्वा तद्यहिर्भूपुरहयरूपदिग्विदिगत कोणमष्टकोणं कृत्वा तद्यहिस्तत्कोणाष्टकस्त्रष्टास्यृष्टिकया वृत्तं विधाय तद्यहिरेकाङ्गुलान्तराले चतुरस्त्रं कृत्वा सर्वमध्यस्थयोनिमारभ्य पिंगमनगत्याग्रादिप्रादक्षिण्यक्रमेण नवसु कोणेषु प्रतिकोणं षट् षट् क्रमाण् मूलविद्याच्चरेषु प्रोक्तसंख्येष्वादितः पञ्चाशदक्षराण्यालिख्य तद्यहिरष्टकोणव्यष्टसु प्राग्वत् अग्नादिप्रादक्षिण्यरेन पूर्वलिखितमूलविद्याशिष्टाचरेषु षटपञ्चाशतसु प्रतिकोणं षट् षट्क्रमेणाष्टचत्वारिंशदक्षराण्यालिख्य तद्यष्टकोणान्तरालेषु अष्टस्त्रयकोणोन्तरपार्ख्यमारभ्य तद्यक्षिण्यपार्श्वान्तशिष्टविद्याच्चरालकं प्रत्यन्तरालमेकं विलिख्य तद्याह्यवृत्तद्ययान्तरालवीथां प्राग्वदग्रादिप्रादक्षिण्यरेन विलोमां सविसर्जनीयां माटकां विलिख्य तद्यहिवृत्तचतुरस्त्रान्तराले प्राग्वदीशादीशान्तं प्रादक्षिण्यगत् प्रतिदिशं तयोदशवयोदशक्रमेणोन्तरसां दिशि द्वाटशक्रमेण च सम्भूय माटकाच्चराण्यरेकपञ्चाशत् सविन्दूनि समालिख्य सर्वत्राच्चरलेखनस्थानेषु समविंशतिषु साधकादीनां नामत्रयं विलिख्य तत्र नित्यपूजाव मोक्षाष्टभुजां देवीमावाह्य पूजयत्वरातिगत्यादिकं स्तम्भयतीति ॥ ६८ ॥

वृत्तं व्रासं पुनर्वृत्तं षडसं वृत्तयुग्मकम् ।
 अष्टासं तद्दहिर्वृत्ते द्विति कृत्वाव विन्यसेत् ॥ ६६ ॥
 एकं मध्ये वहिः कोणेष्वन्नरालेषु च क्रमात् ।
 तयं तयं समालिख्य वहिः शिष्टन्तु पार्थिवैः ॥ ७० ॥
 विनिख्य मध्ये नामापि जपित्वाभ्यर्थ्यां साधकः ।
 स्थापयेत् कापि तत्रैव नित्यशश्व वलिं चिपेत् ॥ ७१ ॥

हृत्तमिलादिभिः चिपेटित्यत्तैस्त्रिभिः शोकैः स्तभनयन्वान्तरमुपदिशति ।
 तत्र अत यन्वे एकं मध्ये मर्वमध्ये मूलविद्याप्रथमाच्चरं त्रिकोणाकारं
 लिखेदिति मम्पदायः । मध्ये मर्वमध्यस्थप्रथमाच्चररूपत्रिकोणमध्ये । कापि
 भित्तादिषु । तत्रैव स्थापितप्रदेशे । अयं यन्वविरचनाक्रमः—अभीष्टमानन
 भर्मण वृत्तं कृत्वा तद्दहिस्तहृत्तविक्षभार्द्मानं वृत्तं कृत्वा तदन्तराले
 प्राग्वत् पट्कोणं कृत्वा तद्दहिरेकाङ्गुलमानन वृत्तं कृत्वा तद्दहिः प्राग्वत्
 अष्टासं कृत्वा तद्दहिस्तत्कोणाग्रस्तुष्टास्यृष्टिकया वृत्तं कृत्वा तद्दहिरेकाङ्गुल
 माने च वृत्तं कृत्वा तत्र सर्वमध्यस्थवृत्तमध्ये मूलविद्याच्चरप्रथमाच्चरं त्रिकोण-
 रूपं च समाधकादिवयसुपरि मविन्दुकं समालिख्य तद्दहिस्तिकोणकोणेषु त्रिषु
 मूलविद्याया । इतायाच्चरादिट्टगमान्तरान्तं प्रतिकोणं तयं त्रयमयादिप्राटचित्तिखेन
 नवाच्चराण्यान्तिख्य तत्कोणान्तरालेषु त्रिषु एकादशाच्चरादीनि एकोनविंशा-
 च्चरान्तानि प्राग्वत् त्रितिक्रमेणाग्रकोणाच्चरपार्षदितहृत्तिणपार्षदान्तं नवाच्चरा-
 ण्यान्तिख्य तद्दहिः पट्कोणकोणेष्वग्राटिप्राटचित्तिखेन विद्याविंशतिमाच्चरादीनि मम
 विंशत्तराण्यान्तानि प्रतिकोणं त्रितिक्रमेणाष्टदशाच्चराण्यालिख्य तत्कोणान्त-
 रालेषु च प्राग्वदष्टत्रिंशाच्चरादीनि पञ्चपञ्चाच्चरान्तमाच्चरान्तान्यष्टादशाच्चराण्या-
 लिख्य तद्दहिरष्टास्तकोणाष्टके पट्पञ्चाच्चरान्तमाच्चराण्याच्चरादीन्यकोनार्णीतिमाच्चरा-
 न्तानि चतुर्विंशत्यच्चराणि प्राग्वत्तिक्रमेणान्तिख्य तदन्तरालाष्टके चार्णीति-
 तमाच्चरादीनि त्रयधिकशततमाच्चरान्तानि चतुर्विंशत्यच्चरान्तानि प्राग्वदारथ-
 क्रमादालिख्य चतुरधिकशततमाच्चरादीनि गिष्टमूलविद्यासमाच्चराणि तदस्ते
 भौमदशाच्चराणि च सम्भूय समदशाच्चराणि अष्टकोणवाह्यवृत्तद्यान्तरालवोथाणं
 प्राग्वदभितो विलिख्य तत्र देवोमावाह्य प्राग्वत् संपूज्य तदयन्वं शरा-
 वादिसंपुटितं कृत्वा भित्तादिषु मंस्ताप्य तत्र प्रतिदिनमध्यर्थं तत्र वलिं
 दच्चा पृवौक्तफलं प्राप्नोतीति ॥ ७१ ॥

कृत्वा षड्टकोणानि षट्कोणानि पृथक् पृथक् ।
 क्रमाच्चिकोणवृत्तान्तरालान् षट्कोणम् युतान् ॥ ७२ ॥
 वाह्यात् क्रमण मध्यान्तं नक्षत्रतिश्वारयुक् ।
 विलिखेद्विपिणः मञ्च्रीं माटकां शक्तिम् युताम् ॥ ७३ ॥
 माध्यं मप्तम् मध्यपु विलिखेच्च प्रदक्षिणाम् ।
 मायामध्यगतं दंत्वि धारयत् सर्वमिङ्ग्ये ॥ ७४ ॥
 भृतप्रे तपिणाचादिगान्त्यै मञ्च्रीर्जिगान्त्यै ।
 गजवाजिखरोप्रादिरोगशान्त्यै च धारयत् ॥ ७५ ॥

कृत्वे त्वादिभिर्दीर्घ्येदित्यन्तेश्वरभिः शोकैः मञ्च्रीरागशान्तिकरं यन्त्र
 सुपदिगति । तत्र पड़ष्टकोणानि पट्कोणानि अष्टकोणानीति पदच्छृङ्खः ।
 अन्तः षट्कोणानि वह्निः अष्टकोणानि चलयः । पृथक् पृथक् क्रमात्
 तिकोणवृत्तान्तरालान् पट्कोणयुतान् पूर्वलिखितषट्कोणाष्टकोणयोः पट्
 कोणम् युतान् तिकोणवृत्तान्तरालप्रदेशान् पृथक् पृथक् प्रत्यक्षं पट्
 कोणानि कुर्यादिति यस्ययोजनाक्रमः । वाह्यात् क्रमण मध्यान्तं वाह्याष्ट-
 कोणकोणादिमर्वमध्यगतपृट्कोणं कोणमध्यान्तं । नक्षत्रतिश्वारयुक् माया-
 च्चरलिखनस्थानित्विति ग्रेपः । लिपिण इत्यस्य शक्तियुतान्तित्वान्त्यः ।
 माटकां विसर्जनीयरहितां पञ्चाश्चदक्षरवतीं प्रत्यक्षरं विसर्जनीययोगान्त-
 द्राहित्यं । शक्तिम् युतान्तित्वाच्चरदयमाराघ्यमुखादवगतं लिख्यते—यथा विस-
 र्जनीयसहितां मूलविद्याच्चरसहिताच्छेति । मप्तम् मध्येषु पट्कोणमप्तकस्य
 मप्तम् मध्येषु चित्यर्थः । विलिखेच्च चकारणं पूर्वोक्तयन्त्रविद्याशिष्टाच्चरदशक
 भौमाच्चरदशकच्च वाह्यवृत्तवीयां विलिखेदित्येकोऽथः । ममाकृष्टत इति
 सम्पदायार्थः । प्रदक्षिणं मर्वाणि उक्ताच्चराणि मायामध्यगतं हृष्टे ख्या-
 क्रोडीकृतम् । भृतप्रे तपिणाचादिगान्त्यै आदिशब्दे नापस्मारादयः तैः कृत-
 पीडाशान्त्यै गजवाजिखरोष्टुदि इत्यत्रादिशब्दं न गोमहिषाजादयश्चतुष्टा
 उच्चमे । अयमत्र विलेखनक्रमः—अभीष्टमानिन भ्रमण वृत्तं कृत्वा तत्र-
 नित्यानित्यापट्टे प्रोक्तानुयन्त्रचक्रक्रमण षट्कोणमप्तकमान्तिखा तद्वह्निः प्राग्-
 वदष्टकोणं कृत्वा तद्वह्निरष्टकोणाग्रम्प्रस्त्राम्प्रस्त्रिक्या वृत्तं कृत्वा तद्वह्निरेकाङ्गल-

प्राक् प्रत्यग्दक्षिणोदक्षरेखाद्वादश संलिखेत् ।

रेखाये सर्वं तः शूलास्तन्मध्याये च पार्श्वयोः ॥ ७६ ॥

स्तम्भयेति समालिख्य मध्यकोष्ठे उरिनाम च ।

परितो विलिखेन्मन्त्रवर्णान् भौमसमन्वितान् ॥ ७७ ॥

भूजे वा कर्पटे लोहे शिलायां वा समालिखेत् ।

गृहपट्टनयोर्लोहिद्वशदोरिष्टसिद्धिदम् ॥ ७८ ॥

मार्नन छुतं कृत्वा तत्र वाह्याष्टकोणेष्वगुकोणादि प्रादक्षिणेन सविसर्जनोयाच्चात्कावर्णानादितोष्टो समालिख्य तंष्वेव कोणेषु मूलविद्याया आदितः षोडशाक्षरेषु प्रतिकोणमेकमेकं चैवमष्टाक्षराणगादितः समालिख्य तत्कोणान्तरालेषु अष्टम् माटकाया विद्यायाश्च नवमाच्चरादीनि षोडशाक्षरात्ममष्टाक्षराणि प्राग्वत् क्रमादालिख्य तदन्तः पट्कोणमारभ्य प्रादक्षिणेन प्रतिष्ठट्कोणं पट्सु पट्सु कोणेषु तदन्तरालेषु च पट्सु पट्सु च मंभूय चतुरशीतिसंख्येषु खानेषु माटकाया विद्यायाश्च सप्तदशाक्षरादीनि पञ्चाशत्समाच्चरात्मानि चतुर्स्त्रिंशदक्षराणि चतुर्स्त्रिंशत्स्थानेष्वान्लिख्य शिष्टेषु पञ्चाशत्स्थानेषु पुनरप्यकारादोनि विसर्जनोयरहितानि चकारात्मानि प्रत्यक्षरं विसर्जनोययुक्तानि माटकाच्चराणि पञ्चाशत् संख्यानि मूलविद्यैकपश्चाशत्तमाच्चरादिभिः शततमाच्चरात्मैः पञ्चाशङ्क्रियरक्तरैः सह प्राग्वत् क्रमेण समालिख्य विद्याशिष्टाक्षरदशकं भोमार्णदशकच्च प्राग्वत् मवेवाह्याच्छृत्वैयामालिख्य पट्कोणसप्तमध्यसप्तकं तत्तत्प्रयोगदिवसप्राप्तनक्षत्रतिथिवारान् सप्तम्यन्तानालिख्य तत्तदुपरि माधकादित्यं प्राग्वदालिख्य तत्सर्वं यन्म् हस्ते खाया उपरिगतचतुर्थस्वरंगा क्रोडोक्तत्यत तत्र देवीमावाह्याभ्यन्तरं प्रोक्तकमसभ्यारणात् प्रोक्तफलसिद्धिरिति ॥ ७५ ॥

प्राक् प्रत्यग्तिलिखिर्योगित्यन्ते : पञ्चभिः श्लोकैः स्तम्भनकर कोष्ठयन्त्रमुपदिशति । तत्र तत्त्वाये च पार्श्वयोः तत्तच्छृलं मध्यरेखापार्श्वयोश्च स्तम्भय इति त्रयक्षराणि यथाक्रमं विशूलमध्यरेखाग्रे तदक्षिणवामपार्श्वयोश्च मध्यकोष्ठे मर्व मध्यस्थकोष्ठमध्ये सर्वं मर्वे कोष्ठाधिः पञ्चिमध्यकोष्ठमारभ्य निर्गमनगत्येत्यर्थः । भौमसमन्वितान् भौमवर्णसमन्वितान् मन्त्रवर्णान् गृहपत्तनयोर्निर्माणस्तम्भने तदगतामङ्गलस्तम्भने वा इति शेषः । लाहौषट्टशदोः पूर्वोक्ताधिकरणचतुष्टयस्य मध्ये तालेन हरितालेन शुभं मनोहरं क्रमतः शरावादिसंपुटनाक्रमतः यावत् फलावासिस्त्रावत् कुर्वीति

गौरकेणाय शिलायां तालेन विलिखेच्छभम् ।
 स्थापयेद्वित्तिमध्ये च भूमौ च क्रमतः शिवे ॥ ७६ ॥
 नित्यशः पूजयेत् पुष्टैः सुगम्यैः प्रजपेत्तथा ,
 यावत् फलाम्पि कुर्वीत नियतं सन्ध्ययोर्द्दयोः ॥ ८० ॥
 प्राक् प्रत्यगदक्षिणोदक्ष कुर्यात् सूवाणि षोडश ।
 तैस्तु कोष्ठानि जायन्ते पञ्चविंश्तैः शतदयम् ॥ ८१ ॥
 तेषु कोणेषु परितो मार्जयेत् प्राग्वदौष्वरि ।
 अष्टाविंश्ति कोष्ठानि ततः शिष्टेषु दिक्ष्वपि ॥ ८२ ॥
 प्राग्वदेकैकतः कुर्यात्तिकोणानि यथाविधि ।
 मध्ये विषु तु कोष्ठेषु साध्यसाधककम्मं च ॥ ८३ ॥
 उपर्युधो मध्यतस्य शेषेषु प्राग्वदालिखेत् ।
 मन्त्रार्णनगमारभ्य विलिखेदभितः शिवे ॥ ८४ ॥

जपार्चनादिकमित्यर्थः । नियत प्रतिदिवसं । यम्बविरचनाक्रमो यथा—
 प्राक् प्रत्यगदक्षिणोदक्ष हाटश द्वादश रेखाः स मालिखैकविंशत्यधिकशतसंख्यानि
 कोष्ठानि निष्पाद्य तत्तद्रेखाप्राष्टचत्वारिं शत्कोष्ठ परितः प्रत्येकं विशूलं क्षत्वा
 तत्र सर्वमध्यस्यकोष्ठमध्ये साधकादिवयं प्राग्वदालिख्य तत्कोष्ठाधः पञ्चत्ति-
 खमध्यकोष्ठमारभ्य प्रादक्षिण्यनिर्गमनगत्या यावदक्षरसमाप्ति भूलविद्याक्षराणि
 विलिख्य शिष्टकोष्ठदशके भौमाच्चरदशकमालिख्य वाह्यगतविशूलेषु मध्यगत-
 विशूलेषु मध्यगतरेखायतहक्षवामपार्श्वयोश्च स्तम्भय स्तम्भयेति त्रपत्रं प्रति-
 विशूलमालिखैप्रतदृयन्तं भूर्जाद्यधिकरणचतुष्याद्यन्यतमस्यं प्रोक्तद्रव्येण विलिखर
 प्राणप्रतिष्ठादिकं क्षत्वा तत्र देवीमावाह्याभ्यर्च्य प्राग्वच्छरावादिपुष्टिं क्षत्वा
 प्रोक्तस्थानयोः संस्थाप्य तत्र सन्ध्याइयेति प्रतिदिवसं गन्धस्तपुष्टैरिष्टसिष्टप्रवधि
 पूजयन्नभीष्टं फलमाप्नोतीति ॥ ८० ॥

प्राक् प्रत्यगित्यादिभिर्विमित्यन्तरष्टभिः श्वैकैः समस्ताभीष्टफलप्रदं महावज्र-
 यम्बमुपदिशति । तत्र तैः सूक्ष्मैः । तेषु कोष्ठेषु अष्टाविंशतिकोष्ठानि प्रतिकोण-
 मिति शेषः । शिष्टेषु त्रयोदशाधिकशतम् स्वरेषु । एकैकतः एकैककोष्ठात् ।

एतद्वच्चं महायन्त्रं समस्ताभीष्ठसाधकम् ।

यवैतत् स्थापितं लोहशिलादिलिखितं शिवे ॥ ८५ ॥

तत्र चोरग्रहव्याधिरिपुसर्पसमुद्भवाः ।

भूतप्रेतपिशाचादिकोपजाश्वापुपग्नवाः ॥ ८६ ॥

न भवन्ति कदाप्यत सम्भवन्ति च सम्पदः ।

वास्तुमर्मादिदुखादि शमयेत् गेहगञ्ज तत् ॥ ८७ ॥

यस्मिन् गृहे स्थापितन्तु यन्त्रं तद्देहवर्त्तिनाम् ।

कृत्याभिचारचुद्रादि पौड़ा न भवति ध्रुवम् ॥ ८८ ॥

माध्यमाधककर्म च माध्यमाधककर्माणील्पयः । अग्रमारभ्य विलिखेदिल्पने-
नान्वयः । उपर्युधो मध्यत इति पूर्वत माध्यमाधककर्म चेत्यनन्वयः । तद्वे-
स्त्रनप्रकाशागम्तप्रस्त्रिकोषे माधकमधः कोषं माध्यं मध्यकोषे कर्म चेति ।
गेषेपु दशोन्नरगतसंख्येषु । प्राग्वत् प्रादक्षिण्यप्रवेशगत्या दग्नेन्नरशताच्चरान्
मन्वार्णन् लिखेदिल्पनेनान्वयः । शिळादीत्यत्रादिशब्देन भूजपत्रपटानान्य-
चन्ते । पिशाचादीत्यत्रादिशब्दोऽप्यस्मारादिविषयः । उपद्रवाः उपद्रवाः न
भवन्तीति पूर्वत्रान्वयः । मर्मादीत्यादिशब्दो हारभित्तिभागादिविषयः । गेज्ज-
गञ्ज तत् गृहस्थापितं तद्यन्त्रमित्यर्थः । चुद्रादीत्यादिशब्दः पिशाचादिविषयः ।
अयमत्र विलेखनक्रमः—प्राक्प्रत्यग्न्दक्षिणोदक्ष पौड़शस्त्राम्फानेन पञ्चविंशत्य
धिकशतद्वयकोषानि निष्पाद्य तेषु कोषेषु चतुर्षु काणेषु प्रतिकोणमष्टाविंशत्य-
ष्टाविंशतिकोषानि सम्भूय हाटशाधिकशतमंख्यानि कोषानि प्राग्वन्नधे वज्ञा-
कारं यथा भवति तथा मार्जयित्वा तथा शिष्टेषु त्रयोदशाधिकशतमंख्येषु कोषेषु
चतुर्षु दिश्च प्रतिदिशमेकैकं कोषं मध्यं चत्वारि कोषानि मार्जयित्वा तत्र
विक्राणानि प्राग्वत् समतिरेखानि कल्पा तत्र सर्वमध्यकोषे कर्म तदुपरितन-
कोषे माधकं तदधःस्थितकोषे साध्यञ्जालित्य शिष्टेषु चतुर्द्विंशतिकोण-
चतुर्ष्यसङ्गतेषु दग्नेन्नरशतमंख्येषु कोषेषु अग्रतिकोणादिप्रादक्षिण्यप्रवेशगत्या
तत्संख्यानि मूलविद्याच्चराणि विलिख्य एतद् यन्त्रं प्रोक्ताधिकरणान्यतमगतं
कल्पा प्रोक्तेषु देशेषु प्राणप्रतिष्ठादिपुरः सरमभ्यर्च स्थापनात् प्रोक्तफलसिङ्गि-
रिति ॥ ८८ ॥

वायुग्निनैक्षतेशस्मि कुर्याहादशसूचकम् ।
 तैव्वं चरूपकोष्ठानि एकविंशशतम्भवेत् ॥ ८६ ॥
 तेषु मध्ये समालिख्य साधनाम ततो वह्निः ।
 अग्नादभित एवान्यान्यक्षराणि समालिखेत् ॥ ८० ॥
 निर्गमेन महीवर्णपूर्वाणि क्रमतः शिर्व ।
 स्थापितं लोहशिलादिलिखितं पूजितन्तु वा ॥ ८१ ॥
 रोगभूतयहोन्मादपिशाचापस्त्रृतिर्द्विधः ।
 अन्यानि क्लेशकारौणि यानि तानि विनाशयेत् ॥ ८२ ॥

वाय्विक्षादिभिर्भूतलद्वयन्तैः सप्तभिः श्लोकैव ज्ववज्ञाभिधं यन्त्रं तद्विनिश्चेगादिक्षोपदिग्नतिः । तत्र तेः स्तैरस्ते पु वच्चरूपकोष्ठे पु । मध्ये सर्वमध्यस्थवज्ञकोष्ठे । माध्यनाम साधककर्माणि अग्नान्याध्यकोष्ठाध्यःस्थकोष्ठारम्भतः । अभितः प्रादक्षिण्ये न । अन्यानि कोष्ठानि । अक्षराणि सूत्रविद्याक्षराणि अन्येषु कोष्ठेषु अक्षराणि लिखेदित्यर्थः । महीवर्णपूर्वाणि पूर्वं भौमाक्षराणि विलिख्य शेषेषु कोष्ठेषु विद्याक्षराणि लिखेदित्यर्थः । शिरे इति सम्बुद्धिः । शिलादोत्त्वादिग्नव्ये भूर्जपत्रपटादिविषयः । अन्यानि शत्रुस्थापितक्षत्याकालभस्मादीनि प्रोक्तेषु रोगादिषु आत्तिषु पीडासु प्रोक्तरोगादिसञ्चातामु पीडास्तिर्यः । तद्वज्ञं वच्चवज्ञं मध्ये सर्वमध्यस्थकोष्ठमध्ये तुर्विशेषः । चीरद्रुकायपूरितं अश्वयोडुम्बरप्लक्षवटानां चतुर्णां चीरद्रुक्षाणां त्वग्भिः सह क्वायितैः प्रगमितोष्णैः खारिमाणैस्तोयैः पूरितम् । निधाय इत्यस्य पूर्ववान्वयः । देवौ पञ्चमी । सलिले कुशस्थे इति शेषः । आत्मवान् अधिगतः । तर्जलैर्यन्त्रविद्यादिग्निसंक्रमतः कलितानुभावैः । अयमत्र विलेखनं क्रमः—इष्टमानभस्मेण-
 छन्तं निष्याय तत्र प्राक्प्रत्यग्दक्षिणोत्तरवज्ञ तद्वत्तावधि ब्रह्मसूत्रदयमास्फाल्य प्राक्प्रत्यग्द्वासूत्रस्य प्रागयाहक्षिणोत्तरब्रह्मसूत्रदक्षिणायान्तं तदश्यात् प्राक्पश्चिम ब्रह्मसूत्रपश्चिमायान्तं तदग्नाहक्षिणोत्तरब्रह्मसूत्रोत्तरायान्तं तदग्नात् प्राक्पश्चिमव्रह्मसूत्रप्रागग्नान्तं ज्यारूपं सूत्रचतुष्टयमास्फाल्य ब्रह्मसूत्रदयस्य छन्तस्य च मार्जनाहिंगतकोणतुष्टयं समचतुरसं विधाय वायुदिकस्थरेखादिवङ्गिदिकस्थरेखान्तं नैऋतदिकस्थरेखादि ईशदिकस्थरेखान्तं च समान्तरालदशस्त्रवास्फालनेन वच्चवज्ञाकारमेकविंशत्यधिकशतसंख्यवज्ञरूपकोष्ठसहितं यन्त्रं विधाय तत्र

प्रोक्तेष्वाच्चिर्षुपि तथा तद्वज् गौरकैर्भुवि ।
 विलिख्य मध्ये कुम्भन्तु चौरद्रुक्ताथपूरितम् ॥ ६३ ॥
 निधाय देवौ सलिले समावाह्नाभिपूज्य च ।
 स्पृशञ्जलं जपेद्विद्यां सहस्रवयमात्मवान् ॥ ६४ ॥
 तैर्जलैरभिष्वेत्तं गदिनं प्राङ्मुखं ततः ।
 तैः क्लेशैर्मुक्तादेहस्तु सुखौ जीवति भूतले ॥ ६५ ॥
 विद्याप्राप्ताभिषेकन्तु वज्रेऽस्मिन् कोष्ठवच्चके ।
 सैकविंशशते वापि कुम्भं संस्थाप्य सेचयेत् ॥ ६६ ॥
 वेदाङ्गुलपरिभान्त्या वृत्तं कृत्वा ततो वहिः ।
 ह्याङ्गुले ह्याङ्गुले कुर्यादिकादश ततः क्रमात् ॥ ६७ ॥
 तेषु ह्याङ्गुलमानेषु तिर्यक् सूत्राणि पातयेत् ।
 एकादश ततस्तेषु प्राङ्मध्यात् प्रदक्षिणम् ॥ ६८ ॥
 भूदशार्णेस्तु तां विद्यामालिखेन्निर्गमक्रमात् ।
 रेखागाणि च शूलानि कृत्वा साध्यम्भु मध्यतः ॥ ६९ ॥

सर्वमध्यस्थकोष्ठमध्ये साधकसाधकर्माणि प्राग्वदालिख्य तदधःस्थवर्जकोष्ठमारभ्य
 प्रादक्षिणश्चनिर्गमनगत्या भौमाक्षरदशकं वज्रकोष्ठदशके विलिख्य शेषे षु दशोत्तर-
 शतसंख्यवज्ररूपकोष्ठे षु ततसंख्यानि मूलविद्याक्षराणि विलिख्यैतदयन्त्रं प्रोक्ताधि-
 करणेष्वन्तमगतं कृत्वा स्थापनेन पूजनेन च तदयन्त्रे प्रोक्तक्रमाभिषेकेन वा
 प्रोक्तफलसिद्धं भवतीति ॥ ८५ ॥

विद्येत्यादिना श्लोकेन प्रोक्तेषु सप्तसु यन्त्रेषु यन्त्रवयं विद्याप्राप्ताभिषेके
 अप्यतिदिशति । अत्र च तुर्विशेषे । वज्रेऽस्मिन् अनन्तरपूर्वोत्तवज्रवज्राभिष-
 समेयन्त्रे । कोष्ठवज्रं के प्रोक्तवज्ररूपे षष्ठे यन्त्रे । सैकविंशशते सैकविंशशत-
 संख्यकोष्ठरूपे पञ्चमे यन्त्रे । वा विकल्पे तेषु त्रिषु अन्यतमंयन्त्रे इत्यर्थः ॥ ८६ ॥

वेदाङ्गुलेत्यादिभिरनयेत्यन्तैश्चतुर्भिर्मिः श्लोकैरखिलसिद्धिकरं यन्त्रं विद्या-
 वैभवस्त्रोपदिशति । तत्र वेदाङ्गुलपरिभान्त्या प्रतिदिशं चतुरङ्गुलमानपरि-
 भान्त्या । ततस्तद्वात् । ह्याङ्गुले ह्याङ्गुले ह्याङ्गुलमाने ह्याङ्गुलमाने एकादश-

तद्यन्तं प्राग्वद्विलिविनियोगेषु योजितम् ।
 नासाध्यमस्ति भुवने विद्यया सिद्धयाऽनया ॥ १०० ॥
 मनस्तत्त्वमयौ व्याप्तिरिति सम्यक् समौरिता ।
 अस्या निफालनाच्चित्ते तत्तत्त्वं स्वात्मसात्कृतम् ॥

इतिश्रीबोडशनित्यातन्त्रेषु श्रीकादिमते
 वयोविंश्मपटलं परिपूर्णम् ॥

ब्रह्मानोति शेषः । तेषु द्वन्द्वेषु तत् हङ्गुलमानेषु स्वैकादशांशमहितेष्विति शेषः ।
 एतच्चानमन्तर्वत्सस्यैवोक्तम् । तिर्थक् सूताणि सर्वमध्यवृत्तात् सर्ववाह्यवृत्तान्तर्ग-
 रूपाणौत्थर्थः । तेषु कोषेषु प्राणमध्यात् सर्वमध्यवृत्तान्तर्गत्प्रदेशरूपकर्णि-
 काया वहिस्तदनन्तरवैथर्यां प्राणमध्यकोषोक्तरकोषे च साधकसाधकमार्गां
 लिखेदिति सम्प्रदायार्थः । प्राग्वत् प्राणप्रतिष्ठापुरः सरमर्जनधारणास्थापना-
 दिभिः । अखिलविनियोगेषु प्रोक्तेष्विति शेषः । अयमत्र विलेखनक्रमः—
 प्रतिदिश' चतुरङ्गुलमानभ्रमेण उत्तं निष्पाद्य तद्विहर्यङ्गुलङ्गुलमानेन
 प्राग्वदेकादशवृत्तानि निष्पाद्य तत्र सर्वमध्यवृत्ते तत्सर्ववाह्यवृत्ते च तत्त-
 विष्कम्भमानं विगुणीकृत्य तत्तच्चानमेकादशधा विभज्य तत्तदे शेषे कादश
 चिङ्गानि पश्चिमादिविधाय तत् सर्वमध्यवृत्तस्यचिङ्गैकादशकमारभ्य तत्
 सर्ववाह्यवृत्तस्यचिङ्गैकादशचिङ्गमध्ये एकादश सूताण्यास्फाल्य तत्सर्ववाह्य-
 वृत्तस्यैकादशरिखाग्रं किञ्चित् प्रसार्य प्रत्येकं शूलाकारं कृत्वा एवं मध्य-
 कर्णिकाया वहिरेकविंश्तुतत्तरशतकोषमहितं वृत्ताकारं वहिः शूलोपेतं
 यन्त्रं निष्पाद्य तत्र तत्कर्णिकायां साधकादेनि प्राग्वदालिख्य तदनन्तरवाह्य-
 वृत्तवैथर्यां प्राणमध्यकोषमाराभ्य उत्तक्रमात् प्राटक्षिण्यनिर्गमनगत्या दशोत्तर
 शतसंख्येषु कोषेषु विद्याच्चाराणि तत्संख्यानि विलिख्य शिष्टकोषैकादशके
 भौमाक्षरदशकमालिख्य शिष्टे चैकमिन् प्राग्वत् साधकादिवयमालिखेतत्प्रोक्ता-
 धिकरणेष्वन्यतमगतं कृत्वा प्राग्वत् प्रोक्तप्रयोगेषु प्राणप्रतिष्ठापुरः सरमर्जना-
 दिभिः प्रोक्तफलसिद्धिर्भवेदिति ॥ १०० ॥

इति बोडशनित्यातन्त्रेषु श्रीकादिमताख्यस्य परिपूर्णस्य तन्वस्य प्रपञ्च-सार-स्त्रिः
 राजप्रकाशभिधानेन श्रीसुभगानन्दनाथेन विरचितायां मनोरमाख्यायां
 व्याख्यायां बोडशनित्याऽभूतपञ्चमौविद्याविधानप्रकाशनपरं
 वयोविंशं पट्टम् परिपूर्णं परामृष्टम् ॥ २३ ॥
 अन्यसंख्या । वयोविंशे तु पट्टे यन्त्राणि मुनिसंख्या ।
 व्याख्याग्रन्था नेत्रशतमेकाश्रीतिस्थार्डकम् ॥

चतुर्विंशपटलम् ।

अथ षोडशनित्यानां ध्यानानि विविधानि ते ।
 कथयामि शृणु प्राज्ञे वाञ्छितार्थसुरद्रुमान् ॥ १ ॥
 एकैकमङ्गाङ्गित्वेन तासां तच्छक्तिभिस्थथा ।
 प्रयोगेषु समस्तेषु वाह्याभ्यन्तरतः क्रमात् ॥ २ ॥
 श्रियै कीर्त्यै जयावाप्तौ वश्याकर्षणसिद्धये ।
 ध्यायेद्वौः समस्ताश्च लोहिताकारमगडनाः ॥ ३ ॥
 विद्याप्तौ शान्तिके मुक्ताविन्दुकर्पूरसविभाः ।
 विद्वं पोच्चाटनिधननियर्हेष्वमिताः स्मरत् ॥ ४ ॥
 धूमा वा चिन्तयेत् सर्वाः प्रोक्तदेषादिमिद्यये ।
 सर्वत खसमाकारवर्णशक्तिभिरावृताः ॥ ५ ॥

पूर्वं स्मित्योविंश्टे पठले षोडशनित्यानामङ्गभूताया वाराह्या विधानसुप-
 दिश्यानन्तरं षोडशनित्यानां विविधानि ध्यानानि तासां प्रत्येकमङ्गाङ्गित्व-
 क्रमतः प्रयोगादिकाऽपदिशति - अथ षोडशो व्यादिना मिर्द्धकृदित्यन्तेन श्वोक-
 शतरूपेण चतुर्विंशते पठलेन । तत्र अथ षोडशो व्यादिना क्रमात् इत्यन्तेन
 श्वोकयेन पठलार्थानुपदिशति । तत्र सुरद्रुमान् सुरद्रुममष्टगानि अभि-
 मतार्थप्रदानादिष्वमोधतयेति यावत् । एकैकं एकैकक्रमेण तासां नित्यानां
 तच्छक्तिभिः तत्तपरिवारणक्रिभिः सहेति शेषः । वाह्याभ्यन्तरतः स्थूलसूक्ष्म-
 भेदतः । ध्यानानोति पूर्ववाच्यः ॥ २ ॥

श्रियै इत्यादिना श्वोकेन श्वोकार्त्तिजयवश्याकर्षणेषु सामान्यध्यानसुपदिशति ।
 तत्र वश्याकर्षणमिद्ये च वश्यमिद्ये आकर्षणमिद्ये च । समस्ताः षोडश-
 नित्याः सपरिवारा लोहिताकारमगडना इत्यत्र मण्डनशब्दे वसनभूपणमाल्यानु-
 लेपनादिविषयः ॥ ३ ॥

विद्याप्तौ वित्यादिना श्वोक पूर्वादृन् विद्याप्राप्तिकरं शान्तिकरं मुक्तिसिद्धिकरं
 सामान्यध्यानसुपदिशति । तत्र इन्दुकर्पूरसविभाः इन्दुसविभाः कपूरसविभाश्च
 कान्तिवर्णभाग्मिति शेषः ॥ विद्वेषेत्यादिना छत्रा इत्यन्तेनार्दद्येन श्वोकेन

चित्यादिभूतैः सत्त्वादिगुणैरेकैकसंहतैः ।
 एकद्वादिसमारब्धैवं गांकारैस्तु शक्तयः ॥ ६ ॥
 असंख्याता भवन्त्यासां कार्त्तस्त्रगाङ्गानन्तु को वदेत् ।
 को वा शृणोति साकल्यात् ततः किञ्चिद्विदामि ते ॥ ७ ॥
 भौमाकाराः पौत्रवर्णाः सर्वाः स्तम्भनकारिकाः ।
 आप्याः सत्त्वगुणाः सर्वाः सिताकाराः समौरिताः ॥ ८ ॥
 ताः सर्वा ज्ञानशान्तिश्चौकौर्त्तिं मौभाग्यमुक्तिदाः ।
 आग्नेया राजसाः सर्वा लोहिताकारसंयुताः ॥ ९ ॥

विदेषोच्चाटननिधननियङ्गेषु मामान्यधानसुपदिगति । तत्र अभिताः आकार-
 वसनमाल्यभूषणानुलेपनादिभिरिति शेषः । धृत्याः प्राग्वदाकारादिभिरिति
 शेषः । वा विकल्पे । मर्त्यानि नित्याः । मर्वत्र प्रोक्तेषु धरानभेदेषु ॥ ५ ॥

चित्यादीत्यादिना वदामि ते इत्यन्ते न शाकदयेन परिच्छिद्वरूपायाः परायाः
 गङ्गेः परिच्छिद्वाकारतया विविधवर्णाद्युपलब्धिकारणः तत्तदुपलब्धग्रन्थानाम-
 संख्यातत्वादिकञ्चोपदिगति । तत्र चित्यादिभूतैः पृथिव्यपूर्तजोवायुकागैः ।
 सत्त्वादिगुणैः सत्त्वरजस्तमोभिः एकैकमंहतैः पृथक् पृथक् पृथक् सम्बद्धैः परस्पर-
 मिति शेषः । एकद्वादिसमारब्धैः भूतानां पृथक् पृथक् पृथक् सम्बद्धैः सम्बद्धैः सम्बद्धैः
 आमां शक्तीनां कार्त्तस्त्रेण धरानन्तु को वदेत् कोवा शृणोति साकल्यात् वक्तृणां
 शोत्तां ज्ञानित्यादिति यावत् ततस्तम्भात् किञ्चिदितुग्रक्तिस्तेषु ग्रक्तिभेदेषु
 मन्त्रेषु वच्चमाणरूपस्यैकदेशत्वात् । एतदुक्तं भवति सत्त्वादिगुणैः पृथक्
 पृथक् नित्यसम्बन्धानां चित्यादिभूतानामेकद्वादिसमविषमांशपरिकल्पनाभेद-
 भिन्नवर्णाकाराणां शक्तीनाममंख्यातत्वात्तामाकारमेदमनुभावत्वं वक्तुं योतुं
 वाऽशक्यत्वात्तेषु ग्रक्तिभेदेषु विश्वपरित्वाणार्थं ग्रक्तिः किञ्चिद्विदामोति ॥ ७ ॥

भौमाकारा इत्यादिभिः स्मृता इत्यन्ते रद्दाधिकैस्त्रिभिः शृङ्करेकैकगुण-
 युक्तानां पञ्चभूतशक्तीनां क्रमेण धरानं तत्प्रयोगांशोपदिगति । तत्र भौमाकारा
 भूमिस्वरूपाः । पौत्रवर्णाः विग्रहवसनभूषणानुलेपनमाल्यादिभिरितिशेषः ।
 सर्वाः परिवारा नित्याः स्तम्भनकारकाः । भूमेरचलाक्तकत्वात् । आप्याजला-
 त्मिकाः शक्तयः । सत्त्वगुणाः सत्त्वगुणशक्ताः । सर्वाः प्राग्वत् सिताकाराः प्राग-

वश्याकर्षणशान्तिश्रौसैभाग्यविजयप्रदाः ।
 वायुरुपा धूमवर्णा सर्वा देवादिकारकाः ॥ १० ॥
 नाभसा नीलवर्णस्ता मारणोत्सादयोः स्मृताः ।
 आसां मुखभुजादेहविधानं शृणु पार्वति ॥ ११ ॥
 एकवक्त्रास्तुव्वक्त्रा नववक्त्रास्तथा पराः ।
 षोडशास्याः पञ्चविंशददना अपि काश्वन् ॥ १२ ॥
 षट्विंशददना क्वापि चत्वारिंशद्वाननाः ।
 चतुःषट्मुखास्तदेकाशीतिशताननाः ॥ १३ ॥

वहिग्रहादिभिः । ताः सर्वा जलरूपाः शक्तयः । जलशक्तीनां ज्ञानादिप्रदत्वं सुष्ठु-
 अकत्वात् । लोहिताकारसंयुताः प्राग्वहिग्रहादिभिः । आग्नेयानां शक्तीनां
 वश्यादिप्रदत्वं यासाद्यामकत्वात् । वायुरुपाः शक्तय इति शेषः । धूमवर्णाः
 प्राग्वहिग्रहवसनादिभिः । देवादिकारका इत्यत्रादिशब्द उच्चाटनादिविषयः
 वायोरुच्चाटनादिकारकत्वं चलनामकत्वात् । नाभसा आकाशात्मिकाः शक्तयः ।
 नीलवर्णाः प्राग्वहिग्रहादिभिः । ताः सपरिवारा नित्या मारणोत्सादनयोः
 उत्सदो नाम सृतवत् अकिञ्चित्करत्वं तयोः कर्मणोरिति शेषः । स्मृता
 धगताः । आकाशामकशक्तीनां निधनसिङ्गिरत्व माकाशस्याविग्रहत्वात् वायु-
 नभसोराजसगुणामकत्वमस्तीति सम्पदायः ॥ १० ॥

आसामित्यादिनोत्तरार्द्धे नैकहादिसमविषमांश्योगसंजातानां तासां शहीनां
 मुखभुजदेहस्तरुपमेदविधानं प्रस्तौति । तत्र पार्वतीतिसम्बुद्धिः ॥ ११ ॥

एकवक्त्रा इत्यादिना शतानना इत्यन्तेन षोकहयेन गुणानां भूतानामिकहारादि
 समसमांशगुणयोगात्तासां वक्त्रसंख्याभेदधानमुपदिशति । तत्र एकवक्त्रा एक-
 वदनयुक्ताः । चतुर्वक्त्राः प्राग्वत् । अपरा अन्याः शक्तय इति शेषः । षोडशास्याः
 षोडशमुखाः काश्वन् प्राग्वत् शक्तयः । क्वापि प्रयोगविशेषे चत्वारिंशद्वा-
 ननाः । एकाशीतिशताननाः एकाशीत्याननाः शता-
 ननाश्च भूतानामिकहादिदशान्तानामशानां गुणानामिकहादिदशान्तैरशैः
 समसंख्यांशक्तमेण संगुणनादेवं संजातसंख्यवक्त्राः शक्तयो दशविधा दर्शिता
 भवति । तासां मुखक्रमस्तु करणपौठोपरि एकवक्त्रं चतुर्वक्त्रपक्षे त

वहुना किं मुखभुजसंख्यासाधनवाच्छया ।
 तथापि दर्शितं किञ्चिदक्ते भुजद्वयं द्वयम् ॥ १४ ॥
 नामरूपातिगा येन तेन साऽनन्तविग्रहा ।
 वसन्ति नानारूपात्मा भवेयुस्तत्र वाच्छया ॥ १५ ॥
 आद्याया ललिताया स्युरन्याः पञ्चदशाङ्गाः ।
 ललिताङ्गित्वरूपेण सर्वासामात्मविग्रहाः ॥ १६ ॥
 तेन तासान्तु सर्वासां स्वान्तान्ताः परिचारिकाः ।
 तत्तद्वर्णायुधाकारवाहनैश्च सुसंयुताः ॥ १७ ॥
 तथाविधैः स्वस्वशक्तिवृन्तैश्च वैष्टिता अपि ।
 इति तासां ध्यानभेदाः स्यूलाः प्रोक्ता महेश्वरि ॥ १८ ॥

प्रथमवक्त्रोपरि तिर्थयुपेण वक्त्रवयं तेन सह चतुर्वक्त्रम् । नववक्त्रोपते तु तदुपरि च तिर्थक्षण्डक्तिरूपेण पञ्चवक्त्रं तैः सह नववक्त्रम् । एवमुत्तरतापि उपरि उपरि सप्तनवैकाठशत्रयोदशपञ्चदशमपदशैकोनिविंशतिसंख्यान्तं वक्त्रं परिकल्पनात् प्रोक्तसंख्यवक्त्रा भवन्ति इति च सम्प्रदायार्थः ॥ १३ ॥

वहुनेत्यादिना वाच्येत्यन्तेन शोकद्वयेन नामरूपातिगाया ललिताया: प्रोक्तक्षणोत्तरतापि भूतांशानां गुणांशानां समसंख्यगुणानादेकद्वादिदशदशांश्यगुणाच्च संजातानां शक्तीनामसंख्यातत्वात्तासां मुखभुजादिभेदपरिकल्पितविग्रहादेः साधकाभिमतानुगुणत्वमुपदिशति । तत्र वहुना विग्रहविशेषपरः शर्तेन च । वक्त्रोवक्त्रेभुजद्वयं प्रोक्तानां मुखसंख्यानामेककस्य मुखस्य हिद्विभुजक्षणेण यावत् संख्यं कल्पयेदिति यावत् । नामरूपातिगा नामां रूपाणां ज्ञापरिच्छिक्तव्यात् परायाः शक्ते वैहत्वाच्चेति शेषः । आसां नित्यानाम् ॥ १५ ॥

आद्याया इत्यादिभिर्महेश्वरात्यन्तेस्त्रिभिः श्लोकैः षोडशनित्यानामङ्गाङ्गित्वक्रमादिकमुपदिशति । तत्र अङ्गागा मध्यनित्याङ्गाः । आत्मविग्रहाः तत्तत्त्वित्याविग्रहाः । स्वान्तान्ताः तत्तत्त्वित्यान्ताः शेषनित्यान्ताः । तत्तद्वर्णायुधाकारवाहनैः मध्यस्थनित्यावर्णायुधाकारवाहनः । तथाविधिः तत्तद्वर्णायुधाकारवाहनैः । महेश्वरोति सम्बुद्धिः । एतदुक्तं भवति षोडशनित्यानामङ्गाङ्गित्वस्थानेष्वङ्गिरूपेण मध्ये स्त्रियाया ललिताया: कामेश्वर्यादिपञ्चदशनित्याः परिवारत्वे न

सूक्ष्मरूपाणि च तथा कथयामि तवानघे ।

येन ते साधकाः सर्वे वाञ्छितं प्राप्नुयुः च्छणात् ॥ १६ ॥

प्रोक्ते ष्वाधारपद्मेषु लोहिताक्षै कथविग्रहाम् ।

विभाव्य तेजोनिचये तत्र सिद्धिस्त्र चिन्तयेत् ॥ २० ॥

तेन सर्वं मभीष्टन्तु समवाप्नोत्ययत्नतः ।

पूजातर्पणहोमादिग्रहितं भावनेन वै ॥ २१ ॥

परन्तु ध्यानमुद्दितमखगडात्मविमर्शतः ।

निर्वातदीपसङ्काशमात्मनात्मसमीक्षणात् ॥ २२ ॥

वहिलंलितासट्टशविग्रहायुधवाहनादियुताः । कामेखरीनित्याया अङ्गित्वे तु कामेखरीविग्रहादियुता ललितैवमित्येतदात्मकत्वे नाङ्गिरूपेण स्थिता । तदनन्तरं भगमालिन्यादिविद्रावनास्तुर्दशनित्यास्त्र तदन्ते कामेखरी च सम्मूह्यं पञ्चदश नित्याः परिवारत्वे न वहिः स्थिताः । एवं भगमालिन्यादीनामङ्गित्वेषि तत्त्वात्मित्याविग्रहा ललितैव मध्याङ्गित्वेन तद्विस्तुदनन्तर्दर्ननित्यास्तत्त्वित्यान्ताः पञ्चदश नित्यास्तत्तदाकाराः परिवारत्वेन स्थितास्त्र खोया भवन्तीति ॥ १८ ॥

सूक्ष्मरूपेत्यादिभिर्भवनेन वै इत्यन्तै स्त्रिभिः श्लोकैः प्रस्तावादिपुराः सर्वं सूक्ष्मरूपध्यानं तेन प्रयोगादिकस्त्रोपदिशति । तत्र सूक्ष्मरूपाणि तासां ध्यानानि इति शेषः । अनघे इति सम्बुद्धिः । येन सूक्ष्मध्यानानुसम्भानेन । प्रोक्ते षु नित्यानित्यापट्टले इति शेषः । लोहिताक्षै कथविग्रहां लोहिताकारत्वे न स्वै कथविग्रहवत्तां । तत्र तेजोनिचये । सिद्धिः अभिमतामिति शेषः । तेन भावनेननित्यनिनान्वयः । एतदुक्तं भवति प्रोक्ते ष्वाधारपद्मेषु लोहिताकारं स्वस्मादपृथगभूतं तेजोनिचयं विभाव्य तत्त्वेजोमध्ये साध्यसाधककर्मणां स्वरूपेण भावनया समीहितफलं प्राप्नोतीति ॥ २१ ॥

परमित्यादिना श्लोकेन परध्यानमुपदिशति । तत्र अखण्डात्मविमर्शतः कटकमुकुटाद्यखिलभूषणादिविशेषेष्वपृथक्क्षेन तत्तदाकारतया स्थितकनकसत्तामात्रवदिदभाकारतया प्रतीतेषु मकलपदाद्येष्वपृथक्क्षेन तत्तदाकारतया स्थितपरशक्तिविमर्शतः । निर्वातदीपसङ्काशं देवकालाद्यपरिच्छन्नतया निष्वलपूर्णप्रकाशरूपमपलब्धमिति शेषः । आत्मनात्मसमीक्षणात् अनन्यप्रकाशरूप-

स्थूलेन साधयेत्तदिष्टस्त्वैव शुभाग्रुभम् ।
 प्रोक्तक्रमेण देवेश सततं साध्यसाधकैः ॥ २३ ॥
 सिद्धस्तु सूक्ष्मरूपेण ध्यानेन सकलेष्मितम् ।
 साधयेत् पररूपन्तु साध्यं साधनसिद्धये ॥ २४ ॥
 ब्रूहि देव महेशान स्थूलसूक्ष्मस्वरूपयोः ।
 ध्यानयोः कर्मणा सिद्धिं विविधां फलयोगतः ॥ २५ ॥
 तासां तत्तत्करेष्टुक्ते ष्वायुधान्यप्यशेषतः ।
 शृणु वच्चे महेशानि क्रमेण तव साम्प्रतम् ॥ २६ ॥
 वामदक्षिणयोः स्यातां हिभुजे तु वराभये ।
 पाशाङ्कुशौ चतुर्बाहौ षड्भुजे चापसायकौ ॥ २७ ॥

त्वादामन इत्यर्थः । एतदुक्तं भवति अखण्डात्मविमर्श तः आत्मनामसमीक्षणा दुपलब्धं निर्वातदीपसङ्खाशस्तरूपं पराध्यानमिति ॥ २२ ॥

स्थूलेत्यादिना सिद्धये इत्यन्ते न श्लोकद्वयेन प्रोक्तविविधथानेषु साधादीनां प्रयोगादिषु ध्यानविभागक्रमसुपदिशति । तत्र स्थूलेन ध्यानेनेति शेषः । साधयेत् साधयेतामित्यर्थः । तुर्विशेषे । पररूपं विमर्शात्मकमिति यावत् । तुर्विशेषे । साध्यं प्राप्य उपपेयंरूपं विश्वान्तिभूमिरित्यर्थः । अपृथक्कामावनयेति शेषः । अपरिच्छिक्षायां परायां शक्तौ स्वस्मादपृथक्के न सिद्धायामप्यपरप्राप्याभावादामलाभावपरं विद्यत इति वचनाच्च तदेव प्राप्यमिति यावत् ॥ २४ ॥

ब्रूहीत्यादिना श्लोकेन स्थूलसूक्ष्मध्यानयोः कर्मणा सिद्धिक्रमं देवौ पृच्छति । तत्र फलयोगतः समीहितफलं प्राप्नोति ॥ २५ ॥

तासामित्यादिना श्लोकेन वच्चमणागुरुविशेषान् एषार्थकथनस्त्र प्रस्तौति । तत्र अपिशब्देन तत्पृष्ठविविधकर्मसिद्धीश वच्चे इतुरक्तमिति सम्भादयः । महेशानौति सम्बुद्धिः । क्रमेण हिसंख्यचतुःसंख्यभुजादिक्रमेण ॥ २६ ॥

वामेत्यादिना वाज्ञयेत्यन्ते न श्लोकद्वयेनायुधसामान्यपरिमाणाक्रमादिक्रमसुपदिशति । तत्र वामदक्षिणयोः करयोरिति शेषः । हिभुजे हिभुजध्याने । वराभये वराभयसंक्षे सुद्दे एतत् प्रथमाद्विवचनं । पाशाङ्कुशौ चतुर्बाहौ चतुर्भुजध्याने । जर्जुजवामदक्षिणे पाशाङ्कुशौ इतरयोः प्रागवत् वराभयसुद्दे चेत्यर्थः ।

चर्मखङ्गौ चाष्टभुजे गदाशूलौ दशोदिते ।
 मुखपाण्यायुधानान् रूपसंख्यादिवाक्षया ॥ २८ ॥
 यस्मिन् कर्मणि तां देवि यथा स्मरति साधकः ।
 तथा तस्यायतो भूत्वा पालयति तमादरात् ॥ २९
 सर्वं त्रये रवदननयनाः शुभकर्मसु ।
 दंशोग्रा भौमनयनवदनाः क्रूरकर्मसु ॥ ३० ॥
 शुभेषु कर्मस्थासौना स्थिता वाहनगा अपि ।
 शुभेतरेषु ताः सर्वाः प्रयोगेषु तु सर्वदा ॥ ३१ ॥
 वलयैरङ्गदै रत्नमयैरप्यङ्गुलीयकैः ।
 विराजमानास्ताः सर्वा दिव्यांशुकधरा अपि ॥ ३२ ॥

षड्भुजे चापसायकौ षड्भुजधाने प्राग्वत् उर्जभुजयोः पाशाङ्गौ तदधःस्थयोः प्राग्वद्वराभयमुद्रे च । चर्मखङ्गौ अष्टभुजे अष्टभुजधाने प्राग्वद्वृद्धभुजयोः पाशाङ्गौ तदधःस्थयोः प्राग्वद्वराभयमुद्रे । गदाशूलौ दशोदिते दशभुजधाने प्राग्वद्वृद्धभुजयोः पाशाङ्गौ तदधःस्थयोः आपसायकौ तदधःस्थयोः चर्मखङ्गौ तदधःस्थयोर्वामदक्षिणक्रमेण गदाशूलौ तदधःस्थयोः प्राग्वद्वराभयमुद्रे च । रूपसंख्यादोत्त्रादिशब्दः प्रोक्तविषयसंख्या तरविषयः ॥ २८ ॥

यस्मिन्वित्यादिना श्वोकेनाभिमतकर्मणि तामामभिमतसिद्धिप्रदत्तमुपदिशति । तत्र तस्य साधकस्य । भूत्वा इत्यस्य तथा इत्यनेनान्वयः । आवृभूयेत्यर्थः ॥ २९ ॥

सर्वत्र त्यादिभिमहेश्वरोत्तमे रथद्वैत्यतर्तुर्मिः श्वोकैः शुभाशुभकर्मसु सामान्यध्यानमुपदिशति । तत्र सर्वत्र इत्येतत्तत्त्वसामान्यं । सर्वत्रेत्याद्वैत्येन शुभकर्मसु ध्यानं । दंशोग्रा इतुपत्तराद्वैत्यनाशुभकर्मसु ध्यानम् ॥ ३० ॥

शुभेष्वित्यादिना श्वोकेन श्वोकपूर्वादिस्थायपादेन शुभकर्मसु ध्यानं । स्थितां इत्यादिना श्वोकावशिष्टपादत्वयेण तदितरध्यानम् । अपि अपिवेत्यर्थः । रत्नमयैरित्येतहलयादित्वयाणां विशेषणम् । दिव्यांशुकधरा इत्यत्र दिव्यत्वं तस्यवेदिभिः कैसिद्धिश्वास्त्रात् । सर्वाः सपरिवारा नित्याः । अत्र भूषणानां

हारयै वेयरत्रादिमुद्रिका नूपुरादिभिः ।
 नवरत्नमयैः सर्वास्तवकैश्चोपशोभिताः ॥ ३३ ॥
 एवं सामान्यमुदितं ध्यानं तासां महेश्वरि ।
 विशेषं शृणु वच्यामि तत्तत्कर्मसु सिद्धिदम् ॥ ३४ ॥
 गलवाजिरथारुदा(१) विमानस्थास्थ सिंहगाः ।
 व्याघ्रतार्द्यसमारुदा ध्येया रक्षासु सर्वदा ॥ ३५ ॥
 समरेषु जयावाप्तौ नृपराष्ट्रादिरक्षणे ।
 पिशाचचोरव्यालादिर्गमेऽरण्यवत्मनि ॥ ३६ ॥
 ध्यायेत्ता देवताः सर्वाः सर्वशक्तिभिरावताः ।
 एकैकशः समस्ता वा सुखौ भवति निश्चितम् ॥ ३७ ॥
 कठचवानरभङ्गुकखरसौर्गिभवाहनाः ।
 उच्चाटनेषु सर्वास्ता भौमा ध्येयाः सुदारुणाः ॥ ३८ ॥

नामान्यारात्यपादादवगत्यानि । एतानि भुषणानि सर्वप्रयोगसाधारणानि ।
 महेश्वरीति देवीसम्बुद्धिः ॥ ३३ ॥

विशेषमित्यादिभिः समीरिता इत्यन्ते रुद्धादेः समभिः शोकैर्विशेषध्यान-
 प्रस्तावपूर्वं प्रयोगविशेषेषु सामान्यवाहनभेदध्यानादिकसुपदिशति । तत्र विशेष
 मित्याद्यहेन विशेषध्यानं प्रस्तौति । तत्र विशेषं सामान्येन प्रोक्तरूपादिति
 शेषः ॥ ३४ ॥

गजे त्यादिभिर्निश्चितमित्यन्तैस्तिभिः शोकैरुद्धिषु वाहनविशेषध्यानादिक-
 सुपदिशति । तत्र रक्षासु आत्मरक्षास्त्रिति शेषः । राष्ट्रादीत्यत्रादिशब्दः पुर-
 यामनगरपत्तनखर्वटगङ्गादिविषयः । व्यालादीत्यत्रादिशब्दः स्त्रितरक्षादिविषयः ।
 एकैकशः समस्ता वा नित्यासु षोडशस्त्रभाण्ठां नित्यां स्त्रपरिवारादिसहितां सर्वाः
 स्त्रेस्त्रपरिवारसहिता वा । निश्चितमित्यन्ते नामोवफलत्वमुच्यते ॥ ३७ ॥

कठचेत्यादिना शोकेनोच्चाटने वाहनभेदध्यानसुपदिशति । तत्र भौमा
 विग्रहादिभिरिति शेषः । सुदारुणाः कर्मण्योति शेषः ॥ ३८ ॥

कङ्गश्येनवक्रौच्चकाकौशिकवाहनाः ।
 विद्वेषगेषु सर्वास्ता घोरप्रहरणाकुलाः ॥ ३६ ॥
 खङ्गोमायुश्ललौगवयाहरिणाप्लवगाः ।
 चिन्तयेत् सकलाः सर्वं कुद्रकर्मसु साधकः ॥ ४० ॥
 पिशाचवेतालगता ध्येयाः सर्वं त मारणे ।
 इति वाहनभेदेन फलभेदाः समीरिताः ॥ ४१ ॥
 सर्वास्ताच्यं गता वङ्गिवायुहस्तद्यान्विताः ।
 हिनेत्रास्त्वेकवदना दंष्ट्रोग्या भौमविग्रहाः ॥ ४२ ॥
 दहन्त्वा वैरिनिवहं ध्येयाः स्वाकारशक्तिभिः ।
 भौमरावाभिरभितो वेष्टिता रणमूर्झनि ॥ ४३ ॥
 विजयौ भवति त्रिप्रं वैरिसेनाविनाशतः ।
 पलायनोत्सगहनात् पादयोः पतनेन वा ॥ ४४ ॥

कङ्गे त्यादिना श्लोकेन विद्वेषगेषु वाहनभेदध्यानमुपदिशति । तत्र कौशिकः
 दिवाभीतः । घोरप्रहरणाकुला घोरायुधनिविडः ॥ ३८ ॥

स्वङ्गे त्यादिना श्लोकेन वश्याकर्षणादिकर्मसु वाहनविशेषमुपदिशति ॥ कुद्र-
 कर्मसु वश्याकर्षणादिषु ॥ ४० ॥

पिशाचेत्यादिना श्लोकेन मारणकर्मसु वाहनभेदध्यानादिकमुपदिशति । तत्र
 वाहनभेदेन ध्यानेनिति शेषः ॥ ४१ ॥

सर्वा इत्यादिभिः षोडश इत्यन्तेः पञ्चविंशतिभिः श्लोकैर्वाहनवक्त्रायुधादि-
 भेदेन समरविजयादिध्यानादिकमुपदिशति । तत्र सर्वा नित्याः सप्तरिवाराः ।
 वङ्गिवायुहस्तद्यान्विता इत्यत्र दक्षिणावामहस्तयोर्वङ्गिवायुवभेषेति यावत् ।
 दहन्त्वाः स्वस्त्रकरस्यापायुधसंधुक्षितेन वङ्गिनेति यावत् । भौमरावाभि-
 भीमरावं कुर्वन्त्वोभिः । वेष्टिता इत्येवं तत्पृष्ठत सर्वा इत्यनेनान्वयः । वा
 विकल्पे । वैरिसेनाया विनाशपलायनसंचाहनपादपतनेष्वन्यतमेनेति यावत् ।
 क्षिण्दन्त्यः मर्हयन्त्यः । उत्तमक्रमेणारिसेनाविनाशादिचतुर्ष्वन्यतमप्रकारेण ।
 तहिणुमुजा अष्टादशमुजाः । वा विकल्पे । वामैर्भुजैर्नवमिरिति शेषः । तर-

चतुर्मुखा अष्टभुजा क्रिंदन्तः महतौं चमूम् ।
 विभाव्य वा जयं युज्वे प्राप्नोतुग्रक्तक्रमेण वै ॥४५॥
 नवाननास्तहिगुणभुजा वा भौमविग्रहाः ।
 वामैः कोदण्डनिवहमन्यैः खड्गच्च विभतोः ॥ ४६ ॥
 ध्यात्वारिसिनां सकलां शरभिन्नकलिवराम् ।
 वमद्रुधिरधागच्च विजयं प्राक्तमाप्नुयात् ॥ ४७ ॥
 अथवा नवभिः खटमन्यैः खड्गच्च विभती ।
 चतुरङ्गरिपोः सेनां क्रिंदतौस्तरवारिभिः ॥ ४८ ॥
 चिन्तयित्वा जयं युज्वे भौमाकारे सुदुर्जये ।
 पत्तगश्वे भरथाटोपवाद्यनिःशनमङ्गुले ॥ ४९ ॥
 प्राप्नोत्ययबतः चिप्रं प्रागुक्तक्रमयागतः ।
 अथवा नवभिर्हस्तीर्गदा वामैस्तथेतरैः ॥ ५० ॥
 नवरान् पाणिभिर्भीमा दधतीः समरे स्मरन् ।
 तटभिन्नचतुरङ्गांच्च सेनां विजयमाप्नुयात् ॥ ५१ ॥
 तथा शूलकुठारीघैः पातयन्तौर्दिंषां वलम् ।
 विजयौ भवति प्राक्तक्रमाहारं रणाङ्गे ॥ ५२ ॥
 तथैव चर्मच्छूरिकानिवहैनिघ्नतीर्वलम् ।
 ध्यात्वा वा विजयौ भूयात् समरं रोमहर्षणे ॥ ५३ ॥

वारिभिः स्वस्त्रदक्षिणकरस्यैः खड्गैः चिन्तयन्नित्यस्य पूर्वत्र क्रिंदन्तः इत्यनेनान्वयः ।
 आटोपः संरक्षणः । प्राप्नोतोत्यस्य पूर्वत्र विजयमित्यनेनान्वयः । प्रागुक्तक्रमयोगतः
 वैरिविनाशादिष्वन्यतमेन । अथवा प्राग्वत् पत्तान्तरे तथा प्राग्वद्विषु-
 विनाशादिना । इतरैर्दक्षिणैः पाणिभिरित्यस्य पूर्वत्रेतरैरित्यनेनान्वयः । भौमा
 विग्रहादिभिः । तद्विवत्तुरङ्गान्तासां शूलीनां दक्षिणकरं नवहस्थनखरैर्भिन्न
 चतुरङ्गां । विजयमाप्नुयादित्यस्य पूर्वत्र तथा इत्यनेनान्वयः । तथा प्राग्व-
 हामदक्षिणाभुजनिवहक्रमेण । शूलकुठारीघैः शूलीघैः कुठारीघैः स । प्रोक्त-